tähelpanu!

idavat ja tehniliselt
a kõmu, sellepärast
nulegijatelt narrida,
lutuste peale, mille
— ise maksate.

olet,
ja mugav sõiduk.
assis midagi rohkem
ni pakutud, siis teeb

olet.
eisab esikohal

olet
vaid et ta sama raha
o kui ükski teine.

olet
aid annab reaalväär-
midagi uut auto teh-
iis teeb seda

olet.
mpany esindaja
s
INNAL
Telef. 3-42 ja 3-72.

Kuulutus.

rkogu tsiviil-osakond kuulutab Balti era-
kuie põhjal, et Eesti wabariigi kodanikud
Pääru ja toma abikaasa Anna Jaani tr.
s, kes elawad Tartumaal, Meeri wallas,
Elwa notari k. t. Elwa jaoskonna rahu-
me juures 28. septembril 1927. a. reg. nr.
abielulepingu, millega nemad oma abielu
awad Balti eraseaduses ettenähtud abikaa-
isuse.
uaril 1928. a. nr. 903 — 3. 27. a.
esimees: (allkiri.) Sekretär: (allkiri.)

i tän. 3 Wana Posti tän. 3
entuur-wäljamüük 8 päewa
hindadega müüakse igasugu koetud kau-
hwa ja laste pesu ja triikfärgid. Ostu-
alume tõenduda, et meie hinnad on wörd-
mad kui teistel inwentuur-wäljamüükidel.
i tän. 3 Wana Posti tän. 3

br. müüakse endistest hooaegadest
äänud jalanõud
re hinnaalandusega
AID JALANOUSID
VITAB IGAL AJAL
. Glaser.
Harju tän 32

Kuulutus.

hukogu tsiwiil-osakond kuulutab Balti era-
se põhjal, et Eesti wabar. kodanik Johannes
kas ja neiu Marie Andrese tr. Stamm, kes
Puurmanni w., on Tartu not. August Siska
Karl Waldsoni juures 24. augustil 1927. a.
jõtminud abielulepingu, millega nemad oma
uhtes ära muudawad Balti eraseaduses ette-
waranduse ühisuse.
uaril 1928. a. nr. 851 — 3. — 27. a.
esimees: (allkiri.) Abisekretär: (allkiri.)

IDELE
wajalik raamat on
us ja ikka noor
Hind 85 senti.
rnemsoole, kuidas jääda
a saawutada ilu. 16 pildiga.
K-ü. „Rahwaülikooli" raamatu- ja
rjali kauplus Tallinnas, Jaani tän. 6
edlit Panga m. Tel. 6-66.
na saatjatele rahas ehk markide-
raamat ärt kulul posti kaudu wälja

Täna 12 lehekülge.

Toimetus:
Pikk tänav nr. 58, Tallinnas.
Kõnetunnid kella 10—12.
Peatoimetaja telefon nr. 82
Päewauudiste osakond „ 8-09
Mõõgandusteadete osakond „ 1-55
Toimetuse üldine „ 23-75
Telefonid erakorteritest:
Peatoimetajal nr. 7-53
Wastutawal toimetajal „ 6-64
Päewauudiste osak. toimet. „ 13-61
Ärijuhil „ 4-61

WABA MAA

Peatoimetajad Aldo Anderkopp ja Ed. Laaman.

Üksik number 5 senti.
Tellimise hind:
1 kuu postiga 1 kr. 20 senti, postita 1 kr. —
2 „ „ 2 „ 40 „ „ 2 „ —
3 „ „ 3 „ — „ „ 3 „ 50
6 „ „ 5 „ 50 „ „ 4 „ 20
Aastas 10 krooni.
Wäljamaale 3 krooni kuus.
Aadressi muutmine 25 senti.
Tellimisi wõtawad wastu Eestis kõik postkontorid ja lehetellimiste wastuwõtjad.

Kontor kuulutuste ja tellimiste äraandmiseks Sulaseppa tän. nr. 13. Telefon 3-40 Avatud kella 8—5.
Ärijuhatus ja arwepidamine Pikk tän. nr. 54/56. Telefon 3-53. Ärijuht kõnetunnid kella 10—12 e. l.
Tellimiste ja lehtede äraiaarmiste asjus pöörata — telefon 22-11.

Hinnata laasanded:
Piltidega nädalileht „Esmaspäew" — iga esmaspäew ja ärarebitaw wärwitrükis seinakalender.
Tarwitamata jäänud käsikirju tima sellekohase soowina alal ei hoita.
Aadress kirjadele ja rahasaadetistele: „Waba Maa", Tallinnas.

Kuulutuste hinnad: Kuulutuste külgedel 5 senti mm. ühel weerul, lehe eesotsas 10 senti, tekstis: kuulutustekirjadega 12 senti ja tekstikirjaga 15 senti millimeeter. Kohaotsimised — poole hinnaga.
Kuulutused ära anda kella 1-ni ilumise eelpäewal.

Nr. 28 (2751). Reedel, 3. weebruaril 1928 a. 11. aastakäik.

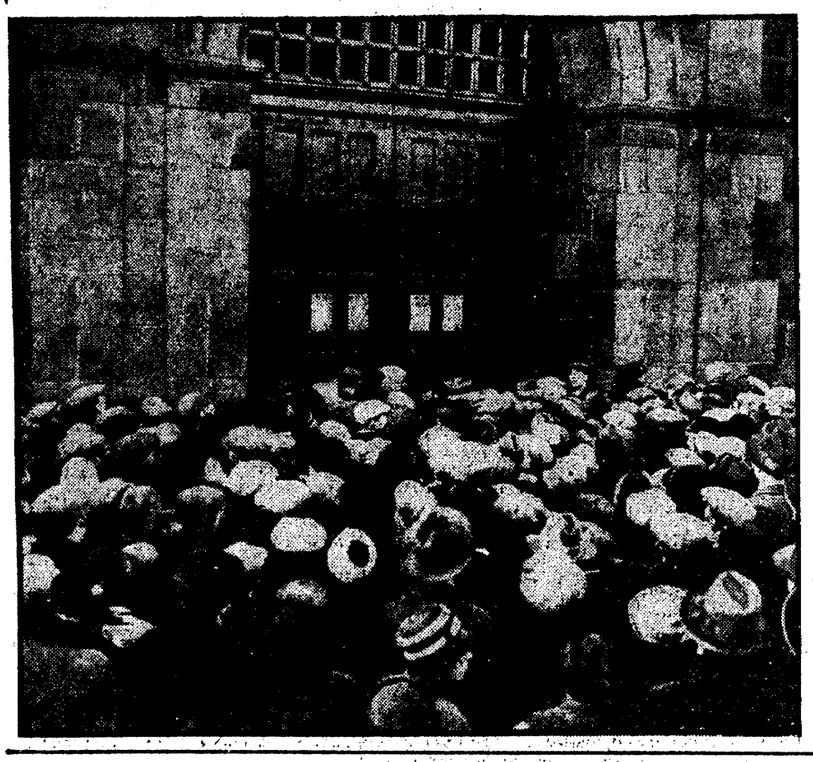

Ameerika ülikooli prof. Ross, kes wäljaretkendas, et 1988. a. on maakeral niipalju inimesi, et juba rummist puudu tuleb. Kõrwal: Rahwas Cardifi wangimaja ees, kus Inglise „Sacco ja Banzetti" kinni hoiti.

„Kella wiiesel teel."

Punaste naiste protsess.

Wanapiigad kommunismi tegemas.

Protsessi esimene päew.

Eile algas sõjaringkonnakohtus Leineri kaaslaste — põrandaaluste kommunistide protsess. Seekord on süüpingil kõik naised, nii siis punaste naiste protsess. Wanal maailmal kaelamurdmine näib olewat meil usaldatud naiste kätte.

Näib, et kommunism Eesti töölist enam ei huwita, meestest ei saa enam asja, sellepärast on ilmarewolutsioonimärk ja Eesti wabariigi kukutamine antud wanapiigade kätte. Nii see näib olewat, sest kaebealuste pingil on praegu hulk wanapiigasid.

Wahi all wibiwad Ottilie Wörk, Salme Ohak, Juulie Kukk, Hilda Minter ja Salme Kont.

Leena Bratka ja Marie Jalak on wabad.

Kõik kaebealused on riietatud tagasihoidlikult, suurrätid üle õlgade.

Saalis pealtkuulajate ruumis on peaasjalikult naised, nende hulgas wast paar meest.

Kella 11 ajal heliseb elektrikell kolm korda: märguand, et kohus tuleb.

Kohus ajub kapten Helli eesistumisel kohtulaua taha.

Kaebealuste küsitlemisel selgub, et Ottilie Wörk on 17 aastat wana, algkooli haridusega, elukutseta.

Salme Ohak, 36 a. wana, esimene mees saanud surma Saaremaa mässu ajal, teise mehega wabas abielus, kahe lapse ema, külakooli haridusega, tööline.

Juulie Kukk, Ohaka õde, 32 a. wana, neiu, algkooli haridusega, maalritööline.

Hilda Minter, algkooli haridusega, 26 a. wana, neiu, elukutselt tööline.

Salme Kont, on 26 a. wana, neiu, külakooli haridusega, käsitööline.

Leena Bratka on 60 a. wana, neiu, wallakooli haridusega, ilma kindla teenistuseta.

Marie Jalak on 27 a. wana, algkooli haridusega, abielus, õmbleja.

Õmbleja Jalak on riietatud teistest märksa uhkemalt, otsekui harilik kodanline proua, siidisukis ja botikuis.

Kuid tema kõrwal istuwal wanapiiga Bratkal on jalas nahaga tallatudussid, mis seotud paeltega nagu pastlad.

Arwad, et niisugune wanaemakese eas wanapiiga pole huwitatud minust, kui sukkade kudumisest, kuid see siin olewat kudunud kommunismi wõrke..

Kaebealused wastawad kohtu eesistuja küsimustele kõik wiisakalt, ilma märgatawa wäljakutseta ja irooniata, naeruta ja tõsiselt.

Puudub see suur kuraas ja ulakus, mis oli nii omane kommunistidele-kaebealustele warematel aegadel.

Kohtusse on kutsutud ka alaealise Ottilie Wörgu ema Elisabeth Wörk, kui kaebealuse eestkostja.

Ottilie Wörku, Salme Ohakat, Juulie Kukke, Hilda Minterit, Salme Konti ja Leena Bratkat kaitsewad wabatahtlisel kokkuleppel wann. adw. A. Sorokin ja T. Päi.

Õmbleja Jalak pole omale kaitsjat palganud, waid palunud seda kohtu poolt.

Kohus on määranud temale kaitsjaks wann. adw. Päi.

Süüdistusakti loeb ette eesistuja. Akt on õige suur, selle lugemine wõtab tükk aega.

Peasüüdalusels sellel protsessil osutub 17-aastane tütarlaps Ottilie Wörk, kes tegutsenud energiline isikuna põrandaaluste hulgas.

Ta ennast kohtus süüdlaseks ei tunnista.

Ka teised kaebealused ei tunnista end süüdi, wastates lühidalt eesistuja küsimisele: „Ei."

Selle järele kutsutakse saali kõik tunnistajad, ka Alma Järwepera, keda kaebealune Bratka kohtusse kaasa toonud. Kohus otsustab ka teda üle kuulata.

Järwepera on karistatud 10-aastase sunnitööga, kuid armu saanud ühes õiguste tagasisaamisega.

Üldse on 9 tunnistajat, peale selle ekspert K. Schneider.

Peale tunnistajate wannutamist tõstab wäike waheaeg. Kell on 12.

Tunnistaja Kapsta seletus.

Peale waheaega algab tunnistajate ülekuulamine. Esimesena kutsutakse kohtulaua ette tunnistaja Kapsta.

Tunnistaja Kapsta algab oma selestust kommunistliku tegewuse kirjeldamisega Eestis. Peale 1. detsembrit 1924. a. paisati põrandaaluste read segi, kihutustöö jäi soiku.

Siis tuli seda asja õhutama põrandaalune Riismann. Peale selle likwideerimist tuli Eestisse uus juht ja nimelt A. Leiner.

Suurt tõuget kommunistliku kihutuseks Eestis on annud Mopri summad. Mopri summad tulewad harilikult wäljastpoolt, kuid nende summade suurendamiseks on korraldatud Eestis korjandus, nii nimetatud Mopri ringkond.

Kõik tegelased wõetakse, enne kui neile ülesanded antakse, partei liikmeks.

Ottilie Wörk oli sidepidajaks Leineril teiste kommunistlikkude tegelastega. Tema käis ka salajastel kohtamistel Leineriga, et saada sellelt käsikirju „Kiirele" ja juhtnööre tegewuseks.

Kuke ülesandeks oli side pidamine wanglas istuwate kommunistidega, et neid julgustada wäljaspoolt, jääma oma endise meelsuse juurde.

Ohaka ülesandeks oli ühenduse pidamine ja kommunistliku kirjanduse lewitamine.

Kont töötas Balti puuwillawabrikus, kus tegi kihutustööd ja püüdis ajutada naisliigete kollektiiwe.

Mopri summade jagajaks oli Jalakas, ta oli tuntud ägeda kommunistina. Kuid enne tema arreteerimist tuli kuulda wale, et teda tahetakse tagandada. Kas ta arreteerimisel juba oli kõrwaldatud, seda ei tea.

Bratka oli Mopri summade hooldaja.

Mopr ehk punane abi, see on ellu kutsutud 3. internatsionaali poolt üle ilma.

Wiimasel ajal wähendati Mopri summasid. Wahialustele jäett endiselt 5 krooni, wabaduses olewatele wähendati poole wõrra. Wähendamist seletati sellega, et Mopri summad on juhitud nüüd peamiselt Hiinasse.

Prokurör: Kas iga tööline wõis saada Mopristi toetust:

Kapsta: Ei, ainult kommunistid. Ja isegi need kommunistid, kes wanglas oma meelsust muutnud, ka need on jäetud ilma toetuseta.

Prokurör: Kas on tehtud kihutustööd ka töötatööliste seas.

Kapsta: On küll. Ka praegugi tehakse. Hiljuti peeti põrandaaluste koosolekut, kus otsustati erilist rõhku panna kihutustööle töötute hulgas, sest need on wastuwõtlikumad.

Sorokin: Kelle poolt antakse „Kiirt" wälja.

Kapsta: See on Eesti kommunistliku partei legaalne häälekandja.

Sorokin: Kas on ka legaalne organisatsioon, kelle poolt „Kiirt" wälja antakse? Kuhu kuulub Grimpel, kes praegu „Kiire" toimetuse liikmeks? Kelle poolt waliti Grimpel Riigikokku?

Kapsta: Eesti tööliste partei Narwa osakonna poolt. Kuid „Kiir" ei ole Eesti tööliste partei häälekandja.

Adw. Päi: Kuidas sellest aru saada: legaalsed isikud annawad wälja illegaalset ajakirja?

Kapsta: Legaalsed isikud on sirmiks — lehte juhib ja toetab Eestimaa kommunistliku partei keskkomitee.

Adw. Päi: Kas wäljaandjad teawad seda asjaolu?

Kapsta: Sageli wäljaandja seda ei tea. Wahest ta on ka kirjaoskamatu.

Lõpuks paneb tunnistaja Kapsta ette Eestimaa kommunistliku partei keskkomitee poolt detsembrikuus 1927 a. wäljaantud lendlehe, milles kirjutatud kaebalustest. Sellest paistwat, et nad kõik on kommunistid.

Tunnistaja Eiskopi ülekuulamine.

Tunnistaja Eiskop toimetas käesolewas asjas juurdlust. Ottilie Wörk tabati koos Leineriga. Ottilie Wörk ei salanud kokkusaamisi kellegi isikuga, keda teadnud olewat Leinberg, nitte Leiner. Ei olewat teadnud, et see põrandaaluste juht.

(Järg 2. leheküljel.)

Lõhnaõlitehase omanik Coty, kes hiljuti omandas ajalehe „Gaulois." Seni omas ta juba „Figaro."

Järjekordne KAWE

reklaam asjade loosimine on 3. aprillil. Asjad antakse kohe välja, nagu: kuldkellad, jalgrattad, grammofonid jne.

Vahetage kauplustes etiketid piletite vastu.

Nõudke igalpool „KAWE" uudissaadusi.

Eucalypt Menthol dropsid, Linnakse (Malz) dropsid ja Napolitains Nr. 10, hind 10 senti. Milleks nad head, seda küsige müüjatelt.

Punaste naiste protsess.

(Algus 1. leheküljel.)

Kuid teised asjaolud tõendawad, et ta wäga hästi teadis, kellega tegemist.

Wörk ütleb, et tema pole küsinud Leinerilt, kes ta on. See näitab, et ta teadis seda küsimatagi.

Tunnistaja Tederson.

Tegi läbiotsimise Wörgu korteris, kust leidis hulga keelatud kirjandust.

Tunnistaja Paawel.

Endine „Kiire" toimetuse liige, kes wabatahtlikult ilmunud kaitsepolitseisse käesolewat asja paljastama. Kirjeldab põrandaaluste tegewust. Sagedasti kokkusaamisi Leineriga olnud Ottilie Wörgul, ka riigikogulilikmel Luik'il, kes oli „Kiire" kassapidaja.

Leineri ülesandeks oli teha lihutustööd töötu tööliste hulgas. Leineri enese seletuse järele olid tal selleks lihutajad Kont ja Minter.

Leinerilt kuulsin, et Bratka saab summe, millega warustada kinniistuwaid kommuniste. Kas ta sai need otsekohe Leinerilt wõi mitte, seda ei tea.

Mopri summad saabusid siia kas Dobroflotilt wõi wälisesituse kaudu ja anti üle Leinerile, kes raha jagas kaastööliste kaudu neile, kellele see määratud.

Leiner rääkis, et Wörgu ülesanne on kirjandust lewitada ja kollektiiwe ajutada.

Eesistuja: Teie puutusite ka Leineriga kokku, kas ta rääkis teile Wörgust, oli see usaldataw isik?

Paawel: Wörk ja Luik olid Leinerile kõige lähedamad isikud.

Eesistuja: Milline wahekord oli teil Wörguga, kas ta teid usaldas?

Paawel: Kui palju ta mind usaldas, ei tea.

Eesistuja: Teie olite waheset ka ööseel Wörgu juures?

Paawel: Jah, olin.

Eesistuja: Ja sel ajal käis seal ka Leiner?

Paawel: Jah, käis.

Eesistuja: Ta usaldas teid?

Paawel: Jah. Leineril oli mure, et noorte seas sotside poolehoid. Et seda ära hoida, selleks ajutati kollektiiwe.

Prokurör: Millal teie astusite „Kiire" toimetusse?

Paawel: 1927. a. weebruarikuus.

Prokurör: Ja millal läksite kaitsepolitseisse?

Paawel: Umbes märtsikuul.

Prokurör: Millistel põhjustel?

Paawel: Mina läksin sinna kohusetundest riigi wastu. Arwasin, et „Kiires" ideelised isikud, kuid nägin, et seal elatakse puha Moskwa rahadega.

Leiner tegi minule ülesandeks hakata kollektiiwi organiseerima, mille ma filmakirjaks ka oma peale wõtsin.

Prokurör: Teie olite enne kohtu all ühe polittilise asja pärast?

Paawel: Jah, olin.

Päi: Kes oli „Kiire" tegew toimetaja?

Paawel: Grimpel.

Sorokin: Kas Wörk kirjutas ka artikleid?

Paawel: Wörk kirjutas ise paar artiklit, harilikult aga kirjutas ta Leineri artikleid ümber.

Päi: Miks ta seda tegi?

Paawel: Kardeti, et trükikojas tuntakse ehk Leineri käekiri ära. Ka kirjutas Leiner wigadega.

Kaebealune Ohak seletab, et tema elanud kogu aeg oma lastele, olles eemal parteidest. Töölistemajas käinud harwa ja sedagi ainult selleks, et Luike sõõma kutsuda. Paaweliga polewat tal juttu olnud organiseerimisest, üldse olewat näinud Paawelit üks kord.

Paawel: Olin töölistemajas juures, kui Ohak tihti rääkis organiseerimisest. Ohak sai Mopri summe, tema mees istus karistuswanglas kinni.

Kaebealune Ohak: Mul ei ole meest wanglas.

Paawel: Aga Johannes Mets?

Kaebealune Ohak: See oli pärit Saaremaalt, tuntud, wiisin talle ainult süüa. Mees ta mulle ei olnud.

Kaebealune Kont: Mulle pannakse süüks lihutustööd Balti puuwillawabrikus, aga siin seletab Paawel, et ma tegin lihutustööd töötu tööliste seas, — mis siis õige on?

Paawel: Kont tegi enne lihutustööd töötu tööliste seas, pärast sai koha Balti puuwillawabrikus ja jatkas seal lihutustööd.

Sorokin: Kust teate, et Kondil ja Minteril oli ülesandeks organiseerida kollektiiwe?

Paawel: Seda rääkis mulle Leiner ühel kohtamisel.

Eesistuja küsib Wörgult, kas Leiner käis nende korteris?

Kaebealune Wörk seletab, et Leiner pole kunagi nende korteris käinud, tema pole üldse Leinerit tunnudki.

Kella kolmweerand kolme ajal kuulutas eesistuja waheaja kuni kella neljani ma.

Doni kasakate koor Riias.

(Meie kirjasaatjalt traaditeel.)

Riia, 2. weebruaril. Täna hommikul jõudis Riiga Doni kasakate koor. Jaamas wõeti nad rahwahulga poolt erilise waimustusega wastu. Koorijuht kanti kätel jaamast wõõrastemajja. Koor annab Riias 5 kontserti. Waatamata piletite kõrge hinna peale on tung suur ja piletid juba müüdud. Et aga kontserdi kuulmist laiematele hulkadele wõimaldada, antakse see raadios üle. Wõetakse tarwitusele abinõud, et täna õhtune kontsert ka Eestis ja Leedus kuulda oleks.

Weel on wõimalik

„WABA MAAD" 1. weebruarist peale tellida.
Tellimisi wõtawad wastu kõik postiasutused.

KINOTEATER **„BI-BA-BO"** VIRU TÄN. 9. Algus kell 5 p. l.

Täna esiletenduseks huwit. miljöö! Õrn liudus Nina Wanna, Käthe von Nagy, Hanny Weisse, Julius Falkenstein, Charles Linkoin ja teised 8-waatusl. A. Heisleri filmiloomingus jõukate poissmeeste elust, nende armastusest, mis kestab 24 tundi, ja kus päew möödub päewa järele lõbusalt, kuid lõpuks saabub siiski olewus, kes paneb poissmehe südame sulama ja ta elule annab teise sihi. **„MEHED ENNE ABIELLUMIST"**

Tasa . . . tasa . . . et pereproua ei kuuleks. 2) Jlus lõbus Ameerika grotesk 2 waatuses. — — —

KINOTEATER **„AMOR"** HARJU TÄN. 38. Algus kell ½5 p. l.

Maksuamet „Vikingist" huwitatud.

Nagu kuuleme, on maksuamet a.s. „Wikingi" wastu huwi hakanud tundma ja asjaajamist waadates leidnud, et seltsi juhtus tõe pooleist ajutisi kwiitunge wälja on annud, mille eest tempelmaksu ei ole õiendatud. Praegu on selgitamisel, kui suurel määral sarnaseid kwiitunge aktsiate asemel wälja on antud ja kui suur wastaw tempelmaksu summa pidi olema.

Ilmateated.

Neljapäewal, 2. weebruaril.

Warahommikul ja keskpäewal oli külma C. järele: Tallinnas 4—4; Tartus 6—6; Wiljandi 0 ja Narwa-Jõesuus 4—4 kraadi.

Madalrõhkkond waldab kogu Loode- ja Lääne-Euroopa; selle keskkoht alla 730 mm. Norra ja Islandi wahelisel merel.

Kõrgerõhkond keskkohaga 781 mm. Ida-Wenemaal.

Lääne- ja Kesk-Euroopas wihmasajud; Põhja-Euroopas lakaldased lumesajud. Põhja-Euroopas temperatuur tõusnud, Eestis aga tugewate kagutuulte tõttu suurema muutuseta, peale Saaremaa, kus temperatuur paar kraadi tõusnud. Soome ja Põhja kahel kagu torm.

Reedeks, 3. weebruariks

ennustab ülikooli Ilmajaam: Keskmisest kõwani kõunast edela poole pöörduw tuul. Pilwine. Paiguti lumesajud. Temperatuur suurema muutuseta.

???

Mispärast

ostavad kõik **tarvitajad, kaupmeeskond ja ametiasutused** neile tarvisminevad

kontoritarbed, kanteleimaterjalid paberikaubad ja raamatud

ainult

K.-Ü. „RAHWAÜLIKOOLI"

raamatu- ja kirjutusmaterjalikauplustest Tallinnas,

Jaani tän. 6, Krediit Panga m. Telef. 6-66.

Harju tänav 48, omas majas. Telef. 24-49.

Sellepärast

et seal kaupadel **mõõdukad hinnad on,**

et seal ainult **väärtuslist kaupa müüakse,**

et seal ostjaskonna **vähemadki huvid ja nõudmised väärilist hindamist leiavad,**

et seal **teenimine kõigile lahke, viire ja korralik.**

!!!

G. HEINMANN,

konditriärl ja kohwik.

Suur Karja tän. 4, kõnetraat 20-47.

igapäew

Wastlakuklid

mitmesuguse täidisega.

Alati wärsked:

tordid, koogid, küpsised.

Koolijuhatajad!

Wääriliselt plihtsete oma koolis meie suurimat riigipiiha —

Wabaduspäewa

kui kannate ette meie riigi 10-dal aastapäewal S. Topeliuse ühewaatusliku hero iliste näidendi

„Taawet ja Koljat",

mis tabawalt sümboliseerib meie wabadusõda kui wäikese Taaweti wõitlust hiiglase Koljatiga. — Raamatu hind 25 senti.

Wäga tarwilik raamat koolidele:

„Koolinäidendid I"

Hind 1,80 senti.

Sisaldab 14 näidendit kooliawadele **igaks hooajaks** ja samapalju deklamatsioone.

Ladu: K.-ü. **„Rahwaülikooli", raamatukauplused Tallinnas,** Jaani tän. 6, Krediit Panga m. Tel. 6-66.

Harju tän. 48, oma m. Tel. 24-49.

Kes raamatu hinna meile rahas wõi markides ära saadab, sellele saadetakse raamat postikuludeta kätte.

Käesolewaga teatame auwäärt publikumile, et 1. weebruarist olen

üle wiinud

Kunst-Foto Stuudio **A. TEPPOR,**

Wiru tän. nr. 3, II korral,

Karl Lembergi kaubamaja peale, kus saame walmistama kõiksugu kunst päewapildi tõld.

Kultuurfilmide seanss. **„Gloria-Palace".**

Laupäewal, 4. weebr. kella ½3—½6 ja pühap., 5. weebr. kella 12—2 päewal

esimest korda Tallinnas

„Lauake, kata end!"

Wendade Grimmide muinasjutu järele 6 jaos. Peale selle teised pildid. Pääsetähed 15, 25 ja 40 s. Kassa on awatud tund aega enne seansi algust.

Daamide ja härrade esimeseklassi juuksetööstus

Raekoja tän. 3 **„UNION"** **(Wanaturu kaei)**

on uue omaniku waldamisel.

Nüüdsest peale sissesõidult täiendatud daamide salong eraldi sissekäiguga. Walitud tööjõud. Korrektne ja kiire teenimine.

Palun, külastage. Palun, külastage.

Esietenduskino **REKORD** Viru t. 4, Passash

Täna P. D. C. suurfilmi esietendus esimesest kewadsuudlusest ning selle järeldustest kuulsate lemmiknäitlejate **Rudolf ja Josef Schildkraut'idega**

Troonipärija armulood

(„Kewade tunded") Prints Caroli armastusseiklusi 10 waatuses. See suurepäraselt üleswõetud film on oiwalna ahel kummalisi pilte milistes osutub, et ka kun ngad ja nende wõsud alluwad inimnõrkustele. Kui noorustunded waitai, siis pole tähtis keda suudleb — waid tähtis on suudluse ja armastuse fakt. Film on jäljend ühe troonipärija wastsündinud lugudest, kes isade krooni pantis, et saawutada rahuldust Parisi lõbuelus. . . ent tunnustama pidi: „naised on odawad, kuid lõbu on kallis". . .

II. **Skandaal magamistoas — Monty Banks'iga** 2 waat.

O-Ü. Estonia Film

KINO **ENDLA** Nõlusplatsil

Esietendus: Paaristükiks „Metsaülema tütrele" on uusim **HARRY LIEDTKE TÖÖ-film**

Keiser Joseph ja kingsepa Stassi

(Seisusewastane armastus). Romantiline filmidraama 10 waatuses.

See Saksa filmiteos on hästi lawastatud, täis sündmusi, kaasakiskuwat lõbu ja traagikat, mis waatajaid rabab. Menu, mis omal ajal „Metsaülema tütrele" osaks sai, on kindlamaks tagatiseks „Kingsepa Stassile", mi line igaüht publikust rahuldama peaks. 2) **Lõbusaim Ameerika grotesk, iga pääseähe lunastaja saab huwitawa kingituse.**

Pankade ühi

Mittesiduwad kõn

Mõne aja eest kõneldi kui tõsiasjast, et Kommertspank ja S dus-tööstuspank ühineda kaw Senised kõnelemised pidid jut said wäljawaateid pakkuma.

Kuuleme, et tähendatud kah tegelaste wahel ühinemise küsi üldse kõnelemist pole olnud.

Küll on aga wahepeal uu

Kuus Wene

Nõukogude saatko

Nõukogude Wene saatkond mereasjanduse peawalitsusele, wastu 1.-st weebruari jää m 59 kraadi ja 56 minutit põhja ja 27 kraadi 37 min. pikkusel n sega kaasa wiinud 6 Wene Jää on liikumud Kõrgesaare sih

Mereasjanduse peawalitsus tele ahi anda ei saa. „Tasuja" sõit oleks asjata, sest seal ei ta midagi ära teha, pealegi w nastel tuulistel ilmadel, mil jä wasti liigub. „Suur Töll'i" ag

Kelle õlul las töökoorem?

Rahwas ei eelista õpetajaid. — walitj. registreerimise töö l ill

Kirikuõpetajad hädaldlewad kupäewadel j. m., et just nend del lasuda suur töökoorem j abielude ja surmajuhtumiste reerimise alal. Sisemministeeri lasknud nüüd koguda andmeid r tajatelt kui omawalitj. kõigi poolt toimetatud registreerimi wu üle ja neist andmetest, mi likkuse juures ei saa kahelda, hoopis wastupidist pastorite tele. Omawalitjuste perekon ametnikkude juures toimetatud de, abielude ja surmajuhtumis gistreerimiste arw on märkja registreerimistest, mis toim waimulikkude juures.

1927. aasta kohta ei ole täielikud, kuid needki, mis olen nelewad samuti omawalitjust konnaseisuametnikude kasuks. aastal on registreeritud omawalitjuste ametnikud — lutheri pastorid — 3461, pree 1013 ja lahkusuliste waimulik 19 juhtumist. Abielusid on r rinud: omawalitjused — 2418, rid — 3255, preestrid — 574 usu waimulikud—3 juht. Sur tumisi on registreeritud: om justes — 7743 korral, pastor res — 4967 korda, lahkusulis mulikkude juures 25 korda, p juures — 1174 k. Ühtekokku on registreerimise hulgast omawa toimetanud registreerimisi 19.7 tumisel, lutheri pastorid — juhtumisel, preestrid 2761 juh lahkusuliste waimulikud — 44

Nii on 1926. aastal sünd reerinud omawalitjuste perekon ametnikud 8741, Ev.-Lutheri 1503, apostliku õigeusu preestrid lahkusuliste waimulikud 9.

Abielusid on registreeritud: litjuste juures — 2507, pastor res 1201, preestrite juures — 20 usuliste waimulikkude juures wälisestustes — 2.

Surmajuhtumisi on 1926. aa gistreerinud: omawalitjused — pastorid — 1927, preestrid — 46 usul. waimulikud — 17 ja wä sed — 1.

...illil. Asjad
...d, jalgrat-
...ite vastu.
...usi.
...oolitains Nr. 10,
...müjatelt.

...ist peale tellida.
...postiasutused.

...na, Kathe
...Linkoin ja
...lissmeeste
...äew möö-
...lewus, kes
...telse sihi.

...bus Amee-

KINOTEATER
„AMOR"
HARJU TÄN. 38.
Algus kell ½5 p. l.

G. HEINMANN,
kondiitriäri ja kohwik.
Suur Karja tän. 4, könetraat 20-47.
igapäew
Wastlakuklid
mitmesuguse täidisega.
Alati wärsked:
tordid, koogid, küpsised.

Koolijuhatajad!
Wääriliselt pühitsete oma koolis meie suurimat riigipüha —
Wabaduspäewa
kui kannate ette meie riigi 10-dal aastapäewal S. Topeliuse ühewaatusliku heroilise näidendi
„Taawet ja Koljat",
mis tabawalt sümboliseerib meie wabadusföda kui wäikese Taaweti wöitlust hiiglase Koljatiga. — Raamatu hind 25 senti.
Wäga tarwilik raamat koolidele:
„Koolinäidendid I"
Hind 1,80 senti.
Sisaldab 14 näidendit koolilawadele igaks hooajaks ja samapalju deklamatsioone.
Ladu: K.-ü. „Rahwaülikooli" raamatukauplused Tallinnas,
Jaani tän. 6, Krediit Panga m. Tel. 6-66.
Harju tän. 48, oma m. Tel. 24-49.
Kes raamatu hinna meile rahas wöi markides ära saadab, sellele saadetakse raamat postikuludeta kätte.

...uurfilm esietendus esimesest kewadselle järeldustest kuulsate lemmiknäit...t ja Josef Schildkraut'idega
...ärija armulood
...oli armastusseiklusi 10 waatuses.
...on oiwaline ahel kummalisi pilte ...nende wösud alluwad inimnörkustele. ...tähtis keda suudleb — wald tähtis on ...on jäljend ühe troonipärija wastsündinamis, et saawutada rahuldust Parisi ...aised on odawad, kuid lõbu on kallis"... ...s — Monty Banks'iga 2 waat.

Paaristükiks „Metsaülema tütrele" on HARRY LIEDTKE tööfilm
...seph ja kingsepa Stassi
...ne armastus). Romantiline filmidraama 10 waatuses.
...statud, täis sündmusi, kaasakiskuwat ...pab. Menu, mis omal ajal „Metsaülema ...agatiseks „Kingsepa Stassile", mi...line ...2) Lõbusaim Ameerika grotesk, saab huwitawa kingituse.

Päewaundised.

Kaheksa
tuleb.

Pankade ühinemine wõtab aega.

Mittestiduwad kõnelused kahe panga wahel.

Mõne aja eest kõneldi kui kindlast tõsiasjast, et Kommertspank ja Kaubandus-töösstuspank ühineda kawatsemad. Senised kõnelemised pidid juba soodsaid wäljawaateid pakkuma.

Kuuleme, et tähendatud kahe panga tegelaste wahel ühinemise küsimuse üle üldse kõnelemist pole olnud.

Küll on aga wahepeal unesti koktu saanud Kommerts- ja Laenupanga tegelased. Juba waremalt on kõneldud ühinemise wõimalustest nimetatud pankade wahel. Kuid seni pole põhimõttelikust nõusolekust kaugemale saadud. Läbirääkimised wõiwad aga kesta kuni aasta, nagu nägime seda Krediit- ja Põhjapanga ühinemise juures, kus läbirääkimised kestsid ligi aasta.

Kuus Wene kalurit jääpangal.

Nõukogude saatkonna ametlik teadaanne.

Nõukogude Wene saatkond teatas mereasjanduse peawalitsusele, et öösel wastu 1.-st weebruari jää murdunud 59 kraadi ja 56 minutit põhja laiusel ja 27 kraadi 37 min. pikkusel ning enesega kaasa wiinud 6 Wene kalurit. Jää on liikunud Kõrgesaare sihis.

Mereasjanduse peawalitsus kaluritele abi anda ei saa. „Tasuja" sinnasõit oleks asjata, sest seal ei suudaks ta midagi ära teha, pealegi weel sarnastel tuulistel ilmadel, mil jää tugewasti liigub. „Suur Töll'i" aga sinna ei saadeta, sest tema abi wõib iga minut Tallinna sadam tarwitada. Küll tegi mereasjanduse peawalitsuse direktor korralduse Narwa-Jõesuu sadamakaptenile, et juhtumisel, kui ta kaluritele abi suudaks anda, ta seda siis teeks.

Wäga tõenäolik, et Wene wõimud Peterburist mõne jäälõhkuja kalureid otsima saadawad, sest see raioon — Lawansaar—Tütarsaar on Peterburi sadamale lähedamal kui Tallinn.

Kelle õlul lasub töökoorem?

Rahwas ei eelista õpetajaid. — Omawalitsuste registreerimise tööl ülekaalus.

Kirikuõpetajad hädaldewad kirikupäewadel j. m., et just nende õlgadel lasuda suur töökoprem sündide, abielude ja surmajuhtumiste registreerimise alal. Siseministeerium on lasknud nüüd koguda andmeid nii õpetajatelt kui omawalitsuste poolt toimetatud registreerimiste arwu üle ja neist andmetest, mille töölikkuse juures ei saa kahelda, selgub hoopis wastupidist pastorite seletustele. Omawalitsuste perekonnaseisuametnikkude juures toimetatud sündide, abielude ja surmajuhtumiste registreerimiste arw on märksa suurem registreerimistest, mis toimetatud waimulikkude juures.

1927. aasta kohta ei ole andmed täielikud, kuid needki, mis olemas, kõnelewad samuti omawalitsuste perekonnaseisuametnikude kasuks. 1927. aastal on registreeritud sünde: omawalitsuste ametnikud — 9546, lutheri pastorid — 3461, preestrid — 1013 ja lahkusuliste waimulikud — 19 juhtumist. Abielusid on registreerinud: omawalitsused — 2418, pastorid — 3255, preestrid — 574 ja lahkusu waimulikud—3 juht. Surmajuhtumisi on registreeritud: omawalitsustes — 7743 korral, pastorite juures — 4967 korda, lahkusuliste waimulikkude juures 25 korda, preestrite juures — 1174 k. Ühtekokku on 34.198 registrerimise hulgast omawalitsused toimetanud registreerimisi 19.707 juhtumisel, lutheri pastorid — 11.683 juhtumisel, preestrid 2761 juht. ja lahkusuliste waimulikud — 44 juht.

Nii on 1926. aastal sünde registreerinud omawalitsuste perekonnaseisuametnikud 8741, Ew.-Lutheri õpetajad 1503, apostliku õigeusu preestrid 521 ja lahkusuliste waimulikud 9.

Abielusid on registreeritud: omawalitsuste juures — 2507, pastorite juures 1201, preestrite juures — 206, lahkusuliste waimulikkude juures 2 ja wälisestustes — 2.

Surmajuhtumist on 1926. aastal registreerinud: omawalitsused — 5110, pastorid — 1927, preestrid — 461, lahkusul. waimulikud — 17 ja wälisestused — 1.

Ühtekokku on registreeritud 23.258 sünni-, abielu- ja surmajuhtumist; neist on omawalitsused registreerinud — 17.358 juhtumist, luteriusu õpetajad — 4681 juht., ap.-õigeusu preestrid — 1188 juht., lahkuskude waimulikud — 28 juht. ja wälisest. — 3 juht.

Eelarwe alamkomisjonid hakkawad tööle.

Tähtaeg 16. weebruar.

Eile keskpäewal tuli eelarwekomisjon kokku, kus komisjoni esimehels tagasi waliti Chr. Kaarna (tööerak.). Abideks waliti K. Ast (sotsj.) ja J. Soots (põll.). Üldarutamiseks waliti J. Laidoner. Otsustati eelarwe läbiwaatamiseks moodustada 5 alamkomisjoni endise 7 asemel. Waliti ära alamkomisjonide liikmed. Otsustati edasi alamkomisjonidele kohuseks teha oma töö wõimalikult 16. weebruariks lõpetada.

Kindral Charpy Tätis.

Sõidab täna Eesti.

(Meie kirjasaatjalt traaditeel.)

Riia, 2. weebruaril. Prantsuse kindral Charpy käis täna wisiidiga jõuaminister Kalninshi, wägede ülemjuhataja kindral Radsinshi ja staabiülema juures. Täna õhtul on temaauks Prantsuse saatkonna poolt korraldatud raut. Homme õhtul sõidab ta Eestisse.

Wastuwõtmine N. Wene saatkonnas.

Kolmapäewa õhtul oli N. Wene saatkonnas suurem wastuwõtmine. Olid kutsutud wälitsuse liikmed, diplomaatline korpus, wälisministeeriumi ametnikud, seltskonna- ja poliitikategelased ja ajakirjanikud. Heatujulist kooswiibimist kaunistasid muusikalised ettekanded pr. Petrowski ja külaliste poolt

Loteriide uputusel ei ole piiri.

Ka uudid tahawad loteriid korraldada.

Järelejätmatult woolab siseministeeriumi uusi ja uusi palweid loteriide korraldamiseks senistele lisaks. Neil päewil tulid sarnased palwed muuseas Tallinna linnadi gümnaasiumi hoolekogult ja Halliku haridusseltsilt Järwamaalt. Esimene tahab korraldada 10.000 kroonilist loteriid wõlgade tasumiseks, teine — 3000 kroonilist rahwamaja püstitamiseks.

„Kielens-Stujeneeki taheti putshi abil kukutada."

Ülemleitnant Ikshe — teine Olinsch.

Wana riigipöörde jutu ülessoendamine.

Sotside terawa opositsioonl algus.

(Meie kirjasaatjalt traaditeel.)

Riias, 2. weebruaril. — Täna hommikune „Sotsialdemokrats" awaldas kõmulise kirjutuse, milles katsutakse näidata, kuidas Läti kaitsewäe wanemad ohwitserid on endid eelmise, pahempoolse walitsuse ajal organiseerinud selleks, et mässu teel kõrwaldada Stujeneek-Kielensi walitsust, kui see teisel teel ei oleks ametist lahkunud.

Lugu on üksikasjades järgmine: Läinud aastal, peale leitnant Olinschi poolt korraldatud ebaõnnestunud Wolmari „putshi", kui Lätis liikusid wisad kuulujutud uutest riigipöörde kawatsusiest parempoolsete poolt, on Läti armee operatiiwstaabis teeninud wanemleitnant Ikshe kutsunud mõned omamõttelised ohwitserid oma korteri nõupidamisele, kus on arutatud riigipöörde wõimalusi kaitsewäe abil. Ülemleitnant Ikshe endine rügemendi ülem, 4. rügemendi komander, on leitnant Ikshe arreteerinud ja loost armee komanderile kindral Radsinschile ette kannud, arwamisel olles, et kindral Radsinsch sellest edasi teatab sõjaministrile, nii et Ikshe tuleks wastutust andma sõjakohtule.

Kindral Radsinsch on aga ülemleitnant Ikshe saatnud haigemajja, et järele waadataks, kas ta on waimliselt terwe. Leht lisab sellele juurde: „Radsinsch pooldas ise pööret, kui sellest aga midagi wälja ei tulnud, saadeti üks algatajaist haigemajja. See on juba saanud metoodiks. Sama tehti Olinschiga. Kui putsh ei õnnestu, läkitakse algatajad hullumajja. Muidu oleksid nad päris normaal mehed."

„Sozialdemokratsi" teab weel jutustada, et hiljutine konflikt armee ülemjuhataja staabiülema kindral Kaleis'i ja samas staabis teeniwa polkownik Hartmanni wahel on tekkinud samal pinnal. Kindral Kaleis esitas teatawasti lahkumispalwe, olewat selle aga kuuldawasti wõtnud tagasi. Kindral Kaleis olewat nõudnud, et ülemleitnant Ikshe asjale seaduslik käik antaks, polkownik Hartmann ja kindral Radsinsch seisnud aga selle wastu. Kindral Kaleis nimetati sotside ajal armee staabi ülema kohale kindral Aire asemele. Sotsialistid peawad kindral Radsinschi, kindral Airet ja mõnda teist Läti wanemat ohwitseri selleks klikeks, kes parempoolse pöörde mõttega ringi käiwat. Nad nõudsid juba warem Radsinschi lahkumist.

Täna lõuna ajal ilmunud „Jounakas Sinas" wõtab nüüd ka loo kohta sõna. Arwab, et „Sozialdemokrats" asja liiga sensatsiooniliseks on puhunud. Ülemleitnant Ikshe juhtumisest kõnelbi seltskonnas juba [illegible]m., kuid ajakirjandus waikis seni sellest.. Leht arwab, et Ikshe asja tago mingit tõsist kawatsust ei peitunud.

Täna oli seimi kaitsewäe komisjoni koosolek, kus juhtumise kohta aruandega esinesid sõjaminister kindral Kalninsch ja kindral Radsinsch. Kindral Kalninsch käis hiljem presidendi juures.

Sozialdemokratsi" peasüüdistus seisab selles, miks armee ülemjuhataja ei annud leitnant Ikshet omal ajal kohtu alla. Ta arreteeriti küll alguses, jaadeti siis haigemajja, kus wiibis poolteist kuud ja tunnistati siis neurastheniat põdewaks. Wabastati distsiplinaar korras teenistusest ja lasti wabaks. Peaminister Stujeneeki ja riigipresidendi pealeläimisel on Ikshe uuesti wangistatud, kuid niipea kui parempoolne walitsus ametisse astunud, pääsenud ta jälle wabadusse. Ülemleitnant Ikshe arreteeriti nüüd 28. jaan. kolmat korda ja peetakse peawahis. Asi on wõetud uuele uurimisele.

Ülemleitnant Ikshe teenis 1919 a. alates Läti wäes, tuli wabatahtlikuna. Wõitles Bermondti wastu ja sai aumärgi. Temast peeti kui lootustäratawast mehest lugu, mispärast ta ruttu edasi jõudis.

Sotside walitsus nõudis omal ajal kindral Radsinschi tagandamist, kuid president Semgal ei leidnud küllalt põhjuseid armee ülemjuhataja lahti lastmiseks. Nüüd kordab sotside leht uuesti nõudmist: kindral Radsinsch, kindral Aire ja polk. Hartmann peawad lahkuma. Kindral Kaleis on pahempoolsete waadetega mees, ta sai sotside ajal aukõrgendust.

Walitseb üldiselt arwamine, et tänased paljastused on sotside poolt lubatud terawa opositsiooni algus ja et selle wana asja üleskraapimise jäme ots on sihitud praeguse walitsuse wastu.

Eesti-Soome laewaühenduse konwerents.

Kokkulepe laewatüübi asjus.

Nõupidamine pidi lõppema eile.

Eesti-Soome laewaühenduse korraldamise komisjoni tööistung algas wälisministeeriumis eile hommikul kell 10 ja kestis kella 1 päewal. Peale lõunawaheaja jatkus koosolek õhtupoolikul.

Enneõunasel koosolekul leptti enamwähem kokku Eesti ja Soome wahel liikume tulewa laewatüübi kohta. Käesolew nõupidamine on arwatawasti wiimane suurem Eesti ja Soome wahel. Nüüd tehtakse üldine kokkuwõte kõigest seni tehtud tööst. Lõpptulemused awaldatakse trükitud aruandena sel kujul, nagu need omal ajal ilmusid Soome-Rootsi läbikäimise korraldamise nõupidamiste resultaatidena. Saawutatud tagajärjed esitatakse kummagi maa walitsustele kinnitamiseks, mille järele selgub, kui palju wäljatöötatud kokkulepetest tegelikule teostamisele wõib tulla.

Eesti delegatsiooni esimees teedeministri abi hr. Jürgenson tähendas meie lehe esitajale: Eesti tahab kõik teha, et Soome tee, mis käib üle Tallinna, oleks ühewääriline teega, mis käib üle Stokholmi.

Eile õhtusel nõupidamisel loodeti tööga lõpule jõuda, mille järele Soome delegatsioon ehk täna saab ära sõita.

Soome delegatsiooni esimees hr. Ahonen jääb weel mõneks päewaks siia, et lõpuprotokollidele alla kirjutada.

Eile õhtuks olid konwerentsi liikmed palutud wälisministri juure küllaline.

Wasjatult paremale istuwad A. Gutmann taub. ojat. direct. E. Maapt taub. tööst. koja esitaja, Riimes raudteewalitsuse esitaja, Jürgenson teedem. abi Awik mereasjanduse peawalitsuse dir. Vielhaack börse komitee esitaja Saarepera sekretär Hakkarainen sekretär Dr. Ramsay, W. Jansson, Ahonen, Otto-Engb. Jäätinen E. Luchau.

24. weebruaril ei lubata korjandusi.

Mitmed organisatsioonid on pöördunud palwetega siseministeeriumi poole lubada neil korraldada wabariigi 10. aastapäewal — 24. weebruaril rahalisi karbikorjandusi. Siseministeerium on need palwed eranditult tagasi lükanud, kuna ei ole soowitaw, et sarnasel juurel pühal korjajad kodanikke rahanurumisega tülitawad.

Wäliskursid.

1. weebruaril 1928 a.

London: 1 naelsterling — 124.02 Prantsuse franki — 4.8712 dollarit — 18.15¼ Rootsi krooni — 18.20 Taani krooni — 18.32¼ Norra krooni — 20.44 Saksa marka — 12.0834 floriini — 92.00 liirat — 25.32½ Helweetsia franki — 164.37 Tshehoslowakia krooni — 34.98¼ Belgia franki — 34.57 shillingit — 27.87 pengöt — 25.25 latti — 18.22 Eesti krooni — 49 litti — 944 tšerwonetsit. Hõbe pro unts 2/2 1/8.

Sõimas ja löi kordnikku.

Kesknädalal tehti protokoll August Rüütri peale, kes tänawal joobnult lärmitsedes kordnikku sõimas ja temale teel arestimajja hoobi nällu löi.

Riik ja laewandus.

Laewasõiduameti likwideerimise kawa puhul.

Aeg on lõpulikult otsustada.

Merecasjanduse peawalitsus on wiimaks ometi otsusele jõudnud, et laewasõidu-amet tuleb lõpetada.

Oieti oleks see selgus pidanud käes olema juba ammu, aastate eest. Kui laewasõidu-amet oli tarwilik jõja ajal, siis ei õigustanud tema edasikestmist ka pärast rahu tulekut mitte mingisugune tõsine majandusline ehk muu põhjus. Ei ole mõtet hakata neid põhjendusi siin uuesti kordama, mis laewasõidu-ameti olemasolu kaitseks ette toodi — nendel ei olnud käsi ega jalgu. Igatahes on selge, et riiklik kaubalaewastik sel kujul, nagu ta meil mitu aastat kestnud, kusagile ei kõlba.

Ei saa meie päewil üksi demokraatliselt mõtleja inimene eitada riigi ehk kogukonna tegutsemise õigust majanduslisel alal. Kuid sellest põhimõttest ei tule weel järeldada, et riik peab üksköik missugustest majandusealadest kinni haarama ja kinni pidama, kui see aga kätte juhtub. Kõige õnnetumaks tööpölluks riigile on küll kahtlemata laewasõit. See tegewus nõuab oma rahwuswahelise iseloomu ja konjunktuuri mitmekesiduse ning muutlikkuse tõttu asjaajamiselt suurt liikuwust ning paenduwust, mida ühiskondlisel asutusel — riigil ehk kogukonnal — harilikult ei ole. See ongi põhjuseks, miks riikliised kaubalaewastiku katsed isegi nendes maades hirmsate kahjudega lõppenud, kus palju rohkem elu tegelikkust ja palju wähem bürokratismi kui meil, näiteks Austraalias, Kaanadas ja Põhja-Ameerika Ühisriikides.

Kui meil riik tahab laewasõidu-äri ajada, siis tuleks ettewõte korraldada täiesti era-ettewõtte põhimõtete ja töötajate järele. Aga riigil on muidki muresid küllalt, et hakata weel, ilma iseäralise põhjuseta, äriliselt tegutsema. Kõige õigem oleks riiklikku kaubalaewastiku likwideerida ja seda hästi kiires korras teha. Küsimus wõeti juba möödunud kewadel päewakorda, aga kahjuks jäädi jälle poolele teele seisma. Reisijatelaewad „Kungla" ja „Endla" [illegible]anti rendile, mis iseenesest ei ole kuigi otstarbekohane. „Kajak" jäeti riigi kätte edasi ja õieti tema kasutamiseks jatkab ka laewasõidu-amet oma olemasolu, kuigi kokkutõmmatud kujul. „Kajaku" alleshoidmise wabanduseks toodi munseas ette, et riigil olla wäljamaalt raudteeroopaid wedada. Kuid nagu ei oleks selle töö tarwis wööraid laewu leidunud! Ja ei ole wähematti põhjust arwata, nagu oleks siin wööraste laewade kasutamine läinud kallimaks.

Tekib küsimus, missugusel wiisil oleks kõige parem riigi kaubalaewu likwideerida?

Kõige pealt, nagu juba tähendatud, peaks see jündima wõimalikult ruttu. „Kajaku" meeskond on peale jäetud ja kuigi ta saab ainult pool palka, teeb see kuus siiski ilusja summa wälja ning riigile asjata kulu. Keegi ei maksa selle laewa eest sentigi mõne kuu pärast rohkem, et tal meeskond peal seisnud. Ei usu ka, et meeskond saaks neist parandustöödest osa wõtta, mis olewat laewal käimas. Pealegi, kas oli riigil üldse weel tarwis hakata laewa parandama, kui ta mõtleb seda lähemal ajal ära müüa? Ega ometi keegi hakka tõendama, nagu tulekšid riigil laewa parandamistööd odawamad kui era-ettewõttel!

Kui minewal aastal laewasõiduameti ja riiklikku kaubalaewastiku küsimust arutati, siis kawatseti ka „Kajakut" rendile anda. Aga seda ei tuleks teha. Omaniku ja rentniku huwid lähewad ikka wastamisi. Kui juba talnomanikud täie õigusega kurdawad, et rentnikud teewad maale liiga, siis käib sarnane kartus weel enam laewa kohta, kus omaniku järelwalwuse wõimalused üsna wäiksed ja wäga raske kindlaks teha, kas wastab ka laewa seisukord rentnikult tagasisaamise silmapilgul sellele, mis tal oli, kui rentnik laewa wastu wõttis. Laewaasjandus tunneb küll laewarentimist, aga see on hoopis teistsugune, kui maa ehk mõne tööstuse-asutuse rentimine. Meeskond on niisugusel juhtumisel laewaomaniku poolt ja kapten walwab ning wastutab laewa hoidmise eest heas seisukorras. Laewa-äri kestab siin edasi, kuigi wähema töö ja murega.

Muidugi on wäga soowitaw, et laewad jäätsid Eesti lipu alla ja sellepärast peaks nende müümisel tehtama eestlastele, kes tahawad riigi laewu osta, wõimalikult kerged tingimised, eriti maksu suhtes.

On ju meie meremeeste keskel märgata suurt laewade ostmisehoogu. Kuigi enamasti ostetakse ja püütakse osta wähemaid laewu, siis peamiselt sellepärast, et suurte jaoks ei ulata raha. Kui aga riik annab head maksutingimised, siis ei ole wõimata, et „Kajakust" tõsiselt kinni hakatakse.

Meie laewaostjatel on wõimalik saada Inglismaalt laewade peale laenu 6½—7 protsendiga, mõnikord isegi 6 protsendiga. Üle selle määra ei tohitsla riik siin wõtta. Tõsi küll, paaril wiimasel aastal on mõned Eesti laewad hästi teeninud, isegi wäga hästi. Selle nähtuse tõhutusel olla mõned meremehed walmis ka kõrgema protsendiga laenu wõtma laewade ostmiseks. Aga riik ei tohiks oma laewade müümisel sarnaste erakordsete juhustega arwestada, sest see wõib tuua kurbi tagajärgi. Kuigi Eesti laewasõit Lääne-Euroopa ja Ameerika omast sellepoolest paremas seisukorras, et meil tööjõud odawam, ei ole maailma weoturu seisukord ometi mitte sarnane, et ta annaks laewasõidu tööle wäga häid kasusid — wälja arwatud erandjuhused. Üldiselt tuleb leppida ainult enamwähem rahuldawa sissetulekuga ja see manitseb ka protsentide maksmisel ettewaatusele.

Laewasõidu-ameti lõpetamine, üheskriiklise kaubalaewastiku lõpetamisega, peaks käsile wõetama wõimalikult kiires korras. Nüüd on juba aeg alganud, kus meremehed hakkawad enesele kewadeks agaramalt tegewust otsima ja kohtasid waatama. Loomulikult tõstab see nende keskel ka elawamalt üles uute laewade ostmise küsimuse. Praegu on hõlpsam riigi laewadele leida ostjaid kodumaal, kui kewadel, kus meremehed ja laewasõidust huwitatud inimesed oma rahad mujale kinni paunud. Kui riik otsustab oma kaubalaewu ära müüa, siis ei ole mingit põhjust asja edasi lükkamiseks ja wiitamiseks. Kui aga ometi tahetakse ettewõtet jatkata, siis tuleks ta nõndasamuti kiires korras hoopis uuele alusele seada, et tulewaseks nawigatsiooniks õigel ajal walmis olla. Sel kujul kui praegu tegewust jatkata ei ole wähmatti mõtet. —i.

Inglise kuningapoja palees.

Walesi prints ja Yorgi hertsog said omaette elamud.

Kõige hiljema ajani oli kombeks, et Inglise kuninga teine poeg, Yorgi hertsog, Londonis wiibimise ajal ühes oma abikaasaga peatus kuninglikus palees. Kui aga troonipärijale, Walesi prinsile, sisse seati omaette palee, hakati wäljendama arwamist, et ka Inglise kuninga teisel pojal Londonis peaks olema oma elamu. Koja juures wõetigi need hääled kuuldawale ning hiljuti wõisid Yorgi hertsog ja hertsoginna sisse kolida neile määratud hoonesse, mis asub Piccadillyl nr. 145.

Ühe Inglise naislehe toimetaja, kellele wõimalus anti pikku heita Piccadillyl nr. 145 ajuraasse majja, jutustab nüüd jealt saadud muljeist lähemalt. Kohe üle hoone lärw astumisel, terwitas teda jõbralikult suur walge papagoi. Hertsogi paari majapidamist juhtiw isik näitas naisajakirjanikule kõiki ruume. Toast, kust hertsogipaar kõige meelsamini wiibib, awaneb waade wäikesse, pargiga piirlewasse aeda. Rasked, punajest jametist eesriided ja sama wärwi waip annawad sellele ruumile eriliselt koduse ilme. Soojwal, kamina tule paistel, istus wõlaw nukk, mille hertsoginna mõne päewa eest ühest bajaarilt oli ostnud. Lillekimp, mis sel puhul talle annetatud oli, seisis waasis laual. Jutuajamisest majapidamise juhiga selgus, et hertsoginna kõik temale kingitud lilled suure hoolega ära hoiab. Ühele lauale nurgas olid paigutatud üleswõtted kuningliku perekonna liigetest, mitte juhuslikud päewapildid, waid hoolsalt ja maitsekalt kokkuseatud koduse elu kujutlused.

Söögitoas rippus seinal wäärtuslik Austraalia kaart, mida hertsogipaar oma Austraalias wiibimise ajal oli kingitud saanud. Kaart on hõbedast ja paigad, kus lõõlelised wiibisid, teemantidega ära tähendatud. Kaardi kõrval ripub tuldwõti, millega hertsog awas Canberra uue parlamendihoone ukse wiimase arwamise päewal. Kristall, porsellaan ja muud iluasjad olid paigutatud otse laudadele ja mõne witriinidesse, mis ruumile andis omapäraje ilme. Sügaw roheline ja kreem, jade-roheline ja hoopis eriline roosa näisid olewat wärwid, mis domineerisid tubade sisseseades. Helesinisest, hertsoginna lemmikwärwist, ei leidunud isegi ta buduaaris jälgegi. Mahedat walgust lõõsilaotawate kattelampide arw oli suur. Peaaegu iga sarnase lambi läheduses leidub mõni tugitool ja ka mõni raamat.

Ühtlane aeg kogu ilmale.

Rahwasteliidu juures tegutsew teadusliku kooskõõ komisjon on Albert Einsteini õhutusel astunud ettewalmistawaid samme selle eest, et teostada füüsiku ja matemaatiku, professor Arthur Korni ettepanekut ühtlase aja korraldamise kohta kogu ilmale.

Arthur Korn tahab nimelt aega kindlaks määrata 1/100.000 sekundini. Mõõdunõudwad olekšid seejuures mitte teoreetilis-teaduslikud põhjused, waid kõige pealt praktilise, tehnilise edu saawutamine.

Uus ilmaaeg saaks loodud Rahwasteliidu poolt asutatawa ja tema poolt järelwalwatawa saatejaama kaudu, mis traadita elektromagneedilisi ajamärke üle kogu ilma laiali saadaks. Tehniliselt ei paista selles esimesel pilgul midagi uut olewat.

Sest eks saada ju Naueni saatejaam ja weel hulk suuremaid traadita jaamu ka nüüd juba aja näitamise märke üle kogu ilma laiali. Sinna tuleks juure ainult see uudsus, et ühe ja sama saatejaama poolt wälja minewad märgid kõigi maailma maade poolt saaksid wastu wõetud ja makswaks tunnistatud.

Paberossid
MANON
20 tk. 35 s.
! seltskonna lemmik !

Ainult 50 senti
maksab „Esmaspäew" weerandaastas postiga koju kätte saates.

Dr. Fu-Manchu käsi.

Saz Rohmeri romaan. 28

Külaliste hulgas istusid mitmed hommikumaalased; kuid nende lühikese silmitsemise järele kehitas Smith pettunult õlgu. Istusime nüüd kannatlikult, rüüpasime aeg-ajalt paksu, magusat kohwi, suitsetasime sigarette ja ootasime asjatult juhust, mis wõimaluse annaks sisemistesse ruumidesse pääseda, sinna, kus haschischi saada wõis. Hullumeelseks tegi teadmine, et Karamaneh'd wõib olla sellesama katuse all peidus hoitakse, kuna mina aga siin tegewuseta istun ja kuulatan kohwiku külaliste juttu, mis keerleb ainult kunstis, muusikas ja kirjanduses wõimalikude äärmuste ümber.

Siis aga, ootamatult, maksis meie wastas istuw noormees arwe, tõusis üles, noogutas terwituseks kaaslasele ja sammus kohwikust wälja. Ta ei läinud aga mitte selle ukse kaudu, kust meie olime sisse astunud, waid ligines letile, mille taga egiptlane istus. Kusagilt ligidalt, warjatud kohalt ilmus mustajuukseline, tõmmunahaline mees ja kõneles nooremehega mõned sõnad. Kahwatu noor kunstnik tõstis kübarat ja kadus — eesriidega warjatud ukse kaudu letist wasakul pool.

Kui ta ulse awas, sain pilgu heita selle taga olewasse õue; siis wajus aga eesriie jälle ette... ja mina tuletasin mõttes endale meelde lahkunud külalise erilisi silmi. Olin neid alguses ainult pealiskaudselt waadanud; kuid isegi paksudest prilliklaasidest, mida ta tumedates, suurtes raamides kandis, hoolimata äratasid tähelepanu ta kokkukisutud silmamunad. Kui ka naisterahwas nüüd omakorda üles tõusis ja kohwikust lahkus — kuid üldise ukse kaudu — pöördusin Smithi poole.

„See mees..." algasin ja — peatusin.

Smith silmitses terawalt naabrilauas istuwat hindut, kes arwet maksma hakkas. Ka tema läks leti juurde, ilmus tõmmunahkne mees — ja ka see aasialane kadus õue wiiwa ukse taha.

Smith heitis üheainsa kiire pilgu minu poole ja tõstis käe kelneri kutsumiseks. Paar minutit hiljem olime tänawal.

„Peame tee leidma õue pääsmiseks", sõnas Smith kiirelt. „Waatame teiselt poolt. Kui siia tulime ja kohwikule liginesime, silmasin seal mingisuguse jalgraja."

„Arwate, et haschischi urgas kõrwalmajas asub?"

„Ma ei tea, kus ta asub, Petrie, aga tean teed, mis sinna wiib!"

Tungisime kitsasse, hämarasse, kõrgete müüridega ümbritsetud õue. Kümmekond yardi edasi liikudes awanes wasakul weel kitsam ja ebamugawam käik. Sammusime sellest läbi ja seisatasime „Cafe de l'Egypte" hoowipoolse seina ääres.

„Seal ongi see uks", sõnasin.

Ukse juurest algas kitsas umbtee; lagunenud aed piiras seda, kuid mingisugust teist-ust ei olnud kusagil läheduses näha. Nayland Smithki seisatas ja hakkas peaaegu wihaselt kõrwa näpitsema.

„Kuhu pagana kohta nad siit siis lähewad?" sosistas ta.

Kui ta alles weel kõneles, läks ukse ülemine, klaasist osa walgeks ja sellele ilmus selgesti nähtaw mehe wari.

„Tagasi!" sähwas Smith.

Surusime end porise hoowi müüri wastu ja osutusime imelikkude asjade pealtnägijaiks. Kohwiku hoowipoolne uks tõugati wäljaspoole lahti ja samal ajal awanes teine uks, senini nägematu, umbteed piirawas aias, kuid seespoole.

Keegi mees ilmus kohwikust ja kadus salajase ukse taha. Kohe selle järele prantsatas kohwiku uks kinni ja wajus ka aias olew uks kokku.

„Wäga hea!" pomises Smith. „Wana õber Ismail liigutab leti taga nähtawasti mõnda wedru, mis automaatselt awab salajase ukse samal silmapilgul, kui külaline wälja astub. Ilma Ismaili kaasabita ei leia aga hoowi tulija sealt midagi kahtlast. Nüüd peame mõtlema, mis oleks meie järgmiseks sammuks?"

„Mul on mõte, Smith!" hüüdsin. „Morrisoni sõnade järele ei ole teal, kus haschischi jagatakse, aknaid; ta saab walguse ülewalt. Nähtawasti on see kord mõneks töötoaks ehitatud — klaas laega. Sellepärast —"

„Lähme!" sähwas Smith mind käewarrest haarates; „see on õige mõte, Petrie."

25. peatükk.

Haschischi maja.

Rühkisime neljakäpukile Frithi tänawa poolset katuse äärt mööda edasi. Naabruses asuwa Prantsuse restoraani ülemiselt korralt olime redeli abil katusele pääsenud. Nüüd kihasid Soho elawad tänawad nu all; pidin kramplikult igast telefoni traatide alusest kinni haarama ja wärisewat jalga wihmawee torude peale toetama; harwa heitsin pilku sügawas, mõõtmata kanguses liikuwa elu peale.

Aegajalt peatus inspektor Weymouthi tüse kogu hingeldades ja paistis tähtedes särawa taewa wastu groteskilt suurelt; järgmisel hetkel ergutas aga Smith wäsimatult uuele edasiliikumisele. Mõnigi kord leidsin enda ees pimeda tühja koha, põhjatu kuristiku, mis minestuse peale sundis, sest et sellest oli tarwis üle minna.

Üksi neist „kuristikkudest" polnud aga nuud, kui süütud wahed katuses; kuid sügawuse tunne, mis tänawalt kostew kauge häälte tõmin ja sammude müra tekitas, oli otse hämmastaw. Ujun, et ma küll kunagi sarnast õõsist rünnakut ette poleks wõtnud, kui mul mitte kõrwus ei oleks helisenud Karamaneh õrn kutsuw hääl, ja kui ta wäikesed käed poleks wälja sirutanud, et minult pimeduses toetust otsida.

Et neetud hiinlase ajupaiga juures asujune, selles polnud mul kahtlust. Põlgtus tema wastu ja wiha andsidki mulle külma rahu ja julgust, mida wast muidu jätkunud poleks.

„Oho!" karjatas järsku meie ees liikuw Smith, „mis nüüd teha?"

Olime kallakul katusel jõudnud järsu seina ette: terwe majakorra jagu kõrgem sellest, kus ajusime! Ülewal serwal paistis taewa wastu raudwõre. Peatusin raskelt hingates ja asusin ratsuti katuse harjale. Weymouth oli mu taga.

„See on „Cafe de l'Egypte", mr. Smith!" sõnas ta. „Kui terawalt waatate, näete klaaskatusest tulewate walgusliirte kumagi."

Waewaselt seletasin pimeduses Smithi, kui see püsti tõusis.

„Olge ettewaatlik!" hoiatasin, „jumal hoidku, kui siin libisete!"

„Wõtke mu käsi", sähwas ta energiliselt.

Haarasin sellest kinni. Ja juba ta libistaski end allapoole ja sirutas pea üle katuse serwa. Allakukkumisel olles rippus ta seal just umbtänawa kohal, kuhu uks kohwikust wiis.

„Tubli!" pomises ta. „Ongi, nagu uskusin, seal aken, mis trepikoda walgustab. Sch! — sch!"

Ta pigistas mu kätt tugewamalt ja nii jäime Soho kohal rippudes kuulatama... trepilt aga lõõtsid nõrgalt, kuid siiski märgatawad sammud — uks wisati kusagil kinni — ja siis oli jälle kõik wait. Ainult alt, tänawalt, tõusis liikumise lakkamatu müra.

„Istuge kindlalt kohal, ja püüdke!" käsutas järsku Smith.

Minu wäljasirutatud kätesse wiskas ta nüüd kõrwasti kokkuseotud jaapad. Ja siis, enne kui wähematti protesti sain awaldada, kiskus ta oma käe minu õrmede wahelt lahti ja, surudes end tihedalt maja nurga wastu, kaduski selle taha. Sealt lootis ta pääseda trepiaknale, mida meie juurest näha polnud.

„Jumal hoidku!" pomises Weymouth otse mu kõrwa ligidal, „mina ei suuda küll kunagi sinna minna!"

„Ka mina mitte!" oli minu waewalt kuuldaw wastus.

Hinge kinni pidades kuulatasin õnnetust aimata püüdes karjatust ja mõne sekundi järele tumedat mürtsakat, mis oleks nu sõbra kurba saatust kuulutanud. Kuid ma ei kuulnud midagi. Wast kolmkümmend sekundit mööduid sarnasel pingul kuulamisel, kui tagasihoitud hüüe ülewalt mind sinna poole waatama sundis.

Nayland Smith wahtis katuse serwalt alla.

„Hoidke pead!" hoiatas ta—ja sirutas üle serwa kerge punst redeli. Warssi toetusti see katusele, kus Weymouthiga istusime.

„Tulge üles — kiirelt! Enne teie, siis Weymouth."

Kuna Smith ülewalt otsa kinni hoidis ronisin ettewaatlikult kõrgemale, püüdes mitte mõelda selle üle, mis all oli. Wõimatu on wäljendada kergendust tunnet, kui üles jõudes jalad jälle tugewalt toetada wõisin katuse aset täitwale punst platwormile.

„Tulge, tulge, Weymouth!" kiirustas Smith, „peame redeli siitpoolt uuesti alla laskma, enne kui järgmine külaline tuleb."

Iga sammu peal raskelt hingeldades liginesWeymouth nõrgal, liikuwal redelil. Minu kõrwale seisma jäädes pühkis ta higi otsaesiselt ja näolt.

„Ei kordaks seda enam saja naelagi eest", kähistas ta.

„Seda pole teil tarwiski!" sähwas Smith.

Ta tõstis redeli üles, wõttis selle õlale, astus siis neljanurgelisele awausele ja laskis redeli ettewaatlikult all.

„On teil korgiwinnaga nuga kaasas?" küsis ta.

Weymouthil oli. Nayland Smith keeras winna awause katjaks määratud kuugi sisse ja sulges selle waikselt.

„Waadake", sõnas ta siis, „see siin ongi nüüd see haschischi maja."

Wene Rahw

Dr. Lange tõ

Koosolek peetakse

Ka publikumile

Parlamentide wahelise ühi rahwuswahelise liidu peasekretär Lange, jõuab, nagu eile teatasim maspäewa hommikul üle Riia T na. Dr. Lange sõidab Kopenhaag ja peatab Tallinnas 3 päewa. pidas meie parlamendi grupi ju sellepärast oma koosolekut, et ar Dr. Lange wastuwõtmise kawa. lasi jaotas juhatus, kuhu kuuluw Einbund, M. Martna, A. Ander A. Rei, J. Hünerson, W. Hasse ja K. Kornel, oma wahel ta a ja walis esimeheks Riigikogu es K. Einbundi ja abiks M. Martna Lange oleks Tallinnas Eesti p mendi ühingu külaline, kes tem nastu wõtaks. Esmaspäewal k daks Riigikogu esimees talle eine

Tõkati- ja

Keid walmis

O.-ü. keemiatehas „Amylderi Tallinnas on üks ettewõte, millise anne on mehaanilise puutöötuse j suures hulkades ülejääwaid jätiseid liselt Lutheri wabrikus ülejääwat koort, wäärtuslikudeks ainetels ü töötada.

Kasekoorest saab peale kõrgewää lise õe weel kwaliteedi poolest paremat tõkatit, milline suure tõ sega on nahatöötuses, sest ta teeb painduwaks ja weekindlaks, mis e tühtsusega weesaabaste ja hobuse tade juures. Kasekoore tõkat on juks turul harwa puhtal kujul sa wal. Selle nime all müüdate leh olaspuude tõkatit, milline masu saab „tembitud". Niisugune segu nahale kahjulik, ja kuna puhast kase tõkatit turul raske saada, katsub töötus surrogaatidega läbi ajada, kalaõlidega ja traaniga, millisei weji kergesti wälja peseb.

Peale tõkati saab weel puuja erilise ümbertöötamise wiisi läbi puupiiritust, puhast metüülalkoholt, tooni, äädika lupja ja äädikat te Mõned neist ainetest said senini hinnaga wäljamaalt ostetud.

Siis kawatseb wabrik ka weel tuse puhastamise juures ülejääwaid

Kindral Sootsi „õien dus" ja „Waba Maa

Soots kaotas protsessi teistkordse

Teisipäewal tuli Tallinna-Haa rahukogu teises astmes arutusele sõjaministri kindral Sootsi kaebus „Waba Maa" wastutawa toimetaja T. Tompi peale trükiseaduse par. 10 rast.

„Waba Maas" nr. 259 — 1926 mus juhtkiri „See on meile üle mis puudutas sõjaministeeriumit. le juhtkirja puhul saatis sõjamin Soots „Waba Maale" pika kirja „duseks". „Waba Maa" seda ära ei kinud, leides, et see ei ole sõjami õiendus, waid poliitiline artikkel.

Soots kaebas „Waba Maa" was wa toimetaja T. Tompi kohtusse „duse" awaldamata jätmise pärast.

Rahukohtuniku juures, kus asi ei selt arutusele tuli, tõhendas kaitsj kindral Sootsi kiri ei ole sõjami õiendus, waid põllumeeste erak poliitiline artikkel, mida teine leh ole kohustatud awaldama.

Samale seisukohale asus ka koh ja mõistis T. Tompi õigeks.

Selle otsusega ei jäänud rahule ministri wolinik ja kaebas edasi.

Rahukogus kaitses T. Tompi w adw. Rõuk, sõjaministeeriumi w tuna esines Selter.

Gips
põllurammutamiseks,
kabekordse ristithema saagi nab, saab igasugusel ar A.-ü. „Gips"i wabrikust Irb jaamas.

apoja palees.

hertsog said omaette nud.

laual. Jutuajamisest majapidamise juhiga selgus, et hertsogima kõik temale kingitud lilled suure hoolega aial hoiab. Ühele lauale murgas olid paigutatud üleswõtted kuningliku perekonna liigetest, mitte juhuslikud päevapildid, waid hoolsalt ja maitsekalt kokkuseatud koduse elu kujutlused.

Sõõgitoas rippus seinal wäärtuslik Austraalia kaart, mida hertsogipaar oma Austraalias wiibimise ajal oli kingitud saanud. Kaart on hõbedast ja paigad, kus kõlalised wiibisid, teemantidega ära tähendatud. Kaardi kõrval ripub kuldwõti, millega hertsog awas Canberra uue parlamendihoone ukse wiimase avamise päewal. Kristall, portsellaan ja muud iluasjad olid paigutatud otse laudadele ja mõtte witriinidesse, mis ruumile andis omapäraje ilme. Sõõgav roheline ja kreem, jade-roheline ja hõbehõõgav roosa näisid olewat wärwid, mis dominteerisid tubade sisseseades. Helesinisest, hertsoginna lemmikwärwist, ei leidnud isegi ta buduaaris jälgegi. Mahedat walgust laialilaotawate kattelampide arw oli suur. Peaaegu iga sarnase lambi läheduses leidub mõni tugitool ja ka mõni raamat.

---

a nüüd juba aja näitamise märke üle logu ilma laiali. Sinna tuleks juure ainult see uudsus, et ühe ja sama saajaaja poolt wälja minewad märgid õigi maailma maade poolt saaksid vastu wõetud ja makswaks tunnistatud.

Paberossid

MANON

20 tk. 35 s.

! seltskonna lemmik !

Ainult 50 senti

maksab „Esmaspäew" weerandaastas postiga koju kätte saates.

„Ka mina mitte! "oli minu waewalt kuuldaw wastus.

Hinge kinni pidades kuulatasin õnnetust aimata püüdes karjatust ja mõne sekundi järele tumedat mürtsakat, mis oleks mu sõbra kurba saatust kuulutanud. Kuid ma ei kuulnud midagi. Wast kolmkümmend sekundit möödusid jarnasel pingul kuulamisel, kui tagasihoitud hüüe ülewalt mind siuna poole waatama sundis.

Nayland Smith wahtis katuse serwalt alla.

„Hoidke pead!" hõiatas ta—ja sirutas üle serwa kerge punst redeli. Warssi toetuski see katusele, kus Weymouthiga istusime.

„Tulge üles — kiirelt! Enne teie, siis Weymouth."

Kuna Smith ülewalt otsa kinni hoidis ronisin ettewaatlikult kõrgemale, püüdes mitte mõelda selle üle, mis all oli. Wõimatu on väljendada kergenduse tunnet, kui üles jõudes jalad jälle tugewalt toetada wõisin katuse aset täitwale puust platwormile.

„Tulge, tulge, Weymouth!" kiirustas Smith, „peame redeli siitpoolt uuesti alla laskma, enne kui järgmine külaline tuleb."

Iga sammu peal raslelt hingeldades ligines Weymouth nõrgal, liikuwal redelil. Minu kõrwale seisma jäädes pühkis ta higi otsaesiselt ja näolt.

„Ei kordaks seda enam saja naelagi eest", kähistas ta.

„Seda pole teil tarwiski!" sähwas Smith.

Ta tõstis redeli üles, wõttis selle õlale, astus siis neljanurgelisele awausele ja laskis redeli ettewaatlikult all.

„On teil korgiwinnaga nuga kaasas?" küsis ta.

Weymouthil oli. Nayland Smith keeras winna awause katjaks määratud luugi sisse ja sulges selle waikselt.

„Waadake", sõnas ta siis, „see siin ongi nüüd see haschischi maja."

Wene Rahwuslise Liidu loterii tähti on weel mõned üksikud müügil — rutake!

Dr. Lange õneleb teisipäewal.

Koosolek peetakse Riigikogu suures saalis.

Ka publikumile osawõtt wõimaldatud.

Parlamentide wahelise ühingute rahwuswahelise liidu peasekretär Dr. Lange, jõuab, nagu eile teatasime, esmaspäewa hommikul üle Riia Tallinna. Dr. Lange sõidab Kopenhaagenist ja peatab Tallinnas 3 päewa. Eile pidas meie parlamendi grupi juhatus sellepärast oma koosolekut, et arutada Dr. Lange wastuwõtmise kawa. Ühtlasi jaotas juhatus, kuhu kuuluwad K. Einbund, M. Martna, A. Anderkopp, A. Rei, J. Hünerson, W. Hasselblatt ja K. Kornel, oma wahel ka ametid ja walis esimeheks Riigikogu esimehe K. Einbundi ja abiks M. Martna. Dr. Lange oleks Tallinnas Eesti parlamendi ühingu kõlaline, kes tema ka wastu wõtaks. Esmaspäewal korraldaks Riigikogu esimees talle eine, õhtusöögi korraldaks ühing Riigikogu ruumides. Teisipäewal wõtaks wast wälisministeerium Dr. Lange austamisest, kes Norra esitajaks Rahwasteliidus, osa.

Dr. Lange õnekoosolek oleks teisipäewal, kust osa wõtaks huwitatud Riigikogu liikmed, walitsuse liikmed, endised Riigikogu liikmed ja mitmed awaliku elu tegelased kui kutsutud wõõrad. Peale seda oleks koosolekule pääs ka publikumile, kes rõdul istuks. Kuna parlamentide wahelise unioni konwerentsid harilikult peetud on parlamendi koosolekute saalis (nii oli see Kopenhaagenis, Wiinis ja mujal), oleks ka meil koosolek Riigikogu suures saalis.

Tõkati- ja äädikawabrikus.

Neid walmistab „Amylderivat".

O.-ü. keemiatehas „Amylderiwat", Tallinnas on üks ettewõte, millise ülesanne on mehaanilise puutööstuse juures juures hulkades ülejääwaid jätiseid, eriliselt Lutheri wabrikus ülejääwat kasekoort, wäärtuslikudeks aineteks ümber töötada.

Kasekoorest saab peale kõrgewäärtuslise õe weel kwaliteedi poolest kõige paremat tõkatit, milline suure tähtsusega on nahatööstuses, sest ta teeb naha painduwaks ja weekindlaks, mis erilise tähtsusega weesaabaste ja hobuseristade juures. Kasekoore tõkat on kahjuks turul harwa puhtal kujul saadawal. Selle nime all müüakse lehtja olaspuude tõkatit, milline masuudiga saab „tembitud". Niisugune segu on nahale kahjulik, ja kuna puhast kasekoore tõkatit turul raske saada, katsub nahatööstus surrogaatidega läbi ajada, näit. kalaõlidega ja traaniga, millised aga weji kergesti wälja peseb.

Peale tõkati saab weel puujätistest erilise ümbertöötamise wiisi läbi pigi, puupiiritust, puhast metüülalkoholi, atsetooni, äädika lupja ja äädikat tehtud. Mõned neist ainetest said senini kõrge hinnaga wäljamaalt ostetud .

Siis kawatseb wabrik ka weel piirituse puhastamise juures ülejääwaid pussiariõlisid amüülalkoholiks ümber töötada, peale selle lahutusaineid teha, nii amüülatsetaati, butüülatsetaati ja teisi eetreid ja nende abil mitmesuguseid tselluloid tsapronlakke igasugusteks otstarweteks, muuseas aerolakki puu ja riide impregneerimiseks ja asfalt lakki metallide kaitseks roostetamise wastu.

Wabrik on osaühisuse käes, mille põhikapital 120.000 krooni. Aastas töötatakse ümber 180.000 puuda kasekoort, kuna kahe kuu jooksul ümber töötatakse poole wabriku puu jätiseid. Need jätiseid paigutatakse wagunettidele. Kuiwatakse 24 tunni jooksul. Siis läheb puu aurutamiseahju. See õõetakse torustiku abil. Ahju ei pääse õhk juure. Selles ahjus muutuwad puus olewad aineed soojuse tõttu kaasideks ja lendawad wälja. Kaasid jahutatakse ja kogutakse weeldatuna anumasse. Seal langeb tõkat kui raskem põhja, kuna kergemad ained peale jääwad. Tõkatit töötatakse eraldi ümber mitmesugusteks aineteks. Kergetest saadakse rida wedelikke, mida tarwitawad kohalikud wabrikud, nagu riidetööstused, Rosen ja Ko. ning riigi piirituseladu. Siin saadakse ka äädikahaput.

Praegu on wabrikus umbes 25 inimest ametis.

Kindral Sootsi „öiendus" ja „Waba Maa"

Soots kaotas protsessi teistkordselt.

Teisipäewal tuli Tallinna-Haapsalu rahukogu teises astmes arutusele endise sõjaministri kindral Sootsi kaebus „Waba Maa" wastutawa toimetaja Tõnis Tompi peale trükiseaduse par. 10 pärast.

„Waba Maas" nr. 259 — 1926 a. ilmus juhtkiri „See on meile üle jõu", mis puudutas sõjaministeeriumit. Selle juhtkirja puhul saatis sõjaminister Soots „Waba Maale" pika kirja „öiendusels". „Waba Maa" seda ära ei trükkinud, leides, et see ei ole sõjaministri öiendus, waid poliitiline artikkel.

Soots kaebas „Waba Maa" wastutawa toimetaja T. Tompi kohtusse „öienduse" awaldamata jätmise pärast.

Rahukohtuniku juures, kus asi esialgselt arutusele tuli, tähendas kaitsja, et kindral Sootsi kiri ei ole sõjaministri öiendus, waid põllumeeste erakonna poliitiline artikkel, mida teine leht ei ole kohustatud awaldama.

Samale seisukohale asus ka kohtunik ja mõistis T. Tompi õigeks.

Selle otsusega ei jäänud rahule sõjaministri wolinik ja kaebas edasi.

Rahukogus kaitses T. Tompi wann. adw. Rõuk, sõjaministeeriumi woliniku esines Selter.

Ka rahukogu asus seisukohale, et siin pole tegemist sõjaministri öiendusega, sellepärast jättis edasikaebuse tagajärjeta, mõistes Tompi õigeks.

Gips

põllurammutamiseks, mis kahekordse ristikheina saagi annab, saab igasugusel arwul A.-ü. „Gips"i wabrikust Irboska jaamas.

Saladuslik lugu mootorpaat „Sõdega".

Põgenes sadamast merele. Meeskond Tallinna tagasipööramisel wangistatud.

16. jaanuaril lahkus Tallinna sadamast mootorpaat „Sõde" — piirituslaewastiku sidepaat — ja läi sellest ajast peale jäljetult kadunuks.

Uleeile öösel, kui aurik „Poseidoniga" merel õnnetus juhtus ja Soome jäälõhkuja „Jääkarhu" „Poseidoni" reisijad Tallinna tõi, selgus, et reisijate keskel on wiis sisseja wäljasõidu loata (wiisata) eestlast. Nende ülekuulamisel selgus, et need mootorpaadi „Sõde" meeskonnas teeniwad Ewald P., Juhjus H., Aleksander W., Priidik K., Joosep T. ja Karl K.

Mehed seletasid: Sõitsime 16. jaanuaril sadamast wälja, et paati miinisadamasse wiia. Jõudes Paljassaare otsa kohale, halanud tuulest edasikantaw jää paati „Sõdet" triwima ja triwinud selle ühes pealolewate meestega Soome randa. Et paat selle all kannatada saanud, jätnud nad paadi Soome ja pöörnud ise sealt aurik „Poseidonil" tagasi.

See on umbes sarnane, mida seletawad mehed. Ametiwõimud on aga teisel arwamisel — arwatakse, et „Sõde" jääst Soome ei triiwitud, waid ta ikkagi seda ise wabatahtliselt tegi, ja et sõidul oma teatud põhjused on. Kõik kuus meest wõeti wahi alla ja anti piirivalwe korralduseese piiriseaduse rikkumise pärast, kuna „Sõde" Soome sõidu põhjuste kohta weel juurdlust jätkatakse.

Waras wõimlemisaulas.

Keskmädalal warastati Wiktor Saktsmannilt Kaarli tän. wõimlemisaulas portsell ja spordisärk, kokku 20 krooni wäärtuses ära.

Juuksekammiga süütas talukoha.

Kärmu küla Seapaju talu tuleroaks. Kahju 1591 krooni.

Tulesüütaja naisterahwas tabati Lagedi jaamas.

Kestnädala õhtul umbes kella poole 9 ajal kõlistati kellegi isiku poolt Lagedi jaamast kriminaalpolitseisse ning teatati, et Kärmu külas tuli lahti pääsenud ja Lagedi jaamas keegi naisterahwas kinni peetud, kes küla poolt kiirel sammul jaama tõtanud. Kriminaalpolitseist soowitati naist kinni hoida ja tagasi tulekahju kohale wiia ning linnast kriminaalpolitseinikkude kohalejõudmist ära oodata. Linnast saadeti mootorrattaga kaks ametnikku wälja, kuid Lasnamäel oli tee niiwõrd täis tuisanud, et sõidukiga edasi ei pääsenud ning ametnikkudel tuli hobune palgata Kärmu külasse sõitmiseks, mis linnast mööda Narwa maanteed umbes 15 kilomeetrit eemal.

Ametnikud, kohale jõudes, leidsid eest leegitsewa taluhoone ja ka Lagedi jaamas kinniwõetud kahtlase naisterahwa. Ülekuulamisel ei annud naine mingit seletust ning salgas tulesüütamise maha. Sellest hoolimata ei lastud teda wabaks.

Tulekahju üksikasjade kohta kuuleme: — Kesknädala peale lõunat sammunud Lasnamäele Leena Wilberg, elukoht Lutre tän. nr. 36, krt. 13. Teel palunud ta end maa poole sõitwa talumehe ree peale ning sõit läinud Kärmu sihis. Õhtul widewikus jõudnud naisterahwas Seapaju talu juurde, mille omanikuks Jakob Bachfeldt. Nägematult hiilinud ta elumaja juurde, wõtnud taskust tikutoosi ja juustest kammi, mille põlema süüdanud ning ölekatusesse pistnud. Lõpetades selle toimingu, sammunud ta kiirelt Lagedi jaama poole, et rongiga tagasi linna sõita.

Jaamast Kärmu külasse sõitnud reel kaks sealset talumeest, kes oma küla kohal tulekuma nägid. Neile tuli teel wastu keegi wäheldaje kaswuga naisterahwas, walge rätik peas, kes millegi pärast kahtlasena paistis. Talumehed, jaamast külasse jõudes, mis wahet umbes 3 kilomeetrit, kuulsid, et J. Bachfeldti elumaja põlema süüdatud. Ka jutustanud keegi küla elanik, et üks tundmata naisterahwas küla wahel liikunud, walge rätik peas. Nüüd tekkis kahtlus, et teel nähtud naine tulesüütaja wõis olla. Kohe tihutasid mehed tagasi Lagedi jaama ja leidsidki sama naise eest, kes rongi ootas. Ta wõeti kinni, teatati loost politseile ning wiidi siis tagasi külasse.

Nagu juba eelpool tähendatud, ei tunnistanud naine kohapeal midagi üles. Ta oli hirmul, sest külamehed tikkusid talle kallale, ja kui ta oma teguwiisi seal üles oleks tunnistanud, oleks ta waewalt omakohtust pääsenud.

Öö läbi toimetasid ametnikud juurdlust ning sõitsid hommikul linna, naist kaasa wõttes. Teel õneleks naine puhtsüdamlikult, et tema Jakob Bachfeldti hoone põlema süüdanud kättemaksu eesmärgil. Külas pole ta julenud sellest awameelselt õneleda: — „Ega's ma sellest matside ees tohtinud rääkida... Linnamehed on hoopis teised..."

Tätendawal ülekuulamisel kriminaalpolitseis seletas naine, et 1921 aastal tema wend Seapaju saunakoha (umbes 3 tiinu suur) 20.000 marga eest Jakob Bachfeldtile ära müünud, selle peale waatamata, et tema kui teine „ärwija" müügi wastu protesteerinud. See olnud tema isa koht, kus ise üles kaswanud ning pole sellepärast ka midagi müügist kuulda tahtnud. Sellest silmapilgust peale kannud ta J. Wilbergi peale wiha ja sepitsenud kättemaksu, mille ka nüüd korda saatnud.

Tuleroaks langes J. Bachfeldti elumaja ja rehi, mis 50.000 marga eest kinnitatud olnud. Rehe all põlesid ära umbes 340 puuda heinu, 25 puuda otri, jahu, hobuseriistad ja 8 kana. Omaniku kahju ligi 160.000 marka.

Leena Wilberg paigutati eile eeluurimise wanginwajja ning tal tuleb raskek karistust kanda, sest kuriteo saatis ta korda ettekawatsetud plaani järele. L. Wilberg on 39 a. wana, elab wabaabielus.

Suwilaterüüstajad tabatud.

Kriminaalpolitsei arreteeris 5 isikut, nende seas ka kaks naisterahwast, kes wiimasel ajal elanikkudeta suwilaid rüüstasid. Hiljuti külastas sama bande ka Roc-al-Maret. Wargad tabati Tondi lähedusest heinamaal, kus nad wäites urtsikus endile warjupaika olid leidnud.

Moskwa rõõmustab.

Berliin, 1. weebruaril. Nagu „Vossische Zeitung" Moskwast teatab, näewad nõukogude ringkonnad Saksa-Leedu wahekohtulepingu sõlmimises head märki, mis tunnistawat, et Saksa walitsus on huwitatud majandusliku sõlla kindlustamisest Saksamaa ja Wenemaa wahel. Siiski ei anta sellele aktile liialdatud tähtsust. Iseäranis pärast Stresemanni riigipäewa kõnet tundub erajutuajamistest sagedasti teatawat närwilikkust. Kardetakse nimelt, et Saksa majandusringkonnad, kes äritegewusest Wenemaaga sugugi rahuldatud ei ole, wõiwad walitsuse peale Wenemaa kahjuks mõju awaldada. Moskwas jälgitakse suure tähelepanuga Saksa ajakirjanduse wäljendusi, milles soowi awaldatakse Saksa ja Prantsuse töösture ühiseks wäljaastumiseks Wene turu suhtes.

Saksa-Leedu sõpruse wastukaja Poolas.

Warssawi, 1. weebruaril. „Kurjer Poranny" toonitab, et Stresemann ei tohiks mitte imestada, kui sõprusawaldused Saksa walitsuse ja Woldemaraše wahel Poola awaliku arwamise usku Saksa-Poola lähenemisse sugugi ei õõwenda. Leht näeb Saksa-Leedu lepingus Leedu territooriumi awamist Saksa tungile Idasse, mis selle peale wälja läheb, et Leedut tulewikus Saksa asumaaks muuta. Igatahes muudab Saksa-Leedu leping, lehe arwates, üldise seisukorra kirdepoolses Euroopas keerulisemaks.

Linna weowoori kärbitakse poole wõrra.

Linna ehitusosakonna juures tegutsewat weowoori, kus senini 20 hobust oli, otsustati eelarwekomisjoni poolt poole peale kärpida. Wastawalt sellele wähendati ka weowoori ülalpidamise kulu linna eelarwes 46.000 krooni pealt poole wõrra.

Foch Haigi matustele.

Pariis, 1. weebruaril. Marssalid Foch ja Petain ja saadik Fleuriau wõtawad Prantsusmaa esindajatena feldmarssal Haigi matustest Londonis

Rahapuudus kirikukassas.

Kiriku raha wiinakaupmehe äris.

Jaanuarikuu algul käis teade ajalehtedest läbi, et Rakweres ühes wäga usalduswäärilises asutuses on kratt rahakapis käinud.

Teade pani mõtlema, kus see wõis olla?

Pühapäewal, 29. jaan. oli Rakwere ew.-lut. koguduse peakoosolek, kus ilmsiks tuli, et see teade just Rakwere ew.-lut. usu koguduse kiriku kassapidaja kohta käis, kelleks wiimasel ajal oli Rakwere wiinakaupmees ja õlleladu pidaja Artur Busch. Ta oli koguduse raha oma käes hoidnud 2.750 krooni (270.000 marka), mida wälja selgitas rewisjoni komisjon. Kirikunõukogu juhatuse pahwe peale tõi mees kolmandal päewal raha kassasse tagasi. Raha tagasitoomise juures tegi nõukogu juhatus „kassapidajaga" kauba, et tema raha protjendid aja eest, mis tema oma käes hoidis, koguduse kassasse 1. märtsiks 1928 a. ära maksab 220 krooni. Wäga iseäralik on see kauplemine, mida kirikumeeste nõukogu toime paneb.

Koguduse liige.

Pateki ja Zaleski tülis.

Warssaw, 1. weebruaril. Siinsetes poliitilistes ringkondades õneldakse tõsistest lahkumineku test wälisminister Zaleski ja Poola Moskwa saadiku Pateki wahel. Kuuldawasti on Patek Moskwas selle wastu olnud, et Sokolowski ja Holowko Nõukogude walitsusega läbirääkimistesse astuksid. Arwatakse, et siin tegemist ei ole oluliste lahkumineku tega. Põhjused olewat wist isiklikud. Kuuldawasti tahtwat Patek läbirääkimisi ise pidada. Asja tõhisusest hoolimata liiguwad kuuldused wälisministri Zaleski wõimalikust lahkumisest wõi jälle Pateki ärakutsumisest Moskwast.

Soome eduskunna uus juhatus.

Helsingi, 1. weebruaril. Täna waliti eduskunna juhatus. Esimeheks waliti kolmandal hääletusel professor Virkkunen (Soome koonduserakonnast). Esimeseks abiesimeheks waliti sotsiaaldemokraat Itkonen, teiseks abiesimeheks professor Furuhjelm (Rootsi rahwaerakonnast).

Nõmme „wennad" tahawad palwemaja ehitada.

Korjandust ei lubata.

Ewangeeliumi wennaste koguduse Nõmme osakond tahab Nõmmel püstitada palwemaja, et inimestel oleks laupäewa ja pühapäewa õhtutel kuhu minna. Palwemaja ehitamiseks soowis kogudus korraldada korjandust, milleks aga siseministeerium luba ei annud. Ministeerium leiab, et ruumi palwetamiseks on kirikute näol rohkem kui tarwis, mis aga sageli puudub — on inimesed, kes kirikus tahaksid käia. Pealegi ei ole mõtet paari õhtu pärast hooneid rahwa kulul hakata ehitama.

Tuul kannab jää Soome randa.

Wali tuul on Eesti rannast jää Soome randa kannud. Sulawee piirkond ulatub Stenskäri tuletornini.

Doni kasakate koori ei lastud Eestisse.

Ilmakuulus Doni kasakate koor, mis koosneb peaasjalikult endistest Doni äärsetest elanikkudest — pagulastest, on kuuldawasti soowi awaldanud ka Eestis mõne kontserdiga esinemiseks.

Wastawatel pinnasondeerimistel mele ametiasutustes ei olla aga sellele mõttele poolehoidu leitud, mille tõttu ka koori esinemised siin ära jääwad.

Üürisseadusele surmakella löömas.

Riigikogu liikmed J. Mürk, J. Sepp, K. Tamm ja Rich. Wreemann on esitanud Riigikogule uue üürisseaduse kaotamise eelnõu, millega tahetakse üürisseaduse makswust 1. juulist 1928 a. arwates kaotada ka Tallinnas.

„Poseidon" ikkagi madalikul.

„Jääkarhu" ei suutnud lahti tõmmata.

(Traaditeel meie kirjasaatjalt.)

Helsingi, 2. weebruaril. — „Poseidon" istub endiselt madalikul. Et laewas ainult 100 tonni ümber kaupa, siis ei kerki laew kaupa merre wisates kuigi palju. „Jääkarhu" tegi katset „Poseidoni" lahti tõmmata, mis korda ei läinud. Laew on õõwasti madalikul kinni ja lahtitõmbamisel katkesid trossid. „Poseidoni" päästmist jätkatakse.

10-da aastapäewa pidustuste ettewalmistamine raudteel.

Raudteelaste kutseühingute keskühingul on kawatsus wabariigi 10. aastapäewa pidulikult pühitseda. Tahetakse korraldada aktus ja muid pidusid. Üksikasjalisem kawa selle kohta seatakse kokku 3. weebruaril kutseühingute esitajate ühisel nõupidamisel. Samal ajal tahetakse wälja anda raudteelaste häälekandja „Side" juubelinumber, kuhu mahutatakse raudteelaste mälestused wabariigi algpäewilt.

Tulepurskawad mäed tegewuses.

Üleelamisi Kamtshatka wulkaanide naabruses.

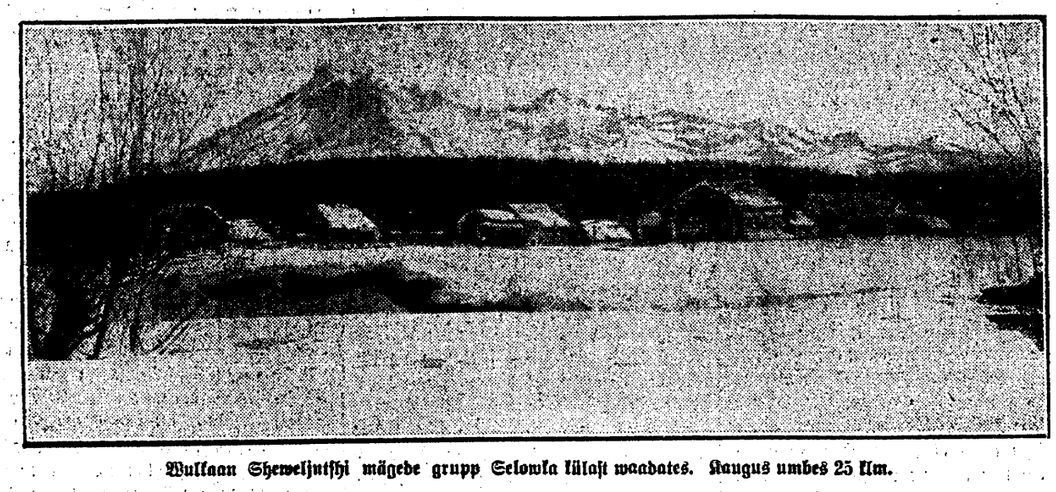

Wulkaan Sheweljutshi mägede grupp Selowka külast waadates. Kaugus umbes 25 klm.

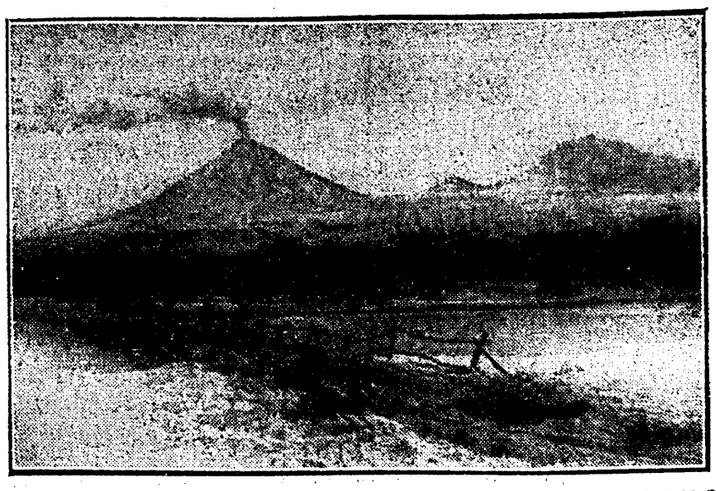

Kljutshewskaja sopka, Kljutshewskaja küla ligidalt üleswõetud. Kaugus umbes 30 klm.

Wiimastel päewadel tõi telegraaf teateid maawärisemistest ja tulepurskamistest. Sel puhul kirjutab meie kirjasaatja J. N., kes Kamtshatkas wiibinud sealsetes wulkaanidest all pool:

Ajalehtede teadete järele on wiimase pooleaasta jooksul regutsema hakanud Ida-Aasia suuremad wulkaanid Krakatau ja Kamtshatka poolsaarel asuwad Awatsha, Kljutshewskaja ja isegi peaaegu juba kustunud Sheweljutsh. Sellepärast paar sõna Kamtshatka wulkaanide kohta (wäljawõte käsikirjast).

Kamtshatka wapis on kolm wulkaani finisel sooni. Räägitakse, need kolm wulkaani olewat Mutnowskaja, Awatshinskaja ja Kljutshewskaja sopkad. Sopka on Siberi wenelaste sõna ja tähendab igat seltsi mäge.

Mutnowskaja sopka, mille kõrgus umbes 2½ klom. asub lõunapool Petropawlowski linna Poworotny neeme laiuses. Ta on igawesti tegew ehk küll tema tegewus peaaegu iga päew muutub: kord ajab ta mitmekilomeetrilisi kõrgeid walgeid aurupilwi taewa poole, kord jälle puistab ta nagu musta suitsu. Sagedasti plahwatab kõrgesse õhku aurupilwi, misjuguseid kaugelt 100 ja rohkem kilomeetri tagant silma paistawad. Ta on esimene wulkaan, mis reisijat teretab, kui ta meresteed Kamtshatkasse jõidab.

Korjakskaja (3½ klm. kõrge) ja Awatshinskaja (2½ klm.) sopkad asuwad Petropawlowskist 25—30 klm. põhjapool. Esimene on nagu kustumas, kuid ajab oma kraateri kõrwalt siiski weel natukene auru wälja. Awatsha wulkaan selle wastu on perioodiliselt õige kõwasti aktiiwne. 1908 aastal mattis ta äkki terwet ümbrust õõpimedusse. Suure sahinaga ja maawärisemisega puistas ta omast suust määratumad pilwed wulkaanilist tuhka, mida ta 50—100 ja rohkem klom. ümberringi maha wiskas ja millega ta maad kuni 30 sm. paksuseni kattis. Aga ka uut kraaterit murdis ta omale sel ajal wana kõrwale ja ajas oma sisimusest wälja mitu tugewat laawajõge, millest üks — edelapoolne — mäenõlwaku ülemisel poolel jahtudes seisma jäi, kuna teised, 3—4 klm. pikkused, kaugele orgu wooläsid. 1926 a. kordus sarnane eruptsioon uuesti.

Kuid kuningas kõikide nende mägede hulgas on Kljutshewskaja sopka, mis ühtlasi ka kõrgem aktiiwne wulkaan ilmas on (5½ klm.). Oma wähemate wendade eeskujul ta ei wiimeta, sest ta sülgab omast suust ainult tuld ja suitsu, mida tuul laiali kannab 300 ja rohkem kilomeetrit. Tema aktiiwsus waheldub, olles kord tugewam, kord nõrgem. Selle wulkaani peale mõjuwad tektoonilised jõud, mõjuwad nähtawasti ka Shawelsutshi wulkaani peale, mis Kljutshewskajast umbes 75 klm. põhjapoole ja mille tegewus muutub wastawalt Kljutshewskaja tegewusele.

Kljutshewskaja sopka on kui tuletorn, mida igatsusega otsiwad kõikide silmad, kes esimest korda Kamtshatkasse tulewad. Ja ta ei olegi kitsi ennast näitama. Ohotski merelt, Tigili ligidalt, kaugelt kaldast Behringi merelt ja Kamtshatka jõe orust 300 ja rohkem klom. kauguselt wõib pimedal ööl silmata tema tuld, mis kraaterist 1000 ja rohkem meetrit taewapoole tõuseb, siis kui ta aktiiwsus suurenenud.

Tema ligidale ei tohi keegi minna, sest seda ta ei salli. Sarnast juhtunut pillub ta halastamatult tuliste kiwidega ja tuhaga ja sunnib teda peatuma aupaklikus kauguses. Kuid ka kaugemalt, 15—25 klm. tagant, pakub ta tulesülitamine pimedal ööl ülewat pilti. Juba paisa silmaga, kuid weel toredamini hea binokli läbi on näha, kuidas kraaterist tõuseb lõpmata hulk suuremaid ehk wähemaid hiilgawaid täppe. Need täpid on tulised kiwid, mida maakera omast tuliisest sisemusest wälja sülitab, ja nende suurus ületab sagedasti hariliku ajuniku elumaja.

Huwitaw on waadata, kuidas need kiwid kraaterist ikka kõrgemale ja kõrgemale tõusewad, siis nagu seisma jäämad, et allapoole langeda. Mõned nendest kiwidest kaowad tagasikukkudes kraateri suu juures ära — nad on kraaterisse tagasi ehk tema taha kukkunud, mõned aga langewad wäljaspoole kraaterit waatleja poole pööratud küljele ja weerlewad siis ikka allapoole, seni kui seisma jäämad. Selle tõttu on ka mäe tipp kilomeetri ja rohkem allapool kraaterit täis kõlwatud heledate täppidega. Nagu tuline keel hiiglaje suust ripub üle kraateri ääre allapoole pikk tuline laawajõgi, millega hiiglane kõiki ära häwitada ähwardab. Satub sarnane laawajõgi mäe nõlwakul olewa lumewäljani ehk gletsherini, tekib seal mõne sekundi jooksul hiigla aurupilw, mis teinekord oma mitu kilomeetrit kõrge.

Külmal talisel ööl waatlesin ma seda eruptsiooni ja nii wäikene ja tühine paistis mulle temaga wõrreldes kõik inimeste kätetöö ühes mu kawatsetud homse ärasõiduga, nii meelitaw oli ta tegewus, et otjustasin jääda ja hiiglasele lähemale hiilida, et tema hingamist kuulda. Hommiku tulekul sidusin suusad alla ja läksin. Mõned kilomeetrid oli lumewäli suusasõiduks õige hea, siis aga hakkas maastik muutuma — ilmusid järsud künkad ja seinad, millede waldamine palju aega nõudis. Mu ette ilmus ka lai wäli, mis täis trehtriwormilisi auke, nagu oleks maakera sellel kohal kord rõugeid põdenud. Lumi oli juba tublisti kaetud tahmaga, mille tagajärjel suusasõit wõimatuks muutus, ja mägi ise — ta paistis ikka sama kaugel olewat kui ennegi.

Ühel lumewaesel wäikesel väljal leidsin rohelisest, paksude lopsakate loorberikujuliste lehtedega taime (Alpi roos?), mida ma noppisin ja mälestuseks kaasa wõtta tahtsin. Istusin kiwile, et mõtelda, mida edasi teha. Hajameelsuses wõtsin taimewarre suhu ja hammustasin teda. Äkki tundsin sellest taimest kanget wastikut mõrudat maiku, mis aina suuremaks läks. Ei aidanud ei sülitamine, ei lumega hõõrumine. Läksin kodupoole, et seda maiku ehk mõne joogi ehk sõõgiga eemaldada. Nii pääsis ka sell korral mäe waim kutsumatust uudishimulisest külalisest, wisates ta jalgu ette mõte tulisest kiwe, waid rohelisi lilli, mida nii meelitaw oli noppida talisel ajal.

Peale nimetatute on Kamtshatka poolsaarel weel kümmekond teisi enam-wähem aktiiwseid wulkaane.

J. Riggol.

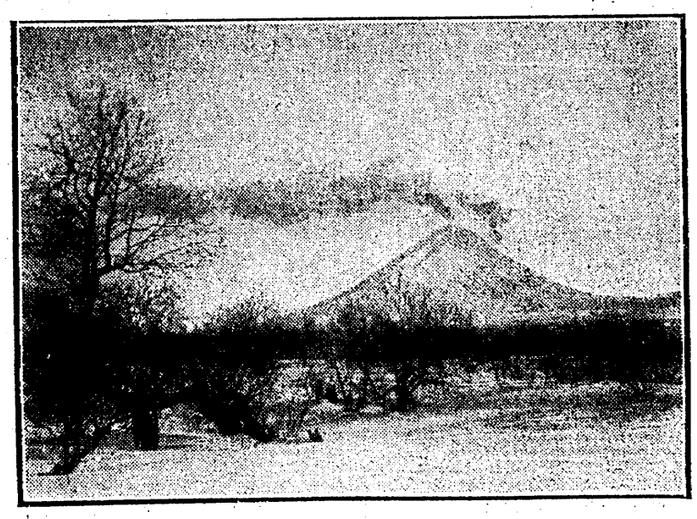

Kljutshewskaja sopka. Üleswõetud minutit 5 peale pilt nr. 2. Tuline laawamägi on sattunud lumewäljale, mille tagajärjel mäe nõlwakul kerkib hiigla aurupilw.

Krakatau ähwardab.

Hädaohtlikuim tulepurskaw mägi.

Krakatau jälle tegutsemas.

Tulepurskawat mäge Krakataud arwatakse maailma kõige hädaohtlikumate wulkaanide hulka. Meie maakera sabandeist tulepurskawatest mägedest on Krakatau ainukene, mille tegewus 44 aasta eest end tunda andis maakera kõigis osades, ka Euroopas. See oli siis maailma suurim tulepurtskamine, mis ookeani woogudesse paiskas poole Krakatau saarest, ja wähemalt 40.000 inimelu ohwriks nõudis. 1884. aasta 26. augustil tõusis Krakatau kraaterist äkki suitsu- ja aurusammas, mida nähti 600—700 kilomeetri taha. Samal ajal täitis wulkaaniline tolm kogu ümbrusõhu. Tolmu massid olid nii suured, et nad päewa muutsid ööks ja taewalaotuse endasse mähkisid terweks laheteistkümneks tunniks. Suitsusambale järgnes hirmus kõuemürin, mis pani wärisema Jaawa ja Suumatra rannikud. Maa-alune tõuge, mis kaasas käis kõuekärgatusega, andis ennast tunda terwel maakeral ja ka Euroopas. Tulepurskawa mäe ümbruses olewa atmosfääri wõnkumine langetas barometri elawahõbeda samba 760 millimeetri pealt 60 millimeetri peale. Ohusurwe muutusele järgnes hiljem leerdtorm, mille sarnast warem pole tuntud. 300 kilomeetri kauguses tulepurskawast mäest purunesid siis kõik aknaklaasid ja wõnkumised õhusurwes andsid end tunda Ameerikas ja Euroopas.

Hiljem tuli weel uputus, mis Jaawa ja Suumatra saare elanikkudele traagiliselt lõppes. Ookeani lained tungisid tal korral kaugele mandrisse, uputasid mõne üürikese minutiga üle rannalinnad ja häwitasid kõik, mis neile teel ette juhtus. Isegi mitmepuudalisi kaljumürakaid paiskasid nad sadade meetrite kaugusesse. Tulemägi Krakatau wajus tol korral pooleni merde. Kui looduse jõud olid lakanud märatsemast, oli suurem osa Krakatau saarest jäljetult kadunud. Ja nagu hiljem selgus, polnud tihedad tolmupilwed, mis atmosfääri sel 1884. aasta augustikuu päewal täitsid, mitte midagi muud, kui õhku lennanud saar ise.

Kurbmäng kelgumehe perekonnas.

Naine jättis oma kaks wäetikest last ja mehe maha ning põgenes. Põhjuseks mehe etteheited, et mispärast ta wõid ja suhkrut ostis.

Pilt kehwast olust.

Eile õhtul ilmus meie lehe toimetusesse kehwalt riietatud mees. Ta oli rusutud meeleolus, hoidis paberilehte kramplikult sõrmede wahel ja palus toimetajaga kokku saada. Küsides, mille üle ta toimetajaga kõneleda soowib, wastas mees, kellel wahepeal pisarad silmist põskedele weeresid, et teda tabanud õnnetus — naine jätnud teda ja kaks haiget last, kelledest üks alla kahe aasta wana, maha ja põgenenud kodust ära. Ta palub, et toimetaja mahutaks lehte tema palwe, kus ta naist koju oma wäetikestel haigete laste juure tagasi kutsub, sest seda paluwad tema lapsed, kes ema järele igatsedes ööd ja päewad niiwõrd haledalt nutawad, et tema seda enam kannatada ei suuda.

Edasi tähendas mees, et ta awaldaks oma kirja naisele lehes kuulutusena, kuid tal puududa selleks raha, sest wiimased weeringud annud arstile kes eila raskesti haige lapse juures käinud. Küsimise peale, mis haigus lapsel on ja mis põhjustel ema oma haigeid lapsi maha jättes majast põgenes, seletas mees, et laps põeb rasket rinnahaigust ja wiibib kõrges palawikus. Arsti ütelduse järele on haigus tingitud wiletlast korterist, ta wiiks heameelega haige lapsukese hospidali, kuid ka seal nõutakse raha ning ilma selleta last senna wastu ei wõeta. Naise põgenemise kohta kõneles mees, et see sündinud sellest, et ta naisele etteheiteid teinud nagu kulutaks naine oma igapäewases majapidamises palju raha, ostes poest suhkrut ja wõid, mille tarwitamine wäga kulukas ja temale kui kelgumehele kelle sissetulek wäikene, üle jõu käib.

Lahkudes toimetusest, palus mees weel korra, et toimetaja tema palwe naisele lehte mahutaks. Ta lubab naisele, kellega ta juba kümme aastat abielus, kõik andeks anda ega kunagi enam mitte sõnagi halba öelda, kui naine oma haigete laste pisarmärgi hüüdeid kuulda wõtab ja koju nende juure tagasi ilmub.

Koolikohustuse laiendamine Piirsalus.

Toetus wabadussõja inwaliidide.

Piirsalu wallawolikogu omal wiimasel koosolekul otjustas laiendada koolikohustust 5 klassini, tehes selle sunduslikuks käesolewast õppeaastast alates. 6. klassi sunduslikuks tegemist peeti sõõwitawaks weel edaspidiseks jätta.

Läinud sügisel awati kohalise 6-kl. algkooli juures põllumajanduslik täiendusklass, mis edukalt töötab 16 õpilasega.

Ei saa meeldetuletamata jätta, et 1923. aastal wallawolikogu 5. ja 6. klassi sulges ja isegi hoolekogu palwe tähele panemata jättis, kes tahtis 5. ja 6. klassi omal käel edasi pidada, kuna aga wolikogu selleks talle ruume ei üürinud, mida wõimalik oli teha.

Põhjuseks oli osalt tagurlise elemendi ülekaal wolikogus ja osalt ka haridusministeeriumilt toetuse mitte saamine koolimaja ehituse lõpule wiimiseks.

Nüüd on juba ehitus lõpule wiidud ja ka elektriwalgustus sisse seatud. Kool töötab 5 õppejõuga ja 100 õpilasega.

Edasi otjustati wabaduspäewa puhul Piirsalu wallas elutsewate wabadussõja inwaliidide määrata ühekordset toetust igaühele 10 krooni.

Kartulihind järsku tõusma hakanud.

Aasta alguses walitsewate külmade mõjul kartuliturul tekkinud waikuse järele on niiid Wirumaal mõned üleesõstjad kartuli hinnad — muidugi wälisturule saatmiseks — juba 6—6½ krooni tünder üles ajanud, misjuguse hinda siin ennem kuulda pole olnud. Põhjusena nimetatawad üht Rootsi laewa, kes kiires korras kartulid kokku wõtwat.

Jaan Rebane 3 kuuks wangi.

Pettis wigastatud sõjameeste Tallinna osakonda.

Teisipäewal oli rahukohtuniku juures wastust andmas end. wigastatud sõjameeste keskjuhatuse esimees ja haridusm. kantselei ülem Jaan Rebane, kelle wastu süüdistus oli tõstetud, ta ta wale dokumentidega sama ühisuse Tallinna osakonnalt üle 30.000 marga wälja petnud. Kohus mõistis J. Rebase 3 kuuks wangi ning rahuldas ka ühingu tsiwiilnõudmise, mille järele tal wäljawõetud raha tagasi tuleb maksta.

Uus üürileping Balti tehase koloonias.

Wene-Balti tehase sekwestri-walitsus on oma koloonia arwurohkele üürnikkude kogule ettekirjutamiseks esitanud uue üürilepingu, mis maksma peab hakkama 1. märtsist s. a. Kõrwale jättes üürisumma keskmiselt 30% kõrgenduse määrad, mille kohta hiljutine üürnikkude üldkoosolek õige terawa arwustuse kuuldawale tõi, tutwustame siin uue üürilepingu mõne teise iseloomustawa tingimusega. Korter antakse üürile kuuwiisi ja üürimaksu wõetakse iga kuu eest ette. Peale korteri üüri erimaks elektriwalgustuse ja wee eest.

Kõik korteri remonteerimise ja ümberehituse kulud, kui need ka üürileandja nõusolekul on tehtud, on üürniku kanda ja üürisuhekorra lõpetamise puhul on üürnik kohustatud jätma kõik, mis tema poolt on korteris ümberehitatud ehk remonteeritud, ilma tasuta üürileandja kasuks. Kõik wigastused, mis majas üürniku süü läbi tekkinud, peab tema üürileandja nõudmise kohaselt oma kulul ära parandama.

Üürnik on kohustatud korteris, treppidel, pesuköögis, wäljakäigukohas puhtust ja korda pidama jne.

Lepingu tegemise kulud kannab üürnik.

Wene-Balti tehaste koloonia 1500 korteris, mis alluwad sekwestri-walitsusele, elab üle 1500 üürnikku.

2000 kr. hädaabitöödeks Walgas.

Töö-hoolekandeminister määras tööpuuduse wastu wõitlemiseks lubatud krediitidest 2000 kr. Walga linnale hädaabitööde korraldamiseks.

Mille koosolek

40 minut

Miks Pukas eh mise

Riigikogu koosolek 2. wee

Neljapäewa hommikune koosol suure wiibimisega. Enne R koosolekut oli wanematekogu ko wenis. Siis tahtsid weel rühm pidada. Nii wõis Riigikogu koo gada alles kell 10.50 min.

Otjustati eelarwe komisjoni arwu suurendada jagajaks w Komisjoni uuteks liigeteks wal ras, Teetsow ja Wessart (p Ast, Kleesment, Oinas, Gusta Woiman (sotsl.), Kornell ja Saar Pool ja Tallmeister (tööer), K (rahwaer.), Anniko (kristl.) ja (sakslr.).

Ehituskruntide wäljaandmine

Esitatud küsimuse peale kosta töödministri k. t. K. Soonber

Puka alewikus on planeeritud tuskrunti. Nendest on 1 krun tööstuskohana tunlewesti aju A. Krimsesile rendile antud, krunti on praegu wabad. End järgi anti krundid obrokiseadu enampakkumise teel wälja. 192 nitati wabariigi walitsuse poolt ehituskruntide wäljaandmiseks. U ruse järgi antakse krundid lii krundil eraomanduse hooned ja kui krun hooneteta. Peale selle lutöödministril õigus liisuta krun anda ½ wäljaandmisele määrat tide üldarwust. Ehituskruntid andmise määruse ja selle juure antud juhtnööride järgi awanes lus krunte soodsamatel tingim sutajatele wälja anda.

Mis Puka ehituskruntide m

Sajaühe aast. me

Süüdist

„Tuleb arutusele Theodor S wi süüasi", nii ütleb Tallinna konna rahukohtunik ning kohtu astub üksna käbe wanamees, p nal.

„Kui wana olete, kaebeal ramsew?" küsib kohtunik.

„Sada üks aastat", kõlab S les wastus. Publikust käib k kohtunik waatleb suure huwig dast kaebealust.

Keegi ei oleks wõinud aima wanamees nii haruldaselt kõrg duses. Ta on tulnud linnast peale iseseiswalt, üksna tugew m paled punetawad, kõrwakuuln

„Kas olete warem karistatu kohtunik.

„Praegu seisan esimest korda wastab kaebealune.

Sada üks aastat elanud a mis toonud teda siis nüüd sü

Selgub, et kohtupristaw kellegi Bormanni waranduse ü seas kaks papagoid, keda ann Murawjewile. Papagoid on tase taadi käest ära kadunud.

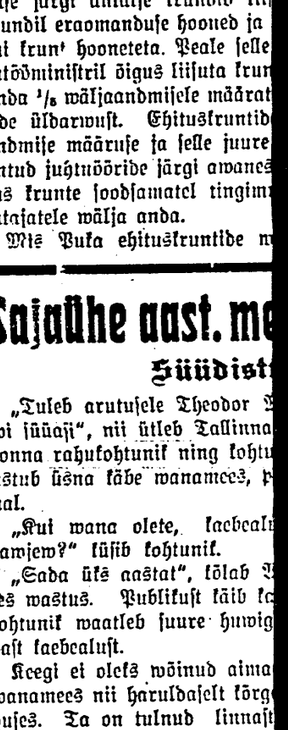

Pariisi „Casino" alasti tan keda kohus sundis lepingu tantsima, ehk küll mees n esinemised lõ

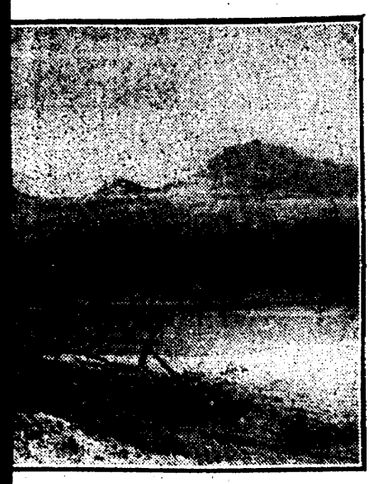

a ligidalt üleswõetud. Kaugus umbes 30 klm.

ähwardab.

tuldpurskaw mägi.

lle tegutsemas.

tas barometri elawahõbeda samba 760 millimeetri pealt 60 millimeetri peale. Õhusurwe muutusele järgnes hiljem keerdtorm, mille sarnast warem pole tuntud. 300 kilomeetri kauguses tulepurskawast mäest purunesid siis kõik aknaklaasid ja wõnkumised õhusurwes andsid end tunda Ameerikas ja Euroopas.

Hiljem tuli weel uputus, mis Jaawa ja Suumatra saare elanikkudele traagiliselt lõppes. Ookeani lained tungisid tol korral kaugele mandrisse, uputasid mõne üürikese minutiga üle rannalinnad ja häwitasid kõik, mis neile teel ette juhtus. Isegi mitmepuudalisi kaljumürakaid paiskasid nad sadade meetrite kauguseśse. Tulemägi Krakatau wajus tol korral pooleni merde. Kui looduse jõud olid lakanud märatsemast, oli suurem osa Krakatau saaresť jäljetult kadunud. Ja nagu hiljem selgus, polnud tihedad tolmupilweď, mis atmosfäärí sel 1884. aasta augustikuu päewal täitsid, mitte midagi muud, kui õhku lennanud saar ise.

umehe perekonnas.

wäetikest last ja mehe õhjuseks mehe etteheited, õid ja suhkrut ostis.

hwast olust.

maha jättes majast põgenes, seletas mees, et laps põeb rasket rinnahaigust ja wijbib kõrges palawikus. Arsti üteluse järele on haigus tingitud wiletlast korterist, ta wiiks heameelega haige lapsukese hospidali, kuid ka seal nõutakse raha ning ilma selleta last senna wastu ei wõeta. Naise põgenemise kohta kõneles mees, et see sündinud selleśt, et ta naisele etteheiteid teinud nagu kulutaks naine oma igapäewases majapidamises palju raha, ostes poest suhkrut ja wõid, mille tarwitamine wäga kulukas ja temale kui kelgumehele kelle sissetulek wäikene, üle jõu käib.

Lahkudes toimetusest, palus mees weel korra, et toimetaja tema palwe naisele lehte mahutaks. Ta lubab naisele, kellega ta juba kümme aastat abielus, kõik andeks anda ega kunagi enam mitte sõnagi halba öelda, kui naine oma haigete laste pisarmärgi hüüdeid kuulda wõtab ja koju nende juure tagasi ilmub.

mise puhul on üürnik kohustatud jätma kõik, mis tema poolt on korteris ümberehitatud ehk remonteeritud, ilma tajuta üüriseandja kajuks. Kõik wigastused, mis majas üürniku süü läbi tekkinud, peab tema üüriseandja nõudmise kohaselt oma kulul ära parandama.

Üürnik on kohustatud korteris, treppidel, pesuköögis, wäljakäigukohas puhtust ja korda pidama jne.

Lepingu tegemise kulud kannab üürnik.

Wene-Balti tehaste koloonia 1500 korteris, mis alluwad sekwestri-waliitsiele, elab üle 1500 üürnikku.

2000 kr. hädaabitöödeks Walgas.

Töö-hoolekandeminister määras tööpuudusе wastu wõitlemiseks lubatud krediitidest 2000 kr. Walga linnale hädaabitööde korraldamiseks.

Mitte koosolek, waid koosolekukene.

40 minutiga päewakord läbi.

Miks Pukas ehituskruntide wäljaandmisega wiiwitatud.

Riigikogu koosolek 2. weebr.

Neljapäewa hommikune koosolek algas suure wiibimisega. Enne Riigikogu koosolekut oli wanematekogu koos. See wenis. Siis tahtsid weel rühmad nõu pidada. Nii wõis Riigikogu koosolek algada alles kell 10.50 min.

Otsustati eelarwe komisjoni liigete arwu suurendada jagajaks wõttes 3. Komisjoni uuteks liigeteks waliti: Arras, Teetsow ja Wessart (p.-kogust), Ast, Kleesment, Olnas, Gustawson ja Woiman (sotsj.), Kornell ja Saar (asun.), Pool ja Tallmeister (töö), K. Kornel (rahwaer.), Anniko (kristl.) ja Schilling (saksl.).

Ehituskruntide wäljaandmine Pukas.

Esitatud küsimuse peale kostab põllutööministri k. t. K. Soonberg:

Puka alewikus on planeeritud 51 ehituskrunti. Nendest on 1 krunt nr. 7 tööstuskohana tuuleweski asutamiseks A. Krimsesile rendile antud, kuna 50 krunti on praegu wabad. Endise korra järgi anti krundid obrokiseaduse alusel enampakkumise teel wälja. 1926 a. kinnitati wabariigi walitsuse poolt määrus ehituskruntide wäljaandmiseks. Uue määruse järgi antakse krundid liisuta, kui krundil eraomanduse hooned ja liisu teel kui krunt hooneteta. Peale selle on põllutööministril õigus liisuta krunte wälja anda 1/5 wäljaandmisele määratud kruntide üldarwust. Ehituskruntide wäljaandmise määruse ja selle juure 1927 a. antud juhtnööride järgi awanes wõimalus krunte soodsamatel tingimustel kasutajatele wälja anda.

Mis Puka ehituskruntide wäljaandmisesse puutub, siis ei saanud kruntide wäljaandmist niipea teostada, kuna uue korra maksmapanemine ja eeltööde tegemine omajagu aega wõttis. Peale selle tuli andmeid muretseda uue määruse kohaselt kruntide suuruse ja liigi kohta. Ka tuli weel ära oodata, kas Puka maawalitsuse poolt alewikkude hulka arwatakse wõi mitte. Wilmasest asjaolust oleneb kruntide rent. Nüüd on kõik tarwilikud andmed saadud ja põllutööminister kawatseb krunte wälja anda märtsikuul s. a. Kruntide saamiseks on palweid sisse antud põllutööministeeriumile 11 palwet ja Kuigatsi riigimaade walitsejale 57 palwet. Kokku 68 palwet.

Wähemad eelnõud.

Wõeti waielusteta wastu 1 lug. riigi teenistuses seiswatele maamõõtjatele tüütõe pealt tasumaksmise seaduse muutmise seadus ja weejuhtmete korrashoiu seadus.

Oppejõudude tasuseaduse puhul palus haridusminister A. Mõttus eelnõu päewakorrast ära wõtta, kuna walitsus weel mõnda komisjonis tehtud parandust tahtwat kaaluda. Eelnõu olewat wõimalik juba ühe lähema koosoleku päewakorda wõtta. Ettepanek wõeti wastu.

Wastu wõeti ka riigi tööstusettewõtete, ärikohtade ja wiljapuuaedade omanduseks andmise seadus 3. lug.

Wiimane päewakorra punkt jäi arutamata, sest puudus aruandja A. Jõeäär.

Koosolek lõppes kell 11.30 min.

Reedel Riigikogu koosolekut ei ole.

Sajaühe aast. mees esimest korda kohtus.

Süüdistus papagoide pärast.

„Tuleb arutusele Theodor Murawjewi süüdasi", nii ütleb Tallinna 6. jaoskonna rahukohtunik ning kohtulaua ette astub üsna käbe wanamees, prillid ninal.

„Kui wana olete, kaebealune Murawjew?" küsib kohtunik.

„Sada üks aastat", kõlab Wene keeles wastus. Publikust käib kahin läbi, kohtunik waatleb suure huwiga haruldast kaebealust.

Keegi ei oleks wõinud aimata, et see wanamees nii haruldaselt kõrges wanaduses. Ta on tulnud linnast Toompeale iseseiswalt, üsna tugew mees weel, paled punetawad, kõrwakuulmine hea.

„Kas olete warem karistatud?" küsib kohtunik.

„Praegu seisan esimest korda kohtus", wastab kaebealune.

Sada üks aastat elanud ausalt. Aga mis toonud teda siis nüüd süüpinki.

Selgub, et kohtupristaw kirjutanud kellegi Bormanni waranduse üles, muuseas kaks papagoid, keda annud hoiule Murawjewile. Papagoid on saja-aastase taadi käest ära kadunud.

Üks on maha kärwanud, teise wiinud minema keegi isand, Murawjewilt luba küsimata, tema äraolekul. Murawjew wõeti wastutusele.

Tunnistaja Rungi seletab, et papagoid pole olnud Bormanni omad, waid kellegi teise, kes siis oma linnu Murawjewi juurest ära wiinud. Tunnistaja arwab, et kohtupristaw on teinud wea, pannes nii wanale mehele üleandeks hoida papagoisid — ning wastutuse nende eest.

„Murawjew, kirjutage protokollile alla?"

„Ei wõi", wastab taat.

„Miks siis mitte?"

„Ei oska kirjutada."

Keegi koolijütš tõmbab emat warukast ja tähendab üllatanult: „Sada aastat wana, aga ei oska weel kirjutada!"

Jütsile näib see äärmiselt kentsakas, kuna tema, tillukene, oskab juba wareselgu ritta ajada, saja-aastane mees aga mitte.

„Kust olete pärit?" küsib kohtunik.

„Tuula kubermangust."

„Kas teil siin omakseid on?"

„Ei ole kedagi."

Kohtunik kuulutab otsuse, millega Murawjew mõistetakse õigels.

Murawjew kummardub sügawalt, ütleb: „Blagodarstwie" ja lahkub saalist.

Kohtunik ja publik waatawad talle naeratades järele.

Moeilma uudiseid.

Berliini pressiballi tualetid. Punase äärega suurätid. Pronks juuks.

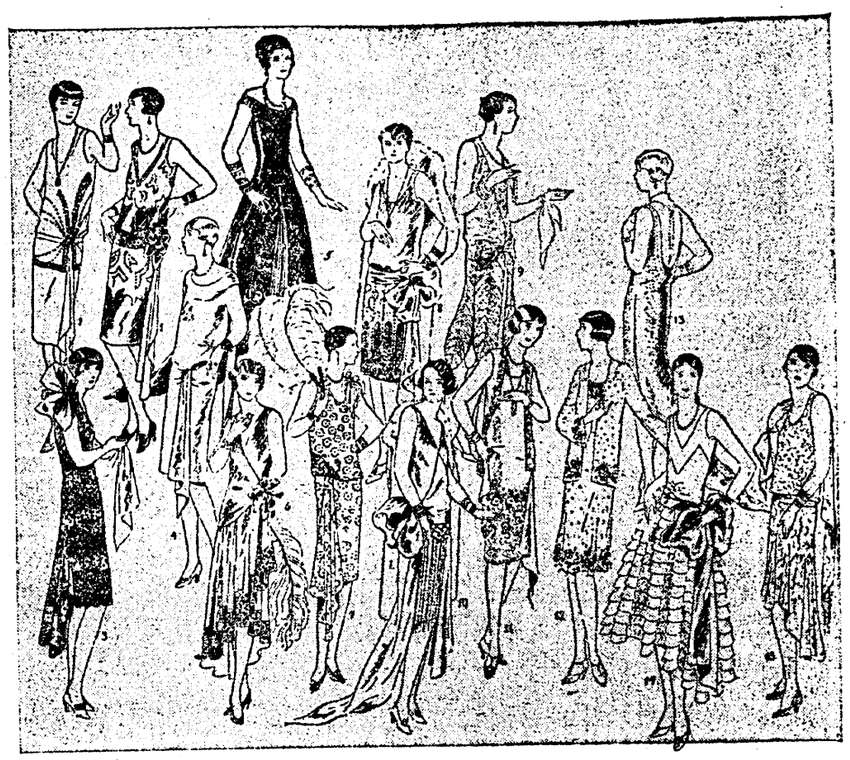

Hiljutise Berliini pressiballi järelkajasid leidub pikalt ja laialt kõigis Berliini lehtedes. Terwed weerud on ajalehed awanud oma balli ja teda kaunistanud 3000 ilusa naise kirjeldamiseks. Ballil wiibijate daamide seas oli riigimeeste abikaasasid, diplomaatiliku korpuse daame ja kino- ning teatritähte, nagu Parisi Mistinguette, Olga Tschehowa, Christa Tordy, Liane Haid, Mady Christians, Henny Porten jne. Nende kõigi tualettides torkas silma seelikuika pikemaks ja pikemaks muutumine. Need daamid polnud enam „Backfischid", nagu läinud aastal, kelle munder ulatas põlwini; ei, need olid ballisaalis wiibijad, kelle riietus ümutas individualiteeti ja keerulist joont.

Sarnastes uuelaadilistes kleitides mõjusid naised hoopis suurjugusematena ja pikematena. Rohkelt wõis Saksa pressiballil näha ka wäiseid chiffonjakitesi käistega ja käisteta, tualeti täiendusena. Siin-seal wõis silmata ka lehwikut, seda koketti, naiselikku rekwisiiti, mil tänawu suur poolehoid näib olewat.

Edasi moeuudiseid mujalt ilmast. Pariisiannad tarwitawad oma õhtupooliku teede juures nüüd meelsasti tilluksi suurätte punase äärega, kuhu rahulikult wõib pühkida wärwitud suud ja ei tarwitse karta, et sinna jääwad maha huulepumati äraandlikud jäljed.

Roosad, lillad ja kollased lilled kleitidel ja mantlitel näiwad Pariisis lõpulikult „äraõitsenud" olewat ning nende ajemel kantakse kleitide juure meelsasti walebriljantidest lilli. Mis puutub tübarasse, siis näib see kerkiwat järjesti tõrgemale üle kulmude ning wiimaseks moeuudiseks on tübar, mis pahema silma kohal kujundab kolmnurga. See annab naisele õige kummalise ilme, kuid sobib harwa mõnele hästi.

Soengute alal ennustab Pariisi kõrgema juukselõikurite kooli direktor Rene Rambaud juurt menu pronkswärwi juukstele. Hariliku juukse pronkswärwi muutmine olewat õige lihtne ja ka olewat juuste pronksi joowi korral wõimalik eemaldada ainuükši lihtsa pesemise waral.

Täiesti lühikese juukse mood on monsieur Rambaud kinnituse järele Pariisis nüüd lõpulikult möödas. Siis ennustab sama soengute asjatundja ka juurt menu Hellaje soengule, mispeale annab lõpmata stiliseeritud kuju.

Meie pildid näitawad Saksa pressi-balli tualette. 1. on georgette'ist, walebriljantidest tikandusega ja kuulub printsess Charlotte v. Reussile. 2. Walgest georgette'ist kuldlamee ja kuld aplikatsioonidega. 3. — walge mustas ja hallis toonis pärlitualett tüllsalliga. 4. Wana-roosa crepe georgette tualett hõbelameest paeltega. 5. Renessanssi tualett pika sabaga terassinisest crepe satinist walebriljantidest tikandusega ja kuldlameest alusleibiga. 6. Elewanduluu wärwi crepe-satin kleit musta chiffoniga. Kandjaks Saksa kaitseministri Gröneri tütar. 7. Walge crepe-georgette kleit hõbetikandusega ja walebriljantidest motiiwidega. 8. Erna Richteri pärnaõie wärwi georgette kleit roheliste ja walgete pärlitest tikandusega. 9. Roosa kleit pärlitikanduse ja ihlelisvõõga. 10. Walge velours-chiffon kleit kõrwalsaba ja põlletaolise osaga ning hõbenarmastega. 11. Roheline crepe-satin-kleit käisteta balli jakikesega. 12. Berliini Itaalia saadiku abikaasa mustas georgette-kleidis tikandusega ja sobiwa ballijakikesega. 13. Kummga sinisest panne'ist kleit pika saba ja riklaliku tikandusega. 14. Õhtuline kleit blondist tüllist kuldwõõga. 15. Roosa georgette kleit kuld tikanduse ja paljudest osaleštest koosnewa seelikuga.

Merewäe ekipaashi 9. aastapäew.

Üleeile pühitses meie merejõudude meeskondade ettewalmistuse asutus — merewäe ekipaash — oma 9. aastapäewa.

Sel puhul oli kell pool 11 õppekompaniile aktus korraldatud ja kell 11 paraad, mida wastu wõtma ilmus merejõudude juhataja merewäekapten Salza ühes staabiülemaga.

Õhtul oli ekipaashi ruumikas söögisaalis peoõhtu korraldatud rohke osawõtu saatel.

*

Merewäe ekipaash asutati tema algtujul juba märtsikuul 1918 aastal Eesti diwiisi koosseisus, merewäe roodu nime all. Hiljem, 1918 a. lõpul, jätkas rood oma tegewust, andes äsja ülewõetud sõjalaewa komplekteerimiseks merewäelasi.

Hiljem, kui meie sõjalaewastik arendas edukalt meredessante tegewust, tujundati merewäe ekipaash, kus möödus meridessandi wäeosade formeerimine. Rööbiti sellele sündis ka laewade komplekteerimine.

Wabadussõja lõpul, rahuaja olukorras sai ekipaashi ülesandeks noormeeskonna ettewalmistus riwi alal; allohwitseride ja spetsialistide ettewalmistus ja wahiteenistus.

Kooli asjaajaja tagandamine Wõrus.

Kirjutasime pikemalt Wõru kesskoolide asjaajaja Kilki lugudest ja kokkupõrgetest endise kooliarsti dr. Koloniga. Selle kirja puhul seletawad meile Wõru gümnaasiumi teenijad, et hr. Kilki ümberkämine nendega olnud alati „heatahtlik ja õige parem".

Wõrumaa rahwaharidуse seltsi juhatus omalt poolt seletab, et dr. Kolon wallandatud kooliarsti kohalt sellepärast, et tütarlaste gümnaasiumi ametisse wõtta naisarsti, nagu meie ka kirjutasime. Nüüd ollagi tütarlaste kesskooli arstiks valitud pr. dr Solon Feldmann ja poeglastele dr. Pääsuke. J. Kilk olnud kooli asjaajajaks ligi 10 aastat ja waremalt tema peale pole kaebtusi olnud.

Pariisi „Casino" alasti tantsijanna Florence, keda kohus sundis lepingut täitma ja edasi tantsima, ehk küll mees nõudis, et ta algsti esinemised lõpetaks.

Alal: Naine gipsis: et oma kehast täpset kuju saada, lasi hiljuti keegi kabareetäht enesest gipsist wormi wõtta ja siis selle järele täpse kuju walada. „Wormi" wõimist näeme ka pildil. — Paremal: Wiimane moodinoorus: Ühel Norgi hertsogi poolt korraldatud pallil esinesid daamid nukkudega, mis samasugust kleiti andsid, kui daamid ise. Uus mood leidis suurt tähelepanu ja nüüd pole enam midagi iseäralikku, kui seltskonna daam nukuga ringi käib.

Rahwuswaheline scoutide pealik Pawel Powell.

Mopri käsilased kohtus.

Põrandaaluse kommunistlise partei uuesti kohendamine.

Leineri naisabiliste sissekukkumine.

Eile algas sõjaringkonna kohtus politseiga kokkupõrkel surma saanud kommunisti Leineri abiliste protsess. Kohtus ettekandmud süüdistusakti järele süüdistatakse kõiki riigiwastases töös. Akt ise on järgmine:

Põrandaalune tegewus peale 1-se detsembri süüdmust.

Waatamata sellele, et 1-sel detsembril 1924. a. kommunistidel Eestis sõjariistus jõuga riigipöörde katse nurja läks, ei loobunud Eestimaa kommunistline partei uuesti wäljaastumiseks ettewalmistusi tegemast, waid hakkas uusi teesid ja wõimalusi otsima, kuidas poolelijäänud tegewust jätkata. Hakati rahwast julgustama, et nüüd tuleb energilisemalt tegewusse astuda, et wõimalikult lähemal ajal riigikorra kukutamist wõiduritkalt läbi wiia.

„Kommunist“ pinda walmistamas.

Selles weendunuses olles, andis ta Eestimaa kommunistline partei mitmesugustes salaja lalalilaotatud lendlehtedes uue wäljaastumise kohta muusens järgmist teada:

Lendleches „Kommunist“ nr. novembrist 1926. a.: „Ei päästa Eesti kodanlust ja kaela langenud jundastega wertwõgiwald ja kaitsellidud; „esimese detsembri“ järele tuleb teine „esimese detsember“, mil Pikal Hermannil uhkesti lööb lehwima punane lipp. . . jne.“

Illegaalne „Eestimaa kommunistline noorsoo ühing“.

Eestis makswa riigikorra wastu wihawaenule äärstamiseks on Eestimaa kommunistline partei kõiljugu abinõusid kasutanud. Partei tegewuse laiemate hulkadesse wiimiseks on partei juure moodustatud n. n. „Eestimaa kommunistline noorsoo ühing“, mis tegutseb partei keskkomitee juhtimisel ja kuhu noori kodanlike kondatatsse. Peale selle hakati 1925. a. algusest peale parteid uute liigete juurewõtmisega täiendama ja selleks otstarbeks uusi kollektiiwi asutama, nagu see põrandaalusest kommunistlisest kirjandusest selgub, kus kõige kindlamalt nõutakse uueks wäljaastumiseks tihutustöö tegemist ja selleks wastawa jõu organiseerimist.

Põrandaalused juhid.

Kagu eelpool tähendatud tegewus juhitakse Eestimaa kommunistlise partei keskkomitee poolt määratud juhtide kaudu. Sarnastest juhtidest on senini tabatud: 1922. a. — Wiktor Kingisepp, 1923. a. — Jaan Kreuks ja 1926. a. — August Riismann. Peale August Riismanni tabamise kirjutas „Kommunist“ nr. 7, 30. aprillist 1926. a, et tabatute asemele saadetakse alati uued, kes tegewust jätkawad, ja nii see ka sündis. Peale August Riismanni tuli illegaalselt Eestisse partei tegewust juhtima Aleksander Leiner.

„Punane abi“ ehk „Mopr“.

Asjaolu, mis kommunistlisele tihutustööle ja waenuliku oleku kaswamisele palju kaasa aitab, on kommunistide poolt ellukutsutud n. n. „Punane abi“ ehk „Mopr“ (Rahwuswaheline revolutsionäärideile abiandmise selts). „Mopri“ poolt antakse toetust kõigile isiktutele, kes kommunistlise revolutsiooni eest wõitlemisel kuidagi-mõõdi on kannatada saanud. Nii saawad praegu Eestis „Mopri“ poolt rahalist toetust kõik wangisolewad riigiwastase kommunistlise tegewuse pärast süüdimõistetud ja eelurimise all olewad isikud ning nende perekonnalikmed, samuti ka 1 detsembri mässukatsest osawõtmise pärast surmamõistetute perekondade liikmed. See rahaline toetus on ergutamise abinõuks riigiwastalisele tegewusele, sest wabaduse kaotamise puhul saab süüdlaste ehk süüdimõistetute kui ka nende perekondade eest hoolitsetud.

Endised kommunistlised tegelased jälle wäljas.

„Moprile“ antakse Kominterni poolt suuri rahasummasid, kuid peale selle on Eestimaa kommunistlise partei poolt Eestis moodustatud n. n. Mopri ringid, mis üle riigi Mopri wärguna tegutsewad ja „Mopri“ heaks raha korjawad. „Mopri“ summade wäljajagamiseks on partei juhi poolt määratud n. n. hoolduslad, millel on teatud raioon wõi arw politilisi wange, kelledele „Mopri“ hoolduslad partei juhi poolt antud rahalised summad allkirja wastu edasi toimetawad.

Põrandaaluse organisatsiooni lähemad kaaslased.

Wiimasel ajal olid politilisel politseil olewate agentuur andmete järele Aleksander Leineri lähemateks kaasilasteks „Eestimaa kommunistlise partei organiseerimisel ja partei ülesannete täitmisel muusens järgnised isikud:

August Luik — oli Eestimaa kommunistlise partei esitajaks Riigikogus, kuhu ta Eesti tööliste partei kandidaalide nimekirjaga walitud oli. Wiimasel ajal juhtis tema Aleksander Leineri näpunäidete kohaselt kommunistlist liikumist legaalsetes organisatsioonides ja korraldas legaalse kommunistlise ajalehe wäljaandmist, millele tema Leinerilt rahalisi summasid sai. Peale selle oli tema Eestimaa kommunistlise partei Tallinna osakonna keskkomitee liikmeks.

Ottilie-Dagmar Wörk — oli Eestimaa kommunistliku noorsoo ühingu liige, pidas ühendust Aleksander Leineri ja legaalsete organisaatorite wahel, korraldades nendele tarbekorral kokkusaamisi, sai Aleksander Leinerist käsikirju legaalsele kommunistlisele ajalehe ning attesteeris parteisse uusi liikmeid.

Juuli Kukk ja Salme Ohak — olid kaucmat aega sidepidajateks ja kirjade edasitoimetajateks Eestimaa kommunistlise partei keskkomitee tegelaste juures ning sidepidajateks Tallinna wangimajades wahi all peetawate poliitiliste wangidega.

Salme Kont — oli Balti puuwillawabrikus illegaalse kommunistlise kollektiiwi ja „Mopri“ ringi esitajaks, laotas nimetatud wabrikus kommunistlist kirjandust laiali ja tegi tööliste hulgas kommunistlise partei kasuks tihutustööd, selsis Aleksander Leineriga otsekohekses ühenduses ja kuulub liikmena Eestimaa kommunistlisesse parteisse.

Hilda Minter — oli omal ajal Ida-Eestimaalise Noorproletaarlaste ühingus liikmeks ja abiandjaks 1-se detsembri mässukatsest osawõtjatele. Wiimasel ajal tegi töötatööliste hulgas kommunistlist tihutustööd.

Leena Bratka — oli „Mopri“ hoolduslad ning oli tegew kommunistliste illegaalsete lendlehtede lalalilaotamises 1926. ja 1927. a.

Marie Jalakas — oli omal ajal Eestimaa töörahwa partei liikmeks, hiljem töötas „Mopris“ hoolduslana.

Saatuslik kokkupuutumine põrandaaluse juhiga.

Aleksander Leineri järele salajast jälgimist toimetades, trehwasid pol. ametnikud teda 3. augustil 1927. a. Ülem-Sõja tänawal, kui tema Ottilie-Dagmar Wörkiga kokku sai. Tabamisel hakkas Leiner sõjariistus wastu, mille tagajärjel Leineri ja pol. ametnikkude wahel wastamisi lasknine tekkis, kusjuures Leiner surmawalt haawata sai, kuna Ottilie-Dagmar Wörk kohapeal arresteerkti.

Leinerit bikroo taskus.

Aleksander Leineri juurest leiti riigiwastase sisuga kirjandust, käsikirju jne. Muuseas üks paberileht tindipliiatsiga kirjutatud märkuste ja nimedega. Poliitilise politsei arwamise järele on tähendatud lehel üleskirjutatud nimed — „Mopri“ abirahade saajad, kuna abirahade saajate nimede taga seisid nimed ja adressid „Mopri“ hoolduslate nimed ja aadressid olewat; wiimaste seas leidub muuseas nimmes kohas nimi „Bratka“ ja Marie Jalakase aadress Koidu t. 38—11. Peale selle leidus Leineri paberite hulgas üks „Wassili Griwitski“ nime peale wäljaantud isikutunnistus, Tallinna töölise kandidaatide nimekiri Tallinna linnawolikogu walimistel, Arnold Grimpeliga eesotsas ja üks kiri, mis algab jõnadega „Sm. No, kuidas on, kas nüüd jätate minu hoolealuseds lõna ilma? See oleks küll ülekohus. Kui teie mind nuhiks peate, siis andke mõne teisele edasi. . . jne. komm. terwitusega Meery“ (Marie Jalakas).

Ottilie Wörk segab jälgi. Tutwus tundmata mehega.

Ottilie Wörki ema Elisabet Wörki korterist leiti läbiotsimisel kommunistlist kirjandust.

Ülekuulamisel selgitas Elisabet Wörk, et tema läbiotsimisel leitud asjadest midagi ei tea, arwatawasti on need tema tütre omad.

Ottilie Wörk selgitas ülekuulamisel muuseas:

1927. a. algul hakkas tema tööle ajaleht „Kiire“ toimetuses asjaajajaks ning lõpuks oli tema seal lehe sisu koktusejaks ja korrektuuri tegijaks. Kokkusaamisel aitas ka rtl. Luik kaasa. 1927. a. aprillikuu lõpul, päewa ei mäleta, õhtul umbes kella 8 ajal tuli tema „Tööliste majast“ läbi Kaarli puiestee Wabaduse platsi poole. Kaarli puiesteel tuli tema juurde kõrgem meesterahwas, kellega tema siis ka tutkawaks sai. Teisel kokkusaamisel tutwustas see isik ennast kui Ilmarise töölist Aleksander Lembrat. Pärast seda on tema tähendatud isikuga weel mitu korda kokku saanud. Wiimane kokkusaamine oli 3. augustil 1927. a., mil Lembra politsei poolt arresteerimisel surma sai. Nende kõnelemine olnud kokkusaamisel juhuslik, kuid Lembra päris tema käest „Kiire“ ja ametiühinuste tegewuse üle teateid. Wörkile tundus iseäralikuna, et Lembra tema käest tööliste maja olukorra ja elu-olu püüdis teada saada, kuid ise sinna ei tulnud ja isikliklt asjaga ei tutwunenud.

Leineri pöördakse teha D. Wörki kawaleriks.

Salme Ohaka korterist leiti samuti kommunistlist kirjandust.

Salme Ohaka selgitas muuseas:

Tema mees Aleksander Ohak sai Saaremaa mässu ajal surma. Wiimasel ajal elas tema koos rtl. Luikiga ja oma õe Juuli Kukkega ühises korteris. Elisabet Wörk on tema teine õde. Tema korteris leitud kirjandus on rtl. Luiki oma. Kommunistlisest tegewusest tema ei ole oja wõtnud. 1927. a. juunikuul oli tema umbes 1 kuu aega Lehtses; seal elas ka Dagmar Wörk, kes temale räägis, et tal on olemas üks kawaler „Pridu“. August Luik käis Lehtses iga pühapäew.

Asjad hakkawad selguma. „Mopri“ summad tulewad ilmsiks.

Julie Kukk selgitas ülekuulamisel, et tema ei ole „Mopri“ abirahadega tegemist teinud. Ka ei tea tema, et tema õde Salme Ohak kunagi põrandaaluste kommunistidega läbikäimises olekis seisnud. Tema teab, et tema õetütar Ottilie Wörk ärmiste pahempoolsete waadetega on. Tema ei ole põrandaaluse kommunistlise tegelase Leineri wõi „Pridu“ otsekohekses ühenduses olnud, kuid saanud temalt kirju wangimajadesse edastamiseks Ottilie Wörki kaudu. Tõtendawal ülekuulamisel selgitas Hilda Minter, et tema on edasi andnud „Mopri“ abirahasid umbes 10 isikule; raha saanud tema ühe tundmata naisterahwa käest mitu korda, umbes 12.000 marka kõrraga.

„Mopri“ komitee üleskutse ja kirjawahetus leitud.

Salme Kontl korteris leiti läbiotsimisel üks „Mopri“ komitee üleskutse ja 8 kirja.

Salme Kont selgitas ülekuulamisel, et tema ei tea, kes „Pridu“ nimeline isik on. Kord küsis tema rtl. Luiki käest Pridu üle järgi, sest kuulis tihti Luiki käest „Pridu“ nime, kuid Luik temale ei ütelnud, kes see „Pridu“ on. Leineri nimelist isikut tema ei tunne. Luiki käest sai tema tihutuskirjandust, „Mopri“ abiraha pole tema saanud ei omale ega ka jagamiseks. „Mopri“ komitee ringkirja sai tema Luiki käest.

Ajaleht „Kiire“ telgitagune.

Alfred Paawel, kes ajaleht „Kiire“ juures ametis oli, selgitas, et tema ettenähtud päewapiltides ära tunneb põrandaaluse kommunistlise tegelase Aleksander Leineri. Leiner olnud tuntud ajaleht „Kiire“ ja „Tööliste maja“ ringkondades tähtsamate tegelaste seas „Pridu“ warjunime all. Leineriga olnud läbikäimises ja ühenduses Dagy Wörk, Hilda Minter, Salme Kont, August Luik, Juuli Kukk, Salme Ohak ja Liisa Bratka.

Salme Kont olewat temale, Paawelile, öe kõnelenud, et saanud põrandaalusest kommunistlise partei juhilt „Pridult“ — Aleksander Leinerilt, kommunistlist kirjandust Balti puuwillawabrikus laialilaotamiseks otsekohe ja ka Hilda Minteri kaudu. Salme Kont olnud kommunistliste kollektiiwide looja ja organiseerija samas wabrikus.

Samal päewal näidati Paawelile ette Ottilie Wörk, kelle kohta Paawel selgitas, et tema Ottilie Wörliga „Kiire“ toimetuses koos töötanud; Wörk räägnud temale, et ta ühenduses seisab põrandaaluse kommunistlise organisaatori Leineriga. Seda nähnud ka tema ise alles Wörki korteris, kus oli ka Leiner. Wörk toimetanud ka edasi põrandaalust posti.

Leiner jaotab kommunistlist kirjandust.

Hilda Minteri ettenähtamisel selgitas Paawel, et ta Minteri tunneb ja et Minter Leinerilt kommunistlist kirjandust saanud, mida ta koos Salme Kontiga laialli laotama pidi. Hilda Minter oli Aleksander Leineri poolt määratud sidepidajaks üksikute kommunistlise partei põrandaaluste kollektiiwide wahel, mida ta töötatööliste seas organiseeris.

Juuli Kukke ettenähtamisel selgitas Paawel, et Kukk see isik on, kes karistusswangimajas olewate poliitiliste wangide ja Leineri wahel sidet pidas ja kes Leinerilt saadud tihutuskirjandust ja salakirjawahetust wangidele edasi toimetas.

Leena Bratka ettenähtamisel selgitas Paawel, et Leiner temale Bratka kohta kõnelenud, et Bratka saab tema, Leineri, käest „Mopri“ raha seitsme wangile edastamiseks kesknangimajas. Raha saanud Bratka isiklikult Leiner-Priidu käest.

„Kiire“ tegelased otsekohe ühenduses põrandaalustega.

Olles „Kiire“ toimetuses, saanud Paawel tuttawaks sealsamas teeniwa Ottilie Wörkiga, keda toimetuses „Dagiks“ hüüti. Wörk andnudas temale, et ajaleht „Kiirel“ on side põrandaaluse organisaatori „Priiduga“ ja et „Kiires“ ilmuwad artiklid, mis on saadetud sama „Priidu“ poolt. Ajaleht „Kiire“ toimetuses olles sai temale teatawaks üksikute kuulduste kui ka Ottilie Wörki kaudu, et peale põrandaaluse kommunistlise organisaatori Riismanni talwamist 1926. a. saadeti N. Wenemaalt Eestisse Riismanni asetäitjaks kommunistlise partei koolis wastawalt ettewalmistatud Aleksander Leiner. Umbes aprillikuul 1927. a. rääkinud temale Ottilie Wörk, et teda Leineri kaastöölisels oli ette walmistanud keegi Röngelepp, kes 1926 a. Wenemaale oli läinud. Röngelepp oli ka Wõrki esimesele kokkusaamisele Leineriga wõinud, kus Leiner Wörki Eesti kommunistlise Noorte ühingu liikmeks wastu oli wõtnud. Peale Röngelepa Wenemaale läitu jäi Wörk kõwaks sidepidajaks Leinerile. Leiner oli Wörki peale õige kindel ja usaldas tsegi Wörki juure korterisse käia. Temal, Paawelil, oli maikuus 1927. a. salg haige, ja ta wiibis mõned päewad Ottilie Wörki juures tema korteris Nunariku tänawal nr. 3, kus tema ka Leineriga tuttawaks sai. Leineri ja Ottilie Wörki suhtlamisteks nende kokkusaamistel tema, Paaweli, juures olekul Wörki korteris, olnud kollektiiwide asutamise küsimused ja organiseerimise küsimused kommunistlisteesse rakukestesse. Sealsamas andnud Wörk Leinerile üle „Kiire“ aruanded ja põrandaaluse posti ja saanud Leineri käest omakorda kirjad edastamiseks teistele põrandaalustele.

„Kiir“ sai põranda alt 40.000 marka toetussummasid kuus.

Ottilie Wörk oli Leineri kõige usaldatawam isik, kes teiste kullerite Juulie Kukke ja Salme Ohaka käest kirju wastu wõttis ja Priidu-Leinerile edasi toimetas; Wörkil olnud kokkusaamisel Leineriga kuni 4 korda nädalas. Leineri käskirju ajaleht „Kiire“ jaots tõi Ottilie Wörk ja wahetawahel ka rtl. Luik. Rtl. Luitil olnud otsekohe ühenduses Leineriga, kellelt ta „Kiire“ jaoks 40.000 marka kuus abiraha sai, nii et „Kiir“ kuni Leineri tabamiseni põrandaalt saanud summadest toimetatud ja wälja antud sai.

Tihutustöö töötatööliste seas.

Otsekohjees ühenduses Leineriga seisis Juuli Kukk, kes pidas sidet poliitiliste wangidega ja warustas wange „Mopri“ rahaga ostetud toiduainetega. Juuli Kukk andis edasi Leinerilt saadud tihutuskirjandust ja wõttis wastu põrandaalust posti „Pridu“-Leinerile edasitoimetamiseks, mida temale, Paawelile, Kukk ja Wörk mitmel korral selgitasid. Hilda Minteri ülesandeks oli töötatööliste seas rahutusi tõstmata ja töötatööliste hulgas kommunistlisi kollektiiwe luua. Hilda Minter töötas kontaktis temaga ühes majas elutseva Salme Kontiga organiseerimises ja kommunistlises põrandaaluses töös. Hilda Minteril oli otsekohene ühendus Leineriga; ta sai Leinerilt kommunistlist kirjandust laialilaotamiseks, mida edasi andis ka Salme Kontile, kes kirjandust omakorda Balti puuwillawabrikus laialli laotas.

„Mopri“ summade saajad selgitawad.

Politilise politsei poolt kuulati üle Marie Jalakas, kelle elukoht Koidu t. nr. 38—11, kes muuseas selgitas, et tema kord ühe tundmata naisterahwas käest 3000 mk. saanud, et tähendatud raha eest poliitilisele wangidele Mäkterile, Põlendikule ja t. wiibuaineid osta, mida tema ka teinud. Tema on arwamisel, et tähendatud raha wõis tulla „Mopri“ summadest, ja et see tundmata naisterahwas wõis olla „Mopri“ rahade laialilaotaja. Tema on kuulnud, et „Mopri“ abiraha korraldaja on rtl. Luik, kes sagedasti N. Wene saatkonnas käis.

Tunnistajana ülekuulatud Marie Seawer selgitas, et 1927. a. juulikuus tuli tema juurde üks tundmata naisterahwas ja andis temale 3000 ehk 4000 marka, wõib olla ka 4800. Rahatooja ütelnud, et see olewat temale toetuseks mingisugusest korjandusest, sest tema olewat teada saanud, et tema, Seawer, on haige ja et tema mees Kristjan ja wend Wassili Saharow on wahi all kui 1924 a. 1. detsembri mässust osawõtjad. See naisterahwas nimetanud ennast Kontiks, kuid kas see tema õige nimi oli, seda tema, Seawer, ei tea. Raha wastuwõtmise kohta andis tema ühele wõõrkeele lehele walmistatud kwittungile oma allkirja, wõib olla ka kaks allkirja.

—ss—

Weel „Kajakust.“

Paar kirja sel puhul.

W. a. „Waba Maa“ toimetusele.

Teie auwäärt lehes 29.-st jaanuarist s.a. äratriikitud „Tegeliku meremehe-laewaomaniku“ kirja puhul palun lahkelt ära triikida ka laewasõiduameti poolt üks wäike märkus, mis puudutab „Kajak'u“ teenistust möödum. hooajal, ja nimelt: ei wasta tõele „Tegeliku meremehe-laewaomaniku“ wäide, nagu oleks laewasõiduamet, kui riikline ettewõte, kroonut transporteerimises rohkem „pigistanud“ kui mõni eraettewõte seda oleks teinud, sest et laewasõiduamet on tegelikult katsunud riiklist wedu kooskõlastada nende weowõimalustega, mis tol korral turul olid ja mille kohta arwud räägiwad selgemat keelt:

1 reis riikliku raudtee warustusega andis ülejääki	nlst. 830.—
2 reis riikliku raudtee warustusega andis ülejääki	nlst. 1010.—
3 reis riikliku raudtee warustusega andis ülejääki	nlst. 719.—
1 reis riigi süütega	nlst. 359.—
Kokku	nlst. 2918.—

Peale selle wedas „Kajak“ erakaupmehe metsakaupa Soomest Inglismaale, millest weost jäi igast reisust järele puhast kasu nlst. 900.—. Kui nüüd need ülalnimetatud 4 reisu riikliste kaupadega oleks asendatud olnud erakaubaweoga, mis aja jooksul niisama 4 reisu oleks wõinud teha, siis oleks laewasõiduamet teeninud sama aja jooksul mitte nlst. 2918.— waid (4× 900) s.o nlst. 3600. Sellest on näha, et tol korral oli „Kajak'u“ jaoks weoturult soodsamat tegewust wõimalik leida, mis aga riikliku transporteerimise tõttu takistatud sai. Mis puutub wõitesse, nagu oleks eralaewnikud nõus olnud riiklikku wedu odawamalt toime panema, siis tekib imestus: miks nemad seda omal ajal ei teinud? Sest kui raudteewalitsusega weoleping sõlmitti, ei olnud kõne all, et laewasõiduametile wõistleja oleks ilmunud; aega ju pakkumise tegemiseks oli, sest et mitu aastat oli awalikult teada, et riigil raudteewarustuse wedu teostada tuleb; riigi süite weos ilmus küll laewasõiduametile wõistleja, mil puhul ka weohinda alandati kuni 6 protsenti, kuna esialgne hind oli wähe kõrgem; samal kombel olekšid eralaewnikud ka wõinud talitada raudteewarustuse weos, kuid nähtawaste takistas neid selles kohaste laewade puudus.

Ülalkirjeldatust selgub, et laewasõiduameti möödunud hooaja wõrdlemisi hea teenistus ei olnud tingitud mingisugusest kroonu „pigistamisest“ (oleks ju wõidud laewasõiduametilt ka maksuta wedu nõuda, et riiklikke kaupu kohale toimetada, mil juhtumisel siis kulude katteks riiklises korras sellekohane kredit awada oleks tulnud), waid peaasjalikult on teenistuse peale see asjaolu head mõju awaldanud, et ei ole mingisuguseid kahtlasi eksperimentaal weo operatsioone ette wõetud ja on jäädud selle tegewuse piiridesse, mis sellekohaste kalkulatsioonide najal laewa enda konstruktsiooni kui ka turu olukorra kohaselt, kõige soodsamateks on osutunud.

Muude „tegeliku meremehe-laewaomaniku“ kirjas ettetoodud wäidete kohta ei ole laewasõiduametil põhjust sõna wõtta. Kl.

*

Weel „Kajaku“ asjus.

— Ei arwanud, et minu wäike märkus „Kajaku“ müümise wastu nii terawalt puudutas wanu sõpru, nagu seda tegelik meremees-laewaomanik toonitab. Meremehi, kes meie riigi rajamisel ja arenemisel nii ennastsalgawalt kaasa töötanud, ei ole mina unustanud ega saa neid unustada ka Eesti riik.

Kuid see ei muuda asja, et ka „Anette“ ja „Doora“ ajaloolised ning Anglo-Ameerika õiguses tuntud laewad. Mina olin ja jään „Kajaku“ müümise wastu mitte ajaloolistel põhjustel, waid otstarbekohasuse pärast. Sest waewalt saab riik „Kajakut“ soodsamatel tingimustel meie laewameestele müüa, kui seda lehtedes näeme. Wõib olla, et isegi enampakkumise peab wastawate seltside wõi meremeeste wahel tegema. Need tingimused on aga sarnased, et ka wäljamaalt umbes samadel tingimistel uut laewa saaks osta. Parem tehkugi nad seda, ostku nus laew wäljamaalt ja saagu märksa soodsamatel tingimistel „Kajak“ rendile. Nii suureneks meie eralaewaseltside käes olew tonnash otse tuntawalt. „Kajaku“ müük aga mingit Eesti laewastiku suurenemist ei anna, kapitali aga kinni pannes. Sellepärast renditagu „Kajak“, aga mitte müüa. Prof. Piip.

‚Libahunt‘ ‚Estonias‘

Lawastaja: A. Lauter.
Dekoratsj.: A. Tuurand.
Esietendus 31. jaan. 1928.

„Libahunt“, meie esimene kunstidraama, sünnitas oma saabumisega suure elewuse, kangele, aastakümnesse ja rohkemasse küünima järellainetusega. See wõimuhtlemise jõuge akkordiga algaw ja tugewa tempoga kokkupõrkele wiiw teos, mille aine nii harukordne ja meie omaaegseist näitekirjanikest — kes küll armastasid minewikus leinata ja ülistada, kuid ometi „Leonidest“ kõrgemale ega jõgawamale ei ulatunud — seni kasutamata oli jäänud; see loindest ja hallidest karjatinnestest erinew tulisemalt tundew ja tegutsew ütlfiktuur, Tiina, wõitis kohe oma traagilise saatusega suure poolehoiu ja meie näitekirjanduses seni jagamatu seisukoha.

See kõik ei tarwitse karta aegumist. „Libahunti“ pole wahepeal ülelatud. Aga ei tarwitse ka alla suruda soowi, et teisele kasuks oleks tulnud suurem tähedus, nii mõnegi literatuurse traasi ja stemaatilise joone asendamine orgaanilisema ja täiswerelisema lõõgiga. „Libahunt“ oleks wäga tänulik wooperi librettoks — kuid kes loob muusika?! — Lawateost aga wõib ju suuremale ehk wähemale wõidule-mõjule wiia lawastus ja mäng. Siin ei ole takistust, et Tiina osast kujuneks lawaline tugew saawutus. On ju selles osas nii palju mängupõõmalust, nii ulatuslik tunnete awaldamise piirkond: ülirõõm-õnnelik, armastaw-mängiw, rabataw, uuesti armuruhinas, jälle rabataw, siis plahwataw, alandlikuna tagasipõõraw, ahastaw, lootust hellitaw, wihast leegitsew ja hirmsasti lööduna kaduw — kui wõimeline elustataw see tõnnlik steem!

Lawastus taotles sõnguist ja mõsendust ja wiis selle põhjalikult läbi, kogu tükk oli wajutatud jõõraje rasluse waimu alla, et isegi teise waatuje hale ja rõõmus algus sai sõnge-mustawa toonj, et ei tunduud juwist eredat kestpäewa, waid selle asemel — nagu päikesewarjutuse walgus ja õhkkond. Ei näidatud ühtki maastikulist perspektiiwi, waid kogu draama oli surutud kui tumedasse kotti. Kontraste aga oleks mõju- ja wärstuse tõhendamiseks tarwis olnud.

Müstilises-raskemeelses raamistikus oli tegewus-mäng realistlik, kuid saanitulestiesenis ei näinud me Eesti külatüdrukuid, waid nende grimmid, kihardatud juukseid ja liigutuslik-rähklew tegewus oli pärit linnast.

Peaosa, Tiina oli H. Gleseri tujundada. H. Glesser mängis innuga, osja süwenenuna, tühjade kõhtadeta, tal õnnestusid rohkem naiiwsemad momendid; orgaanilisel ei kaswanud wälja temast too ettekujutataw Tiina omas kirglikuses ja leegitsemistes. H. Glesser rõhutas rohkem kannatawat-murtut — kui protesteerimat joont, „tulesädemeni“, nagu karakteriseerib sulane Jaanus, jäi ta wõlgu. Mõletan oma-aegsest „Wanemuise“ „Libahundi“ etendusest pr. Altleisi Tiina osas keewawerelisemana, tulisemana.

Marit mängis M. Niilus, ta osutus oma mängu haritpul, teises waatuses hästi usutawana, isegi temperamendikamana Tiinast ja sooritas oma rolli, mis ta senises tegewuses uus, wärskelt. B. Kuusmani wanaema oleks wõinud olla ilmekam, lawastaja oleks wõinud teda kahes wiimases waatuses wähem liikuma panna — see „tegewus“ asendub wäga hästi paigallsitudes reljeefsemalt mängides sisemiste abinõudega. Margus S. Lipu kõhastusel jäi wärwikehwaks ja tundmuste sõgawuses-raskuses kahwatuks. A. Lauter peremehena maskilt ja toimelt kujukas, häälelt wahelduwa õnnestumisega. A. Kausi perenaine korda läinud. H. Lauri sulane Jaanus omal kohal. Wäike Ellen Liiger wäga hea, päris näitleja, ainult ta weerimises oli meloodia liig alla kõrpsutatud monotoonia arwel.

Publikut kestmisest. Wastuwõtt innustas etenduse heakskiitmist. Etenduse lõpul juur aplaus. H. Glesserile annetati lilli. ArA.

Weel „Kajakust.“

Paar kirja sel puhul.

W. a. „Waba Maa“ toimetusele.

Teie auwäärt lehes 29.-st jaanuarist s.a. äratriikitud „Tegeliku meremehe-laewaomaniku“ kirja puhul palun lahkelt ära triikida ka laewasõiduameti poolt üks wäike märkus, mis puudutab „Kajak'u“ teenistust möödum. hooajal, ja nimelt: ei wasta tõele „Tegeliku meremehe-laewaomaniku“ wäide, nagu oleks laewasõiduamet, kui riikline ettewõte, kroonut transporteerimises rohkem „pigistanud“ kui mõni eraettewõte seda oleks teinud, sest et laewasõiduamet on tegelikult katsunud riiklist wedu kooskõlastada nende weowõimalustega, mis tol korral turul olid ja mille kohta arwud räägiwad selgemat keelt:

1 reis riikliku raudtee warustusega andis ülejääki	nlst. 830.—
2 reis riikliku raudtee warustusega andis ülejääki	nlst. 1010.—
3 reis riikliku raudtee warustusega andis ülejääki	nlst. 719.—
1 reis riigi süütega	nlst. 359.—
Kokku	nlst. 2918.—

Peale selle wedas „Kajak“ erakaupmehe metsakaupa Soomest Inglismaale, millest weost jäi igast reisust järele puhast kasu nlst. 900.—. Kui nüüd need ülalnimetatud 4 reisu riikliste kaupadega oleks asendatud olnud erakaubaweoga, mis aja jooksul niisama 4 reisu oleks wõinud teha, siis oleks laewasõiduamet teeninud sama aja jooksul mitte nlst. 2918.— waid (4× 900) s.o nlst. 3600. Sellest on näha, et tol korral oli „Kajak'u“ jaoks weoturult soodsamat tegewust wõimalik leida, mis aga riikliku transporteerimise tõttu takistatud sai. Mis puutub wõitesse, nagu oleks eralaewnikud nõus olnud riiklikku wedu odawamalt toime panema, siis tekib imestus: miks nemad seda omal ajal ei teinud? Sest kui raudteewalitsusega weoleping sõlmitti, ei olnud kõne all, et laewasõiduametile wõistleja oleks ilmunud; aega ju pakkumise tegemiseks oli, sest et mitu aastat oli awalikult teada, et riigil raudteewarustuse wedu teostada tuleb; riigi süite weos ilmus küll laewasõiduametile wõistleja, mil puhul ka weohinda alandati kuni 6 protsenti, kuna esialgne hind oli wähe kõrgem; samal kombel olekšid eralaewnikud ka wõinud talitada raudteewarustuse weos, kuid nähtawaste takistas neid selles kohaste laewade puudus.

Ülalkirjeldatust selgub, et laewasõiduameti möödunud hooaja wõrdlemisi hea teenistus ei olnud tingitud mingisugusest kroonu „pigistamisest“ (oleks ju wõidud laewasõiduametilt ka maksuta wedu nõuda, et riiklikke kaupu kohale toimetada, mil juhtumisel siis kulude katteks riiklises korras sellekohane kredit awada oleks tulnud), waid peaasjalikult on teenistuse peale see asjaolu head mõju awaldanud, et ei ole mingisuguseid kahtlasi eksperimentaal weo operatsioone ette wõetud ja on jäädud selle tegewuse piiridesse, mis sellekohaste kalkulatsioonide najal laewa enda konstruktsiooni kui ka turu olukorra kohaselt, kõige soodsamateks on osutunud.

Muude „tegeliku meremehe-laewaomaniku“ kirjas ettetoodud wäidete kohta ei ole laewasõiduametil põhjust sõna wõtta. Kl.

*

Weel „Kajaku“ asjus.

— Ei arwanud, et minu wäike märkus „Kajaku“ müümise wastu nii terawalt puudutas wanu sõpru, nagu seda tegelik meremees-laewaomanik toonitab. Meremehi, kes meie riigi rajamisel ja arenemisel nii ennastsalgawalt kaasa töötanud, ei ole mina unustanud ega saa neid unustada ka Eesti riik.

Kuid see ei muuda asja, et ka „Anette“ ja „Doora“ ajaloolised ning Anglo-Ameerika õiguses tuntud laewad. Mina olin ja jään „Kajaku“ müümise wastu mitte ajaloolistel põhjustel, waid otstarbekohasuse pärast. Sest waewalt saab riik „Kajakut“ soodsamatel tingimustel meie laewameestele müüa, kui seda lehtedes näeme. Wõib olla, et isegi enampakkumise peab wastawate seltside wõi meremeeste wahel tegema. Need tingimused on aga sarnased, et ka wäljamaalt umbes samadel tingimistel uut laewa saaks osta. Parem tehkugi nad seda, ostku nus laew wäljamaalt ja saagu märksa soodsamatel tingimistel „Kajak“ rendile. Nii suureneks meie eralaewaseltside käes olew tonnash otse tuntawalt. „Kajaku“ müük aga mingit Eesti laewastiku suurenemist ei anna, kapitali aga kinni pannes. Sellepärast renditagu „Kajak“, aga mitte müüa. Prof. Piip.

Esimene Eesti T

H. Kubu eragümnaasi päe

H. Kubu eragümnaasium asut weebr. 1908 Tallinna Jaani kog algkoolina. Oli esimene Eesti õp lega algkool Tallinnas. Algas töö õpilasega. Esimene juhataja oli Schotter ja teine pr. Pawlo Proua Pawlowsky on praegu gümnaasiumi õpetaja, kooli asuta siiamaani olnud tööl ja pühitsi aastal oma elutöö 20. aasta juuk

Jaani kiriku algkool asus es poolaastal Aia tänawal linna al ruumes, pärast Pühawaimu õuepealses majas. Siis Maakri wal Grünwaldi majas, kus al klassid töötasid 1927 aasta kewa

Ainelisel puudusel likwideeris kogudus „Jaani kiriku algkooli“ aasta kewadel. Õpetaja Hans wõttis kooli oma hoolele ja oma le, olles selle juhataja 1920 a alates. H. Kubu energia ja t tõttu on kool selleks saanud, mis praegu.

Juba 1924 aastal wõis keskkoo maja asuda, Imanta tän. 6. ruumid olid kitsad ja koolijuhataj kas suurekskaswanud õpilasperel

Tallinnas

Wõimla ehitamisek

kinnalt töölisühingutele 30.00 toetuseks.

Linna eelarwekomisjon, linn tusosakonna eelarwet keskmädala sel koosolekul arutades, tuli ar sele, et linn rahapuudusel läh aastatel ise ajakohast wõimlemis linnale üles ehitada ei suuda.

Kuna Eesti töölisühingute dul suurema wõimla ehitamine korral, siis otsustas komisjon toetamiseks linna eelarwesse kroonj üles wõtta. Tingimuseks see toetus ainult wõimla ehit tarwitataks ja et ehitataw wõim päew enne lõunaid koolidele k antaks.

Linna eelarwe 2. l

misel läbi waadat

Keskmädala õhtusel koosolek dis eelarwekomisjon linna 192 eelarwega teisel lugemisel lõpul masena oli läbiwaatamisel linn kord — ehitusosakonna eelarw peale weowoori eelarwe pool kärpimise pea mingisugusei maid muudatusi ei tehtud, wa linnawalitsuse poolt ettepandu wastu wõeti.

Eelarwe kolmas lugemine al lewal nädalal, milleks komisjo päewa õhtuks kokku kutsutud.

Patkulli wäraw ka öö

lahti.

Toompealt Patkulli trepi ka la Schnelli tiigile wiiw wär läbikäiguks awatud ainult h kella 6-st kuni õhtu kella 8-ni.

Linna eelarwekomisjon oma dala õhtusel koosolekul otsusta seas linnawalitsusele soowiga et Patkulli wäraw ka öösetel oleks. Sest Toompea rahw tõttu on Patkulli trepi tar igal ajal palju ja aitab palju lühendada.

Protest kinnipüütu

häwitatud koerte n

de kasutamise wa

**Loomakaitseseltsi arwab, et sii koerad ja kassid kinni püütakse witatakse

...jakust."

...sel puhul.

...ünud talitada raudteewarustuse ...os, kuid nähtawaste takistas neid ...les kohaste laewade puudus.

...ülalkirjeldatust selgub, et laewaföi...ameti möödunud hooaja wördlemisi ...a teenistus ei olnud tingitud mingi...gusest kroonu „pigistamisest" (oleks ... wöidud laewaföiduametilt ka maksu... wedu nõuda, et riiklikke kaupu kohale ...metada, mil juhtumisel siis kulude ...tteks riiklises korras sellekohane kre...t awada oleks tulnud), waid pea...jalikult on teenistuse peale see asja...u head mõju awaldanud, et ei ole ...ingijuguseid kahtlasi eksperimentaal...o operatsioone ette wõetud ja on jää...d selle tegewuse piiridesse, mis selle...haste kalkulatsioonide najal laewa ...da konstruktsiooni kui ka turu olu...rra kohaselt, kõige soodsamateks on ...utunud.

Mõnde „tegeliku meremehe-laewa...maniku" kirjas ettetoodud wäidete ...hta ei ole laewaföiduametil põhjust ...na wõtta. Kl.

*

— Weel „Kajaku" asjus.

— Ei arwanud, et minu wäike märk...s „Kajaku" müümise wastu nii te...walt puudutas wanu sõpru, nagu se... tegelik meremees-laewaomanik too...tab. Meremehi, kes meie riigi raja...isel ja arenemisel nii emastsalgawalt ...aja töötanud, ei ole mina unustanud ...a saa neid unustada ka Eesti riik.

Kuid see ei muuda asja, et ka „Anet..." ja „Doora" ajaloolised ning Anglo...meerika õiguses tuntud laewad. Mi... olin ja jään „Kajaku" müümise ...stu mitte ajaloolistel põhjustel, ...aid otstarbekohasuse pärast. Sest ...aewalt saab riik „Kajakut" soodsama... tingimustel meie laewameestele ...müüa, kui seda lehtedes näeme. Wõib ...a, et isegi enampakkumise peab was...wale seltside wõi meremeeste wahel ...gema. Need tingimused on aga sarna...d, et ka wäljamaalt uubes samadel ...ngimistel uut laewa saaks osta. Pa...m tehkugi nad seda, ostku uus laew ...äljamaalt ja saagu märksa soodsama...l tingimistel „Kajak" rendile. Nii ...ureneks meie eralaewaseltside käes...ew tonnash olse tuntawalt. „Kajaku" ...müük aga mingit Eesti laewastiku ...urenemist ei anna, kapitali aga kinni ...annes. Sellepärast renditagu „Kajak", ...a mitte müüa. Prof. Piip.

...aime Ohala käest kirju wastu wõttis ja ...riidu-Leinerile edasi toimetas; Wõrkl ol...ud tõkkusaamised Leineriga kuni 4 korda ...ädalas. Leineri käskirju ajaleht „Kiire" ...ots töi Ottile Wõrk ja wahetawahel ka ...ll. Luik. Nll. Luitil olnud otsekohe ühendus ...einerigа, tellelt ta „Kiire" jaoks 40.000 ...aska kuus abiraha sai, nii et „Kiir" kuni ...einerí tabamiseni põrandaalt saanud sum...adest toimetatud ja wälja antud sai.

Kihutustöö töötatõõliste seas.

Otsekohjees ühenduses Leinerigа seisis Juu... Kukk, kes pidas sidet polititiliste wangide... ja warustas wange „Mopri" rahaga os...tud toiduainetega. Juuli Kukk andis edasi ...einerilt saadud tõhutuskirjandust ja wõtlis ...astu põrandaalust postit „Pritbu"-Leineri... edasitoimetamiseks, mida temale, Paawe...le, Kukk ja Wõrk mitmel korral seletasid. ...ilda Minteri ülesandeks oli töötatõõliste ...as rahutust tõstmata ja töötatõõliste hul...as kommunistlisi kollektiive luua. Hilda ...inter töötas kontaktis temaga ühes ma... elutseva Salme Kontiga organiseeimi...s ja kommunistlises põrandaalses töös. ...ilda Minteril oli otsekohene ühendus Lei...eriga; ta sai Leinerilt kommunistlist kirjan...ust laialilaotamiseks, mida edasi andis ...Salme Kontile, kes kirjandust omakorda ...alti puuvillawabrikus laiali laotas.

„Mopri" summade saajad seletawad.

Polititiline politsei poolt kuulati üle Ma...le Jalakas, kelle elukoht Kolu t. nr. 38—1, kes muuseas seletas, et tema lord ühe ...undmata naisterahwa käest 3000 mk. saa...ud, et tähendatud raha eest polititiliste ...angidele Mõõterike, Põlendikule ja t. töidu...ineid osta, mida tema ka teinud. Tema on ...rwamisel, et tähendatud raha wõis tulla „Mopri" summadest, ja et see tundmata ...aisterahwas wõis olla „Mopri" rahade ...ialilaotaja. Tema on kuulnud, et „Mopri" ...biraha korraldaja on rkl. Luik, kes sage...põsti N. Wene saatkonnas käis.

Tunnistajana ülekuulatud Marie Seawer ...seletas, et 1927. a. juulikuus tuli tema juur... üks tundmata naisterahwas ja andis ...male 3000 ehk 4000 marka, wõib olla ka ...00. Rahatooja ütelnud, et see olewat te...ale toetuseks mingisugusest korjandusest, ...st tema olewat teada saanud, et tema, Sea...er, on haige ja et tema mees Kristjan ja ...end Wassili Saharow on wahi all kui 1924 ... 1. detsembri mässust olawõtsud. See nais...rahwas nimetanud ennast Kontiks, kuid ...s see tema õige nimi oli, seda tema, Sea...er, ei tea. Raha wastuwõtmise kohta an...s tema ühele wäikesele lehele walmistir...tatud kwittungile oma allkirja, wõib olla ... laks allkirja. —g—

Esimene Eesti õppekeelega algkool Tallinnas.

H. Kubu eragümnaasiumi kahekümnenda aastapäewa puhul.

H. Kubu eragümnaasium asutati 3. weebr. 1908 Tallinna Jaani koguduse algkoolina. Oli esimene Eesti õppekeelega algkool Tallinnas. Algas tööd 42 õpilasega. Esimene juhataja oli prl. Schotter ja teine pr. Pawlowsky. Proua Pawlowsky on praegu Kubu gümnaasiumi õpetaja, kooli asutamisest siiamaani olnud tööl ja pühitseb sel aastal oma elutöö 20. aasta juubelit.

Jaani kiriku algkool asus esimesel poolaastal Aia tänawal linna algkooli ruumes, pärast Pühawaimu kiriku õuepealses majas. Siis Maakri tänawal Grünwaldi majas, kus algkooli klassid töötasid 1927 aasta kewadeni.

Ainelisel puudusel likwideeris Jaani kogudus „Jaani kiriku algkooli" 1921 aasta kewadel. Õpetaja Hans Kubu wõttis kooli oma hoolele ja oma nimele, olles selle juhataja 1920 aastast alates. H. Kubu energia ja töökuse tõttu on kool selleks saanud, mis ta on praegu.

Juba 1924 aastal wõis keskkool oma maja asuda, Imanta tän. 6. Need ruumid olid kitsad ja koolijuhataja hakkas suurekaswanud õpilasperele looma uut kodu. See sündis imekiirelt. Uue maja ehitamine Imanta tänawal nr. 6, algas 28. juunil 1927 ja edenes sellase nobedusega, et juba sama aasta 1. septemb. käis õppetöö kõigis alg- ja keskkooli klassides.

Kubu gümnaasium on teinud Eesti haridustöös ilusa osakese. Kahe aastakümne jooksul on siin palju noori inimesi oma arenemiskäigul saanud juhatust. Kool on wõitnud seltskonna lugupidamise ja poolehoiu. Koolil on olnud kolm lendu. Esimese lennuga anti koolile haridusministeeriumilt awalikkude koolide õigused.

Täna — kooli kahekümnendal aastapäewal, kus kooli juhataja wõidetud juurimad majanduslised raskused, wõib ta waimlisele süwenemisele ja kooli õppetöö hingelisemale arengule panna uue aluse. Majanduliste murede wähenedes awanewad soodsamad wõimalused waimliseks tööks. Per aspera ad astra!

Käesolewal õppeaastal on Kubu gümnaasiumis õpilasi 481, õpetajaid 25.

Tallinnast.

Wõimla ehitamiseks

linnalt töölisühingutele 30.000 kr. toetuseks.

Linna eelarwekomisjon, linna ehitusosakonna eelarwet keskmädala õhtusel koosolekul arutades, tuli arwamisele, et linn rahapuudusel lähematel aastatel ise ajakohast wõimlemishoonet linnale üles ehitada ei suuda.

Kuna Eesti töölisühingute keskliidul suurema wõimla ehitamine päewakorral, siis otsustas komisjon sellele toetamiseks linna eelarwesse 30.000 krooni üles wõtta. Tingimuseks on, et see toetus ainult wõimla ehitamiseks tarwitataks ja et ehitatav wõimla igapäew enne lõunaid koolidele kasutada antaks.

Linna eelarwe 2. lugemisel läbi waadatud.

Keskmädala õhtusel koosolekul jõudis eelarwekomisjon linna 1928/29 a. eelarwega teisel lugemisel lõpule. Wiimasena oli läbiwaatamisel linna heakord — ehitusosakonna eelarwe, kuhu peale weowoori eelarwe poole peale kärpimise pea mingisuguseid suuremaid muudatusi ei tehtud, waid see linnawalitsuse poolt ettepandud kujul wastu wõeti.

Eelarwe kolmas lugemine algab tulewal nädalal, milleks komisjon teisipäewa õhtuks kokku kutsutud.

Patkulli wäraw ka õõseks lahti.

Toompealt Patkulli trepi kaudu alla Schnelli tiigile wiiw wäraw on läbikäiguks awatud ainult hommiku kella 6-st kuni õhtu kella 8-ni.

Linna eelarwekomisjon oma keskmädala õhtusel koosolekul otsustas muuseas linnawalitsusele soowiga esineda, et Patkulli wäraw ka õõsetel awatud oleks. Sest Toompea rahwarikkuse tõttu on Patkulli trepi tarwitajaid igal ajal palju ja aitab paljudel teed lühendada.

Protest kinnipüütud ja häwitatud koerte nahkade kasutamise wastu.

Loomakaitseselts arwab, et siis kõik koerad ja kassid kinni püütakse ja häwitatakse.

Kunulda saades, et eelarwekomisjon linnawalitsusele soowitanud kaalumisele wõtta, kas ei oleks kasulik kinnipüütud ja hukkamisele määratud hulkuwate koerte nahku ümber töötama ja kasutama hakata, esines nüüd Tallinna loomakaitse selts linnawalitsusele palwega, et seda mitte ei tehtaks. Sest juba praegu tulewat seltsile liigetelt rohkesti kaebusi, kus juhusliselt wallale pääsenud koerad ja isegi hoowidest ning majade koridoridest koerad ning kassid teadmata kuhu jäädawalt ära kaduwat. Olla arwamisi, et nad oma nahad turule olla pidanud wiima. Kui nüüd weel linnawalitsus ise kinnipüütud ja häwitatud koerte nahku kasutama hakkab, siis ei wõiwat loomakaitse seltsi arwates enam üksi koer linnas julge olla, kuna siis koera- ja kassipiüüdjaid nagu jeguü jiginewat.

Tõde on see, et parimad paberossid on A.-S. „Astoria"

„AINO"
20 tk. Kr.—35 senti

„SERVUS"
20 tk. Kr.—25 senti

Hoidke kokku ka magades!

Mispärast maksab maalt Tallinna sissesõitja wõõrastemaja eest kallist raha, kui tema toa „Põllumeeste Kodus" Suur Pärnu m. algul S. Ameerika 4, Tõnismäe juures palju odawamalt saada wõib kui nuijal; seal juures on tuba weel palju puhtam, korralikum, soem ja wagusam kui nuijal. Sellepärast kui Tallinna õõseks jääte, tulge „Põllumeeste Kodu". Tubade hinnad 1½—3 krooni.

Päewaküsimuste selgitusel.

Töölerakonna reedesel õhtul.

Töölerakonna liikmetewahelisel õhtusel koosolekul reede, 3. jkp. õhtul kl. ½7 „Waba Maa" majas kutsustab linna loomaarst A. Arras Tallinna uue piimakontrolli sundmäärus kawaga, mis on üheks tähelepanu äratawamaks aineks nii tarwitajale, kui ka piima müüjale.

Seadusandluse ja jooksuaist politiitilistest küsimustest toob ülewaate A. Anderkopp, linnaomawalitsuse alalt — A. Weiderman ja wäljapaistwamaist päewasündmustest Dr. J. Wilms.

Algus kell ½7 õhtul.

Kõne Austraalia üle.

Mõni päew tagasi tõudis Austraaliast Tallinna tagasi S. Pärnu mnt. nr. 8 majaomanik ja ärimees Kalpus. Ta wiibis ühe aasta Austraalias ja kõneleb tõkutele, keda Austraalia olud huwitawad, sellest piihapäewal Pritsimajas.

Eesti laewad wõõrastes

A.-l. „Nemrac", kapt. G. Kristenbrun, sõitis 31. jaan. Hullist sõelaadungiga wõõra Tallinna. A.-l. „Linda", kapt. A. Altenbrun, sõitis 31. jaan. Rotterdamist sõelaadungiga wõõra Tallinna. A.-l. „Hilda", kapt. G. Pruun, sõitis 1. weebruaril Bordoost prapidega wõõra Bristol kaanali.

Päästeamee awalikud koosolekud lõus

Sadama tän. 11-a (Merimeestekodu.)

Laupäewal kell pool 8 p. l. Piihapäewal kell 10 e. l., kell 8 ja kell 7 p. l. Piihapäewakool: kell 12. Kõiki neid koosolekuid juhatab brigadör K. Johanson Riiast. Teisipäew ja neljapäew kell pool 8 p. l.

Hõõwalwe apteekides.

Reede wastu laupäewa.

Ed. Matsonn'i apteek Aguliste t. nr. 5, W Linde pärisate apteek, Wäike Pärnu mnt. nr 21, E. Urm'i apteek Wäike Tartu mnt. nr. 28, R Wallneri apteek, Narwa maantee 24, tel. 32-84, Tallinna ühise haigekassa apteek, Tatari tän. nr. 15, tel. 31-66.

Saun

Ämariku — Luha tän. nr. 12

saab köetud igal reedel ja laupäewal.

Wäike Ameerika tänawalt sissepõõrata.

Tööaja muudatused pagaritööstuses.

Söötöö ainult neljal ööl aastas lubatud.

Tallinna linna töökaitse komisjon oli uuel aastal esimest korda teisipäewa õhtuks kokku kutsutud. Peale mitmede jooksuwate küsimuste tuli sellel koosolekul arutusele ja lahendusele leiwatüpsetuse- ja pagaritöökodades praegu maksew määrus tööaja kohta. See määrus on 1922. aastast kuni senini maksew ja selle muutmise küsimus mitu aastat päewakorras seisnud, kuid ikka edasi lükatud.

Nüüd esines muuseas toidu- ja maitseainete walmistajate-tööliste ametiühisus kindlamate soowidega tööaja muutmise kohta.

Peale komisjoni olid kohal ka kaks ülaltähendatud ametiühisuse ja kaks pagaritööstürite ühingu esitajat.

Peale pikemaid läbirääkimisi otsustati linnawalitsuse kaudu wolikogule pagaritööstuste tööaja sundmääruse muutmise ettepanekuga esineda.

Tarwilikuks tunnistatud muudatustest oleks muuseas nimetada: 1) Ühe tööliste wahetusega töökodades kestis seni tööaeg kell 6 hommikul kuni kella 10 õhtul, nüüd tahetakse kella 5 hom. kuni kl. 9 õhtul.. 2) Kahe tööliste wahetusega töökodades tahetakse tööaega muuta senise kl. 6 hom. — kl. 12 öösel asemel kl. 5 hom. kuni kl. 11 õhtul.

Seni laupäewi teistest töopäewadest ei eraldatud, kuid uues määruses lühendatakse sellel päewal tööaega kl. 5 homm. kuni kl. 7 õhtul.

Senini öötööd üldse ei lubata, kuid uue määrusega tahetakse 4 ööl aastas seda lubada — igal suure püha eel üks öö, et mitmeks päewaks aineid walmistada.

Erakorralistel juhustel, kui toiduained rikki kiputwad minema, ehk muud, wõib öö-päewa kohta töölisi kuni 2 ületundi teha lasta. Muidu peab aga ka selles tööstuses endiselt 8-tunniline töopäew jääma.

Tallinna konserwatooriumi kontsert-pall.

Möödunud aasta sügisel konserwatooriumi pool Mustapeade majas korraldatud kontsert-ball leidis publikumi poolt iseäranis juurt osapõttu, kusjuures paljude soowil otsustas konserwatooriumi juhatus korraldada sel talwel teistkordset palli, misjugune ajet leiab laupäewal, 4. weebruaril kell pool 9 õhtul Mustapeade majas. Kontserdist wõtawad osa parimad jõud. Tantsuks jazz-orkester uusimate numbritega. Pääsetähed saadawal õhtul kassas. Puhas sissetulek läheb puudustkannatawate õpilaste toetuskassa heaks.

Tallinna sadam

1. weebruaril.

Sisse klaaritud: „Strassburg" segakauba ja reisijatega Stettiinist. „Jäätarhu" reisijatega Helsingist. „Desdemona" segakaubaga Hamburgist „Hüxter" segakauba ja rutistega Hamburgist.

Wälja klaaritud: „Heidelberg" ülesäänud kaubaga Helsingi. „Jäätarhu" tühjalt Helsingi.

Kino.

Leo Tolstoi „ülestõusmine."

„Gloria Palace'is" jooksep praegu suurfilm „ülestõusmine", mis filmitud Wene kuulsa kirjaniku krahw Leo Tolstoi samanimelise teose järele. Leo Tolstoi oslas teerawalt kujutada inimeste hingeelulist läbielamusi, õõwuti seada hingelist näärusust ja suuri kõlbliši wäärtusi. Film, milles peaosi mängiwad Dolores del Rio ja Rod la Roque, on seetõttu wälsapaistwam kinoteos, mis wiimasel ajal üldse nähtud ekraanil. Mõlemad peategelased, noor würst ja taluneiu mängiwad oma osi hiilgawalt. Körwalosas esineb maailmakuulsa kirjaniku poeg krahw Ilja Tolstoi, kes oma isikus lehastab oma suurt isa. Haarawad on momendid sunnitööliste räunakust Siberis, kus näeme endist süütut taluneiut eluaegse sunnitöölisena ja endist hiilgawat ohwitseri oma raskeid eksimusi wabatahtlikult heaks tegemas. Kohane muusika aitab filmi mõju tõsta ja Sokolski-Sorini koori poolt ettekantawad sunnitööliste laulud sunniwad unustama, et pealtwaataja on kinos ja manawad esile tõetruu pildi Siberi lumelagendikudest, millest läbi lookleb pikk sunnitööliste karawan. See on film, mille ettekandmisel wõib näha pealtwaatajaid nutwat.

Tänane raadio.

Reedel, 3. weebruaril.

Tallinn (408). Kell 16—17: Grammofon. 18.30: Kõne: mag. pharm. Marta Rosenberg: Moodsad kosmeetikawahendid. 19: Päewaundised. 19.30: Kontsert. Beethoven: Kwartett nr. 1. Kannawad ette Hugo Schütz, 1. wiiul, A. Kitrats, 1. wiiul, A. Waarman, tsello ja A. Sorgato. Mennett. Beethoven: Leonore 3. Solist Paula Brehm-Jürgenson, sopraan. Orkester. Beethoven: 1. sinfoonia.

Helsingi (375). Kell 12: panga kursid, triw, uudised, aeg, ilm, säätsateed. 18: orkester. 18.50: uudised. 19.10: orkester — Renaud, Amadei, Wennerberg, Delibes. 20: Soololaul, Greta Almquist. 20.20: orkester. Rossini, Smetana, Weber, Liszt. 21.45: uudised.

Leningrad (1000). Kell 20: sõjawäe orkester.

Stokholm (454,5), **Motala** (1320). Kell 19.30: klaver. 20.45: kontsert. Mendelssohn: ow. „Suweöö unelm". Weber, Schubert, Liszt. 22.40: Hartmani ooper „Linden Kirsten", ülekanne kuninglikust ooperimajast.

Moskwa (1450). Kell 19.45: Etnograafia kontsert.

Warssaw (1111). Kell 21.15: sinfoonia kontsert.

Berliin (483,9). Kell 18—19: kontsert. Mozart: ow. „Idomeneo". Massenet: sant. „Manon". Saint-Saëns: intermezzo „Simson ja Delila". Sullivan: potp. „Mikado". 21.10: ooper „Die Schöne Lau". 23.30: kontsert.

Riia (526,3). Kell 20: Wene lasakate koorikontsert, ülekanne riigiooperist.

Königsberg (320,7). Kell 17.30—19: sõjawäekontsert. 21: orkester. 23.10: tantsud.

Langenberg (468,8), **Köln** (283). Kell 19—20: kontsert. 21: ooper „Idomeneo", W. A. Mozart.

Stuttgart (379,7). Kell 17.15: kontsert. Marss „Suweöö unelm". Ow. „Ruy Blas". Ow. „Merewaikus ja õnnelik sõit". Ow. „Athalia" j. t. 21: sinfoonia kontsert. Beethoven: ow. „Leonore" nr. 2, Brahms j. t.

Wiin (517,2 ja 577). Kell 17.15: kontsert. 18.20: laastemuusika. 21.30: dramaat. fragment „Demetrius", F. von Schiller.

Praha (348,9). Kell 17.30—18.30: kontsert. 20: Rimsky-Korsakowi ooper „Sadko".

London, (361,4). Kell 14: wiiuli ja klaweri sonaadid. 14.30: orel. 15—16: kontsert Metropolist. 17.50: kontsert koolilastele. 18.45: laulud baritonile. 20: kontsert Walesi printsi paleest.

Daventry (491,8). Kell 17: orel. 18: tantsud. 20.45: kerge muusika. 22: kontsert. Mendelssohni õhtu. Ow. „Ruy Blas". Aaria „Elias". Scherzo „Suweöö unelm". 0.15: tantsud.

Laupäewal, 4. weebruaril.

Tallinn (408). Kell 19: Laastetund. 19.30: Päewaundised. 20: A. H. Tammsaare teoste õhtu ülekanne „Estoonia" kontsertsaalist.

Turu ülewaade 2. weebr.

Neljapäewal oli tururahwast wähepoole. — Tapetud sigade hind tewete loomade wiisi ostes kõikus 32—34 sendi wahel naelast. Tapetud hanid 70—80 senti nael, kanad 1—2 krooni tükk; kalkunid suuruse järele kuni 10 krooni tükk. Metsjänesed 2—3 krooni tükk.

Wõid oli rohkesti. Müüdi soolatud pütiwõid 1—1.10 kroonia nael, presstud wabrikuwõid 1.20—1.25 kroonia nael. Kohupiim 15—18 senti nael. Rõõsktpiim 20 senti toop.

Kartulate hind on tõusnud juba 1.35—1.40 sendi peale tjetwerikust ehk kuni 8 senti toop. Kaalid, porgandid ja peedid kõiguwad 5—6 sendi wahel naelast. Wärsked kapsad 4, hapud 7—9 senti nael. Hapukurgid 3—5 senti tükk. Sidrunid 15 kuni 25 senti paar.

Kanamune hakkab juba rohkem turule tulema, mistõttu hinnad alanenud 23—20 sendi peale paarist. Rohkesti on mitmetorti soolatud seeni, maksawad 30 kuni 50 senti toop.

Kalu keskmiselt. Wärsked räimed maksid 12—14 senti, tilud 16—18 senti nael Tursad 10—12, tindid 10, hawid ja ahwenad 18 kuni 23 senti nael.

Õunu oli wähe, maksid kuni 8 krooni tjetwerik, kuni 1½ krooni karmits, kuni 60 senti toop ja kuni 10 senti tükk.

Puuturg elaw, sest kaupu rohkesti.

„Estonia" teater.

Täna „Libahunt." — Kaks külalist.

Kitzbergi „Libahunt", millel sõetendusel oli hiilgaw edu, tuleb täna teist korda. Peaosades seekord külalised: Tiina — prl. Liiw ja Margus — hr. Ende. Peale nende kaastegewad: Meta Luts Mari osas (ka esmakordselt, Salme Peetson (Tammaru perenaine), Albina Kausi (Epp), Ants Lauter, Hugo Laur j. t.

Homme 5. korda „Romeo ja Juulia." Juulia osas Marta Runge. Stephano — pr. Tol-Puskar.

Tall. töölisteater.

Laupäewal, 4. weebr. Saksa teatris.

Töölisteatri õpperühma poolt tuleb ettekandele laupäewal, 4. weebr. „Strelgi draama" (Jean Roul) neli waatust O. Mirbeau järgi. Opperühm on asutatud sihiga teatrile lähemale tõmmata ja aktiiwselt osa wõtma panna teatrist kui kollektiiwsest loomingust ka laiemaid töötahulke, kelle keskelt ongi moodustatud teatri õpperühm Opperühma liikmed, pärit töökodadest, wabrikuist, liitudes ise igapäew selle rahwa keskel, kelle päralt on töölisteater, õhtul tulles proowile, harjutustele, katsetele, omawad hulk elamust ja mulgeid, mis näitetunsti wäljendatud, wõib kõige rohkem wastata töölisklassi ideoloogiale ja psüheloogiale. Tähtsaim weel see, et töölisteatri õpperühm on esimene samm selle loomiseks. Etenduse algus kell 8 õhtul.

Pühapäewal, 5. weebruaril.

Koplis, end. Wene-Balti tehase sõõgisaalis kontsert. Kawas sinfoonia ja puhkpillide orkestri ettekanded, laul, deklamatsioon, lõne jne. Algus kell 3 päewal.

A. H. Tammsaare teoste õhtu.

ÜENUTO kirjandustoimkond korraldab laupäewal, 4. weebr. kell 8 õhtul „Estonia" kontsertsaalis meie lugupeetud kirjaniku A. H. Tammsaare teoste õhtu. Eeskawas: Awamissõna kirjanik Eduard Wildelt; katkendid „Tõde ja õigusest", „Kõrboja peremehest", „Wanad ja noored" ja nowellikogust „Poiss ja liblikt" — Hilda Gleseri ja Hugo Lauri ettekandel, waheldudes ÜENUTO segakoori ja A. Papmehli wiiulletkannetega. Eeskawa teise osa moodustawad „Junditi" 3. waatus — Erna Wilmeri, Paul Pinna, Ants Lauteri ja Salme Peetsoni osawõttel ja „Tõde ja õigusest" instseneeritud — Pilt kõrtsist — Hugo Lauriga Pearu ja Sergius Lippuga Andrese osades.

Kuues ja kuuldu

Props kukkus pähe.

Keskmädalal kella 12 ajal päewal kukkus sadamas aurik „Lembitu" peal töölisele Mihkel Torgenile props laewa lungilt alla, laewarumi pähe ja wigastas Torgeni peast, käest ja jalust niiwõrd, et ta haigemajja paigutada tuli.

Pearätikuga poos enese üles.

62-aastase enesetapmine.

Oma lukustatud korteriuse käepideme külge poos pearätiku ja riidetüki abil enese neil päewil üles 62-aastane Marie Puu. Enesetapja oli ka juba kord waremalt katsunud eneselt elu wõtta, kuid see ei olnud tal teiste wahelesegamise tõttu õnnestanud. Puu awaldas nõdrameelsuse tundemärke.

16-aastane kurjategija.

Möödunud pühapäewal haawas Wilo wallas, Potonowa külas 16-aastane Wassili Kõõstik rewolwrist Anna Pannikut, kui see Kõõstikkude juurest oli hakanud ära minema.

Madrus lõi mind pussiga

Kolmapäewal ilmus politsei jaoskonda tundmata noormees ja kaebas, et keegi madruse riietes olew noormees on teda pussiga lõõnud. Nagu jaoskonnas selgus, oli haawatasanu Kõie tän. nr. 1-e elutsew noormees Leopold M. Tal oli haaw wasakus õlas. M. wiibinud meriwäe ekipaažis, kus pidu korraldatud. Ohtul tekkinud tal tundmata merimehega sõnawahetus, mille peale merimees temale enne käega näkku ja siis noaga haawa õlasse wirutanud.

Arst tunnistas haawa kergeks ja M. lasti peale haawa kinnisidumist haigemajast toju.

Alles 15 aastat wana, kuid juba murrab lukke.

31. jaan. murti Kloostri wallas Leesi külas „Ruga" talu elumaja ukse ees lukk puruks ja wiidi 50 kr. raha, ühed mängukaardid ja umbes ühe naela osa sepikut ära. Wargus pandi toime peerahwa lodust ära-oleku. Kahtlus selles langes samas külas „Kõrtsi" talus elutsewa 15-aastase poisikese Friedrich Harmaküla peale. Poisikene ei tahtnud seda esialgul lugugi omaks wõtta, kuid hiljem tunnistas siiski üles, et tema warguse toime pani ja andis ka raha ning kaardid wälja. H. wõeti wahi alla.

Waras hullumajas.

Teisipäewal hiilis endine „Seewaldi" haigemaja teenija F. J. haigemaja pesukuiwatusruumi, et seal pesuwarguse toime panna. Mees wõeti aga kohapeal kinni ja anti politsei kätte.

„Kratt" rongil.

1. weebruari õhtul warastati Narwast tuleva rongi peal, Jõhwist läbisõidul, Jõhwis elutsewal A-l pakk mitmesuguste wäikeste sisseostudega, kokku umbes 100 kr. wäärtuses.

Tiiwa koorem rongi all.

Neljapäewa õhtul sõitis Kaarli wallas elutsew Juhan Hansu p. Rebane liiwakoormaga Oisu ja Loodi jaamade wahel üle raudtee ülesõidu koha. Et ülesõidukoht lumeta oli, ei suutnud hobune koormat sealt üle wedada ja koorem jäi kinni. Lähemal ülmapilgul lähenes ülesõidu kohale rong. See tormas koormale otsa. Koorem paisati rutudena tee äärde, kuna hobune ja mees — Rebane eluga pääsesid.

Wäljaandja Kirjastusühisus „Waba Maa".
Wastutaw toimetaja E. Tomp.

Ü. E. N. Ü. T. O. KIRJANDUSTOIMKOND.
ESTONIA KONTSERTSAALIS
Laupäeval 4. veeb. kell 8 õhtul.

A. H. Tammsaare teoste õhtu

Eeskava:

1) Avamissõna — Eduard Wilde.
2) Ü. E. N. Ü. T. O. segakoor. — A. Kasemetsa juhatusel.
3) Deklamatsioon. — Hilda Gleser, Hugo Laur.
4) Viiuli ettekanded. — A. Papmehl.
5) Juuditi III vaatus. — Erna Villmer, Paul Pinna, Ants Lauter, Salme Peetson,
6) Tõde ja õigus. 1 pilt — H. Laur, S. Lipp ja teised.

Pääsetähed 1 Kr. 50 s. — 50 s., kooliõpilastele 25 s. Eelmüük „Päevalehe“ raamatukauplustes ja Estonia teatri kassas.

Alumiinium plekki

A. KRISTIANSON, „Kalewi“ kaubahoone nr. 2, Weneturg. Telefon 3-68.

Kuulutus.

Tartu-Wõru rahukogu tsiwiil-osakond kuulutab Balti eraseaduse § 36. märkuse põhjal, et Eesti wabariigi kodanikud Eduard Leena p. Simson ja Liine Karli tr. Simson, sünd. Uinn, kes elawad Tartus, Sõbra tän. nr. 30, on Tartu notari Ilmari Reimani juures 14. mail 1927. a. reg. nr. 3402 all sõlminud abielulepingu, millega nemad oma abielu suhtes ära muudawad Balti eraseaduses ettenähtud abikaasade waranduse ühisuse.
Tartus, 28. jaanuaril 1928. a. nr. 857 — 3. — 27. a.
Rahukogu esimees: (allkiri). Abisekretär: (allkiri).

Kuulutus.

Tartu-Wõru rahukogu tsiwiil-osakond kuulutab Balti eraseaduse § 36. märkuse põhjal, et Eesti wabariigi kodanikud Karl Peetri poeg Alber ja tema abikaasa Helene Juhani tütar Alber, sünd. Miitra, kes elawad: esimene Tartumaal, Meeksi wallas ja teine Tartus, Peterburi tänawal nr. 65, on Tartu notari August Siska ametkohuste täitja Karl Waldsoni juures 25. augustil 1927. a. reg. nr. 4421 all sõlminud abielulepingu, millega nemad oma abielu suhtes ära muudawad Balti eraseaduses ettenähtud abikaasade waranduse ühisuse.
Tartus, 28. jaanuaril 1928. a. nr. 854 — 3. — 27. a.
Rahukogu esimees: (allkiri). Abisekretär: (allkiri).

Küünlalaat
Rakweres
on 10. ja 11. weebruaril.
Linnawalitsus.

Kuulutus.

Tartu-Wõru rahukogu tsiwiil-osakond kuulutab Balti eraseaduse § 36 märkuse põhjal, et Eesti wabariigi kodanikud Hugo Otto p. Kapp ja tema abikaasa Helene Jaani tr. Kapp, kes elawad Wõrumaal, Urwaste wallas, Põldemäe talus, on Tartu notari August Siska ametkohuste täitja Karl Waldsoni juures 23. augustil 1927. a. reg. nr. 4368 all sõlminud abielulepingu, millega nemad oma abielu suhtes ära muudawad Balti eraseaduses ettenähtud abikaasade waranduse ühisuse.
Tartus, 28. jaanuaril 1928. a. nr. 850 — 3. — 27 a.
Rahukogu esimees: (allkiri). Abisekretär: (allkiri).

Pianiinod,
J. RÄSSA, Tartus.

Kõige wanem klaweriwabrik Eestis. **kõige kõrgema auhinnaga kroonitud Brüsselis Grand Prix. Tiibklawerid, pianiinosid** ja **harmooniume,** maailma kuulsatest wabrikutest. Ka on müügil **wähepruugitud tiibklawerid Rönisch Raihke** wabrikutest. Soowitab

KARL JÜRGENSON,
Tallinn, Kuninga t. 5. Asut. 1889.

Kuulutus.

Tartu-Wõru rahukogu tsiwiil-osakond kuulutab Balti eraseaduse § 36. märkuse põhjal, et Eesti wabariigi kodanikud August Juhani p. Mutso ja tema abikaasa Lilli-Adele Hendriku tr. Mutso, sünd. Tamm, kes elawad Tartus, esimene Kuu tän. nr. 27 ja teine Tähe tän. nr. 65, on Tartu notari J. Kallase juures 28. septembril 1927. a. reg. nr. 4741 all sõlminud abielulepingu, millega nemad oma abielu suhtes ära muudawad Balti eraseaduses ettenähtud abikaasade waranduse ühisuse.
Tartus, 28. jaanuaril 1928. a. nr. 888 — 3. 27. a.
Rahukogu esimees: (allkiri). Abisekretär: (allkiri).

Kuulutus.

Tartu-Wõru rahukogu tsiwiil-osakond kuulutab Balti eraseaduse § 36. märkuse põhjal, et Eesti wabariigi kodanikud Gustaw Triina poeg Tiisler ja tema abikaasa Meeta Sauli tr. Tiisler, kes elawad Wõrumaal Sõmerpalu wallas, on Wõru notari A. Sermati juures 18. augustil 1927. a. reg nr. 3064 all sõlminud abielulepingu, millega nemad oma abielu suhtes ära muudawad Balti eraseaduses ettenähtud abikaasade waranduse ühisuse.
Tartus, 28. jaanuaril 1928. a. nr. 860 — 3. — 27. a.
Rahukogu esimees: (allkiri). Abisekretär: (allkiri).

Mida annab „Rahwaleht“ 1928. aastal?

Rahwaliku, huwitawa ja pildirikka sisuga
3 korda nädalas ilmuw „Rahwaleht“
on ajaleht kõigile.

„Rahwaleht“ eesti ajakirjanduses silmapaistvalt suur lugejate arv võimaldab talle teha lugejaile üllatava kingituse. 1928. aastal annab „Rahwaleht“ maksuta kaasanneteks rea häid raamatuid, mis saadetakse **kõigile**, kel leht tellitud vähemalt 3 kuu peale. Eriti rõhutame asjaolu, et raamatuid saadab „Rahwaleht“ tellimishinnale vastavalt, s. o. 3 kuu tellijale — 180 marga väärtuses, 6 kuu tellijale — 350 marga väärtuses ja aasta tellijale — 700 marga väärtuses. Raamatud saadetakse tellijale kätte lehe kulul.

„Rahwaleht“ maksab 3 kuu peale — 180 mk., 6 kuu peale 350 mk., 9 kuu peale — 530 mk. ja 12 kuu peale — 700 mk.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused ja abitalitused.

„RAHWALEHT“ asub Pikk tän. 54, Tallinnas.

Ärge wiiwitage tellimisega!

Kõigile! Tähelepanu! Kõigile!
Uuesti remonteeritud I-se järgu restoraan
:-: Sakus — 14 kilomeetrit Tallinnast. :-:

Restoraan Saku „Tammemäe“

Loodusliselt ilusas kohas. — Metsa serval. — Jõusaim ja parim väljasõidukoht.

Lõbusõitjatele peale saani, auto ehk rongi sõitu; jahimeestele peale wäsitavat jahikäiku ja sportlastele peale lumeväljadel rännakut, hea kosutus ja puhkekoht alati valgete ja soojade ruumidega, lahkelt vastuvõtuks avatud. Raadio — Telefon. Rikkalik einelaud maitsvate külmade ja soojade söökidega, vilunud koka juhatusel. Kodu- ja välismaa joogid. A-s. Saku õllevabriku läheduse tõttu alati värske õlu ja mõdu tehases täidetud pudelites. Suur pidusaal nältelavaga — seltsidele tasuta tarvitada, seltskondadele kabinetid. Pidusaali soovijaid ja suuremaid väljasõitusid palun ette teatada.

Austusega uus omanik

Telefon Tallinna Keskjaam nr. 23-95-e. „Restoraan Tammemäe“

Uus saadetis

Soome seinapappi Nr. Nr. 1, 0 ja 00

kohale jõudnud. Müük waguni koorma, puuda ja naela wiisi.

K.-ü. „Rahwaülikooli“ raamatu- ja kirjutusmaterjali-kauplus Tallinnas, Jaani tän. nr. 6, Kredlit Panga m. Telef. 6-55.

Estonia teater

Reedel, 3. weebruaril
Kell ½8 õhtul
2. korda

„Libahunt“
A. Kitzbergi draama 5 waat.

Laupäewal, 4. weebruaril
Kell ½8 õhtul
5. korda

„Romeo ja Juulia“
Jounod ooper 5 waat. 6 p.

Pääsetähed Kr. 2.50—40 senti

Tall. Töölisteater

Saksa teatri ruumes.
Laupäeval, 4. veebruaril
Teatri õpperühma poolt

„Streigi draama“
(JEAN ROUL)
4 vaat. O. Mirbeau järgi.
Algus kell 8 õhtul.
Pääsel. ühes riieteholuga 15, 50 ja 25 senti, eelmüügil teatri kassas.

Pritsimaja saalis
Pühapäewal, 5. weebruari s. a. kell 12 päewal, Austraaliast tagasi jõudnud
J. KALPUSE
Kõne
aine üle:
„Töö- ja eluolud Austraalias“
Sissepääsutähed à 25 senti.

Müüa

Jahuveski sisseseade, 42' kivid, ühes tanguwõigi ja elevatoriga. Teateid saab igap. peale kella 16 Kasarmu tän. 4, krt. 12 Salm.

Pühapäewal, 29. jaanuaril läks kaduma must lsane

hagijas

walge rinnaga, pruuni käppadega ja parem kõrw lõhki. Palun hea waewatasu eest teatada **Jõhwi** alew, apt. **J. Pertens,** tel. 55. Omandamisa ja müümise eest hoiatan.

Dr. Lydia Hellat.

Naistehaigused ja sünnitusabi.
Vastuv. esm., kolm., reede kl. 11—1; 3—5. Teisip., neljap., laup. 11—1 5—7.
V. Pärnu mnt. 7—4.

Narwa mnt. 25,
kõnetr. 28-04.

Dr. Rafail Rubanowits

Naha- ja suguhaigused
Vastuv. 11—1 ja 4—7, pühap. 10—12.

Dr. Aug. Lassman

Sise- ja lastehaigused.
Väike Tartu mnt. 2—2.
Vastuvõtmine 10—11 ja 5—7. Kõnetr. 25-82.

Hambaarstimise kabinett ja suuhaigused. Kunsthambad.

Dr. E. PRISANT

Rataskaevu t. 14—2, võõrastemaja „Peterburg“ vastas.
Vastuv. 10—1 ja 4—7.

Dr. W. Erlemann.

Närwihaiguste erialst.
Narwa mnt. 34, tel. 40-89
Kõnet. kl. 10—11 ja 4—6.
Elektri kabinett.
Wõtan ka haigekassa liikmeid wastu.

Avaldan südamlikku tänu kõigile, kes oetasid mind trammi alla jäänud waest tütarlast, endi lahkete annetega, kunst aigade muretsemisel, iseäranis pr. L. Maddisoni'le ja pr. Kolgale, kes korraldasid korjanduse minu heaks.
Alma Võsu.

Wäikene
kompwekitööstus

kohe müüa wähese inventaari ja remondi tasu 200 krooni. Kuu rent 30 krooni. Pakkumised postkast nr. 389.

Pianiinod
ülirile anda, Paldiski m. 14 hoowimajas
C. Leopas

Padis-Kloostri saeweski
ostab kuuse- ja männi
palke
ja maksab head hinda.

Praeguse hooaja elegant kleit on
„KASHA“
riidest heas, moodsas walikus. Odawalt pakub kleite ja riiet
K.-m. R. Reichmann
Pikk tänaw 25.

Tallinna linna külgehakkawate haiguste haigemaja
wajab
75 j. sid. 18 tolliseid
lepapuid,
ja **naha- ja suguhaiguste haigemaja** 70 j. sid. arsinatisi ja 45 j. sid. 18 tolliseid **lepapuid.** Kirjalikud wähempakkumised tempelmargiga sisse anda haigemajade kontoritesse ja proowisüllad kohtadele saata kuni 15. weebruarini s. a.

Kuulutus.

Tartu-Wõru rahukogu tsiwiil-osakond kuulutab Balti eraseaduse § 36. märkuse põhjal, et Eesti wabariigi kodanikud Pauli Peetri poeg Loderand ja neiu Louise Peetri tr. Wennemann, kes elawad Wõrumaal, Räpina alewis, on Wõru notari August Seermati ametkohuste täitja Alfred Wassili juures 2. augustil 1927 a. reg. nr. 2874 all sõlminud abielulepingu, millega nemad oma tulewase abielu suhtes ära muudawad Balti eraseaduses ettenähtud abikaasade waranduse ühisuse.
Tartus, 28. jaanuaril 1928. a. nr. 849 — 3. — 27 a.
Rahukogu esimees: (allkiri). Abisekretär: (allkiri).

Jaama puhwet Walgas,
Lätimaal.

Olen ökonoomia 3 aastaks oma peale wõtnud ja soowitan reisijatele
rikkalikust puhwetist
soole ja külme sööke, sama ka **priima Rila õlut,** weine ja teisi jooke. Alati saadawal wärsked koduküpsised. Täpne teenimine, soodsad hinnad.
Austusega **AGNES SARKAN.**

Kuulutus.

Tartu-Wõru rahukogu tsiwiil-osakond kuulutab Balti eraseaduse § 36. märkuse põhja, et Eesti wabariigi kodanikud abielupaar Roland Emili p. Hasenjäger ja Helga-Elisabet Woldemari tr. Hasenjäger, sünd. Reinthal, kes elawad Tartus, Maarja tän. nr. 31, on Tartu notari Ilmari Reimani juures 23. septembril 1927. a. reg. nr. 6471 all sõlminud abielulepingu, millega nemad oma abielu suhtes ära muudawad Balti eraseaduses ettenähtud abikaasade waranduse ühisuse.
Tartus, 28. jaanuaril 1928. a. nr. 896 — 3. — 27. a.
Rahukogu esimees: (allkiri). Abisekretär: (allkiri).

3-st weebr. peale on Tallinna
saunade hinnad
wee hinna kõrgenduse — tõttu järgmised: —

III klassi saun 30 senti, teine tuba 35 senti, lapsed kuni 10 aastani 15 senti.

II klassi saun 70 senti, lapsed kuni 10 aastani 30 senti.

Kuulutus.

Tartu-Wõru rahukogu tsiwiil-osakond kuulutab Balti eraseaduse § 36. märkuse põhjal, et Eesti wabariigi kodanikud Oswad Karli pg. Salu ja Traida Karli tr. Salu, kes elawad Tartus, Peetri tän. nr. 40, on Tartu notari Ilmari Reimani juures 15. juulil 1927. a. reg. nr. 4986 all sõlminud abielulepingu, millega nemad oma abielu suhtes ära muudawad Balti eraseaduses ettenähtud abikaasade waranduse ühisuse.
Tartus, 28. jaanuaril 1928. a. nr. 883 — 3. —27. a.
Rahukogu esimees: (allkiri). Abisekretär: (allkiri).

Kuulutus.

Tartu-Wõru rahukogu tsiwiil-osakond kuulutab Balti eraseaduse § 36. märkuse põhjal, et Eesti wabariigi kodanikud Johannes Augusti pg. Jalakas ja neiu Marie Andrese tr. Stamm, kes elawad Tartum. Puurmanni w., on Tartu not. August Siska ametkohuste täitja Karl Waldsoni juures 24. augustil 1927. a. reg. nr. 4385 all sõlminud abielulepingu, millega nemad oma tulewase abielu suhtes ära muudawad Balti eraseaduses ettenähtud abikaasade waranduse ühisuse.
Tartus, 28. jaanuaril 1928. a. nr. 851 — 3. — 27. a.
Rahukogu esimees: (allkiri.) Abisekretär: (allkiri.)

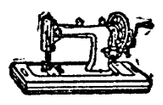

1. märtsiks hinnakõrgendus!

Tooresmaterjaalide hindade tõusu ja ka töötasu kõrgendamise tõttu on paljud wäljamaa wabrikud sunnitud olnud oma saaduste hindasi tõstma tuntawal määral, millepärast ka mele oma hindasi tõstma peame algades 1. märtsist, kuid kuni selle ajani müüme weel ladusolewad, parimad õmblusmasinad **„Mundlos-Original-Victoria“** endiste odawate hindadega.

Soowitame oma austatud kaubatarwitajatele kasutada wõimalust, ning rutata õmblusmasina muretsemisega, mida nii kui nii tarwis on. Kerged järelmaksutingimised. Suur ja mitmekesine wäljawalik.

LIER & ROSSBAUM
Tallinnas, Wiru tän. 7. Kõnetraat 27-34.

Kuulutus.

Tartu-Wõru rahukogu tsiwiil-osakond kuulutab Balti eraseaduse § 36. märkuse põhjal, et Eesti wabariigi kodanikud Märt Jaagu pg. Pääru ja tema abikaasa Anna Jaani tr. Pääru, sünd. Lents, kes elawad Tartumaal, Meeri wallas, Nõo alewikus, on Elwa notari k. t. Elwa jaoskonna rahukohtuniku P. Tamme juures 28. septembril 1927. a. reg. nr. 493 all sõlminud abielulepingu, millega nemad oma abielu suhtes ära muudawad Balti eraseaduses ettenähtud abikaasade waranduse ühisuse.
Tartus, 28. jaanuaril 1928. a. nr. 903 — 3. 27. a.
Rahukogu esimees: (allkiri.) Sekretär: (allkiri.)

Tagaselja tehtud kohtuotsus.

Tartu-Wõru rahukogu tsiwiilosakond kuulutab tsiv. kpd. sead. § 726 põhjal, et sama rahukogu kinnisel kohtuistungil 23. nowembril 1927. a. Laura Uniwer'i nõude asjas Aleksander Uniwer'i wastu abielulahutamise pärast otsustas tagaselja: 1) Aleksander Uniwer'i ja Laura-Elwine Juhani t. Uniwer'i, sünd. Koorm'i, esimesel mail 1921. a. laulatuse teel Tartu Pauluse ev.-lut. koguduses sõlmitud abielu lahutada kostja Aleksander Uniwer'i süü pärast ning sellest abielust sündinud poeg Ilo tema ema Laura-Elwine Uniwer'i hoole ja kaswatuse alla jätta; 2) kostja Aleksander Uniwer'i käest sõse nõuda: a) riigikassa heaks 1000 marka kohtulõiwu, 60 marka tempelmaksu ja 900 marka kuulutusraha ning b) nõudja Laura-Elwine Uniweri kasuks 3000 marka asjaajamise kulu.
Tartus, 24. jaanuaril 1928. a. Nr. 521. — 1. 1927. a.
Rahukogu esimees: (allkiri). Abisekretär: (allkiri).

Trükitöötuse osaühisus „Waba Maa“ trükk